

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
พระเชวง โสภาร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2553

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
พระเชวง โสภาร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
พระเชวง โสภาร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2553

เชวง โสภาร. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: รองศาสตราจารย์เวชนี กรีทอง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกปัจจัยที่ศึกษาเป็น 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ อายุ ความศรัทธาในพระอาจารย์ และนิสัยทางการเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ และการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 234 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นและเพศเป็นชั้น (Strata) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ปัจจัย ได้แก่ อายุ (X_1) ความศรัทธาในพระอาจารย์ (X_2) นิสัยทางการเรียน (X_3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_4) การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม (X_5) ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม (X_6) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ (X_7) และการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ (X_8)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ (X_8) นิสัยทางการเรียน (X_3) ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม (X_6) และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม (X_5) ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 71.7

3. สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียน
อุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

3.1 สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียน
อุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = .475 + .651 X_8 + .273 X_3 + .253 X_6 + .095 X_5$$

3.2 สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียน
อุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .776 X_8 + .300 X_3 + .269 X_6 + .118 X_5$$

FACTORS AFFECTING ON ATTITUDE TOWARDS MORAL TRAINING OF THE SECOND
LEVEL, PRIMARY GRADES 4 - 6 STUDENTS AT UDOMSUKSA SCHOOL
IN WANGTHONGLANG DISTRICT, BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

PHRACHAWENG SOPHACHON

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2010

Chaweng Sophachon. (2010). *Factors Affecting on Attitude towards Moral Training of the Second Level, Primary Grades 4 - 6 Students at Udomsuksa School in Wangthonglang District, Bangkok*. Master's Project, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Waythanee Greethong

The purposes of this research were to study factors affecting on attitude towards moral training of the second level, primary grades 4 - 6 students at Udomsuksa School in Wangthonglang District, Bangkok. These factors were divided into 3 dimensions. First of them was personal factors: age, faith in monk teacher and learning habit; second of them was family factors: interpersonal relationship between students and their guardians and guardians' support towards moral training; and third of them was learning environmental factors: physical environment of moral training, interpersonal relationship between students and their monk teachers and monk teachers' imitation.

The sample used in this study were 234 students who were the second level, primary grades 4 - 6 students at Udomsuksa School in Wangthonglang District, Bangkok in academic year of 2009. The instruments were questionnaires of factors affecting on attitude towards moral training of the second level, Primary grades 4 - 6 students at Udomsuksa School in Wangthonglang District, Bangkok. The data was analyzed by the Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follows:-

1. There was significantly positive correlation among attitude towards moral training of the second level, primary grades 4 - 6 students at Udomsuksa School in Wangthonglang District, Bangkok and 8 factors at .01 level; age (X_1), faith in monk teacher (X_2), learning habit (X_3), interpersonal relationship between students and their guardians (X_4), guardians' support towards moral training (X_5), physical environment of moral training (X_6), interpersonal relationship between students and their monk teachers (X_7) and monk teachers' imitation (X_8).

2. There were significantly 4 factors affecting on attitude towards moral training of the second level, primary grades 4 - 6 students at Udomsuksa School in Wangthonglang District, Bangkok at .01 level ranking from the most affecter to the least affecter were monk teachers' imitation (X_8), learning habit (X_3), physical environment of moral training (X_6), and

guardians' support towards moral training (X_5). These 4 factors could predicted attitude towards moral training about percentage of 71.7.

3. The significantly predicted equations of attitude towards moral training of the second level, primary grades 4 - 6 students at Udomsuksa School in Wangthonglang District, Bangkok were as follows:-

3.1 In terms of raw scores were :

$$\hat{Y} = .475 + .651 X_8 + .273 X_3 + .253 X_6 + .095 X_5$$

3.2 In terms of standard scores were :

$$Z = .776 X_8 + .300 X_3 + .269 X_6 + .118 X_5$$

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ของ พระเชวง โสภาจร ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
จิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ เวชนี กรีทอง)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ เวชนี กรีทอง)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ เวชนี กรีทอง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. องอาจ นัยพัฒน์)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์เวชนี กรีทอง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา กรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะในการทำสารนิพนธ์เป็นอย่างดี และเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาอันเป็นประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณในความเมตตากรุณาครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอเจริญพรขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสนา จุฬรัตน์ และอาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบคุณพระเดชพระคุณพระธรรมบัณฑิต ท่านเจ้าคุณพระอรรรถกิจโกศล และท่านเจ้าคุณพระศรีญาณโสภณ ที่ได้ให้การสนับสนุนแนะนำในการศึกษาเล่าเรียนของข้าพเจ้า ขอเจริญพรขอบคุณ คุณหญิงลมุลศรี โกคิน ที่ได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมมอบทุนทรัพย์เพื่อการศึกษาเล่าเรียนในครั้งนี้ด้วย

ขอเจริญพรขอบคุณอาจารย์ ดร.กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร และขอขอบใจนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษาทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยจนสำเร็จลงด้วยดี รวมถึงเพื่อนนิสิตสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่แบ่งปัน ความรู้ ให้กำลังใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยดีเสมอมา

ขอเจริญพรขอบคุณ คุณพ่อบัวเส็ง คุณแม่บัวไข โสภاجر และญาติๆ ทั้งหลาย ที่มอบความห่วงใย เอาใจใส่ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาตลอดสำหรับการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

คุณค่าและประโยชน์จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณพระศรีรัตนตรัย ซึ่งเป็นป่อเกิดแห่งคุณความดีทั้งหลาย แต่บิดามารดา บุรพจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และอบรมสั่งสอนผู้วิจัยมาจนถึงปัจจุบัน ขอให้ทุกท่านประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ตลอดไป

พระเชวง โสภاجر

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
สมมติฐานในการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม.....	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม.....	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม.....	26
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม....	27
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม.....	41
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนอุดมศึกษา.....	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	79
สมมติฐานของการวิจัย.....	79
ขอบเขตของการวิจัย.....	79
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
อภิปรายผลการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะ.....	92
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	92
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป.....	93
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	100
ภาคผนวก ก.....	101
ภาคผนวก ข.....	119
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	130

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้น.....	52
2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน และทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียน.....	74
4 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับ ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียน.....	76
5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อ ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียน.....	77
6 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อ การอบรมจริยธรรมของนักเรียน.....	78
7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามความศรัทธา ในพระอาจารย์.....	120
8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน.....	121
9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง.....	122
10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการสนับสนุน ของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม.....	123
11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะ ทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม.....	124
12 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์.....	125
13 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการเลียนแบบ อย่างพระอาจารย์.....	126
14 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามทัศนคติ ต่อการอบรมจริยธรรม ด้านความรู้.....	127
15 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามทัศนคติ ต่อการอบรมจริยธรรม ด้านความรู้สึกรู้.....	128
16 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามทัศนคติ ต่อการอบรมจริยธรรม ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม.....	129

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในยุคการสื่อสารไร้พรมแดน หลายสิ่งหลายอย่างได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านการสื่อสาร เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสภาพแวดล้อม บุคคลในสังคมจึงจำเป็นต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ รอบด้าน ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่รอดให้สังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข แต่บุคคลก็ไม่สามารถสนองความต้องการของตนเองได้ทุกเรื่อง ดังนั้นเมื่อไม่ประสบความสำเร็จดังที่หวัง จึงทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น เช่น ผิดหวัง ท้อแท้ สับสน เครียด และเกิดความไม่สบายใจ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เองเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมขึ้นได้ (สุพัตรา พันธวร. 2546: 1)

มนุษย์นั้นนับว่าเป็นสัตว์ประเสริฐที่สามารถรับการฝึกได้ และยังมีความสามารถในการฝึกสัตว์ทั้งหลายให้เชื่อ และนำมาใช้งานได้ ความประเสริฐกว่าสัตว์ของมนุษย์นั้นอยู่ตรงที่มีสมองดีกว่า มีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีมากกว่า เด็กนั้นเปรียบเสมือนผ้าขาว ผู้ใหญ่จะยอมให้เป็นสีอะไรก็ยอมได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพยายาม ความสามารถของผู้ที่จะยอมและสิ่งแวดล้อมประกอบกันไปด้วย (ปราชญา กล้าผจญ. 2548: 91) การปลูกฝังจริยธรรมจึงเป็นการสร้างคนให้เป็นคนมีจิตใจประเสริฐสมบูรณ์ ขยายขอบเขตคุณงามความดี โอบเอื้อไปถึงการช่วยเหลือผู้อื่นให้พบกับสิ่งที่ดีงาม มีความสุขโดยทั่วกันด้วยความรักและเมตตาธรรม “จริยธรรมจึงเป็นเครื่องค้ำครองโลก เป็นฝ่ายธรรมที่จะชนะอธรรม ถ้าปราศจากจริยธรรมเสียแล้ว ก็จะไม่มีความดีที่จะควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ไม่ต่างอะไรไปจากสัตว์” (ประกาศรี สืออำไพ. 2535: 25) ดังนั้นการพัฒนาตนทางด้านจิตใจที่มุ่งผลระยะไกลนี้ ต้องเริ่มปูพื้นฐานชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เยาว์วัยโดยอาศัยการศึกษาเป็นแกนนำ เพื่อเตรียมตนเข้าสู่สภาพการดำรงชีวิตที่ดีงาม (นิรมล กิตติวิบูลย์. 2526: 3)

ในการปลูกฝังและให้ความรู้ด้านจริยธรรมนี้ ควรเริ่มต้นตั้งแต่ในช่วงแรกในชีวิตของเด็กจึงจะได้ผลดีและไม่ควรเกิน 10 ปี (ดวงเดือน พันธุมาวิน และเพ็ญแข ประจัญปัจฉนิก. 2520: 8) เด็กในวัยนี้คือช่วงอายุก่อนเข้าเรียนจนถึงชั้นประถมศึกษา เป็นวัยที่เริ่มต้นเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งกฎเกณฑ์ทางจริยธรรมด้วย และสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการปฏิบัติตนในอนาคต (กอบแก้ว เจริญอักษร. 2526:3) เป็นที่ทราบกันดีว่า เด็กทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเวลา 12 ปี โดยในช่วงนี้เป็นการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ทุก ๆ วัน เด็กจะต้องใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนและนอกบ้านมากกว่า 8 ชั่วโมง เด็กจึงได้รับอิทธิพลจากหลายด้านที่อยู่รอบตัวเขาทุกวัน ดังนั้นเด็กจึงเรียนรู้และซึมซับจากตัวอย่างและสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเขาทุกวัน (ทศนา เขมมณี 2547: 43)

โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร มีนักเรียนประมาณ 2,939 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนนี้มีฐานะ

ทางเศรษฐกิจปานกลางถึงค่อนข้างดี พ่อแม่ผู้ปกครองประกอบอาชีพซึ่งมีรายได้พอสมควร เช่น รับข้าราชการ พนักงานบริษัท รับจ้างทั่วไป เป็นต้น ทำให้นักเรียนมีความสะดวกสบายจนเกินไป จนมีปัญหาเกี่ยวกับมารยาทความประพฤติปฏิบัติทางจริยธรรมไม่ค่อยงาม ตามใจตนเองและไม่เชื่อฟังพ่อแม่ สิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงออกไม่ดี เพื่อขจัดปัญหาความไม่มีมารยาททางจริยธรรมของนักเรียนให้ลดน้อยลง ครูต้องสร้างทัศนคติต่อนักเรียน เพื่อช่วยกันพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกต่อการประพฤติปฏิบัติทางจริยธรรมให้มากขึ้น

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นวิทยากรอบรมจริยธรรมของโรงเรียนอุดมศึกษา มีประสบการณ์ในการสอนทุกระดับชั้น และได้สังเกตว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นักเรียนส่วนใหญ่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ตั้งใจเรียน สนใจในเนื้อหาจริยธรรม มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละต่อเพื่อน มีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา นักเรียนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้น และนักเรียนแสดงมารยาทที่อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยใดที่เป็นสาเหตุให้นักเรียนมีความตั้งใจประพฤติปฏิบัติมารยาททางจริยธรรม ผู้วิจัยจึงได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยใช้คำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ เพื่อสอบถามถึงทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 190 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 739 คน จำแนกเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 60 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 50 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 80 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คำถามที่ 1 ใช้คำถามว่า “นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ต่อการอบรมจริยธรรม โดยมีพระอาจารย์เป็นวิทยากร เพราะเหตุใด ” ผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเรียงตามลำดับจากสิ่งที่พบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด สรุปได้ดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 35 ตอบว่า การอบรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่ดี เพราะ ได้เรียนรู้หลักธรรม และข้อควรปฏิบัติของชาวพุทธที่ดี นักเรียนจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ตอบว่า รู้ว่าเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะ ทำให้เป็นคนมีระเบียบวินัย และทำให้จิตใจสงบสบายด้วย นักเรียนจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 21 ตอบว่า ตนเองมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมเพิ่มมากขึ้น เพราะ ได้รับความรู้โดยตรงจากพระอาจารย์ นักเรียนจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ตอบว่า รู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เพราะ พระอาจารย์ให้คติธรรมความไม่ประมาท ตั้งมั่นด้วยสติสัมปชัญญะ นักเรียนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ตอบว่า ไม่เห็นด้วย เพราะ เป็นคนอิสลาม

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 38 ตอบว่า การอบรมจริยธรรมมีประโยชน์ เพราะได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะเพิ่มมากขึ้น นักเรียนจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ตอบว่า การอบรมจริยธรรมทำให้รู้สึกสบายใจ เพราะไม่เครียดกับปัญหาต่างๆ รู้สึกผ่อนคลาย และทำให้จิตใจสงบด้วย นักเรียนจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22 ตอบว่า รู้จักปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณเพราะ พระอาจารย์สอนให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ และรู้จักความกตัญญูต่อพ่อแม่

นักเรียนจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตอบว่า ได้รับความรู้ความเข้าใจหลักธรรมมากขึ้น เพราะ พระอาจารย์อธิบายธรรมะได้ดีกว่าคุณครู

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 ตอบว่า การอบรมจริยธรรมทำให้รู้สึกสบายใจ เพราะ ไม่เครียดกับปัญหาต่าง ๆ และทำให้จิตใจสงบด้วย นักเรียนจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ตอบว่า รู้จักการปฏิบัติตนต่อผู้มีพระคุณ เพราะ พระอาจารย์สอนให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ และสอนให้รู้จักความกตัญญูต่อพ่อแม่ นักเรียนจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ตอบว่า ได้รับความรู้ที่เกี่ยวกับธรรมะเพิ่มมากขึ้น เพราะ นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ นักเรียนจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ตอบว่า ได้เปลี่ยนบรรยากาศจากการเรียน จากครู เพราะ พระอาจารย์อธิบายธรรมะได้ดีกว่าครู นักเรียนจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 ตอบว่า มีความใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนามากขึ้น เพราะ มีพระอาจารย์มาสอนให้โดยตรง

คำถามที่ 2 ใช้คำถามว่า “ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อการอบรมจริยธรรม โดยมีพระอาจารย์เป็นวิทยากร เพราะเหตุใด ” ผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเรียงตามลำดับจากสิ่งที่พบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด สรุปได้ดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 48.33 ตอบว่า รู้สึกดี เพราะทำให้มีความคิดมากขึ้นกว่าเดิมได้รับความรู้ใหม่ ๆ ทำให้ต้องการทำแต่ความดีไม่ทำชั่ว มีสติปัญญา และทำให้จิตใจแจ่มใส นักเรียน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 35 ตอบว่า รู้สึกสนุก เพราะได้เข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนต่างห้องด้วย นักเรียน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66 ตอบว่ารู้สึกชอบ เพราะ พระอาจารย์อารมณ์ดี พูดคุยสนุก

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32 ตอบว่า รู้สึกชอบเพราะ พระอาจารย์เล่าเรื่องที่เป็นคติธรรมเตือนใจ สนุกด้วย นักเรียน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22 ตอบว่า รู้สึกสนุก เพราะ พระอาจารย์มีสื่อประกอบการสอนจริยธรรม นักเรียน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ตอบว่า รู้สึกดี เพราะใจเย็นขึ้น ได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ มากมาย สมองปลอดโปร่ง และทำให้จิตใจแจ่มใส นักเรียน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ตอบว่า รู้สึกดีใจ เพราะมีพระเข้ามาที่โรงเรียนทำให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงกับพระอาจารย์ นักเรียน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ตอบว่า รู้สึกว่าการอบรมเป็นสิ่งคอยเตือนตนเอง เพราะจะนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 ตอบว่า รู้สึกสนุกเพราะ พระอาจารย์สอนไม่น่าเบื่อมีการนำโฆษณาที่เกี่ยวกับแง่มุมของชีวิตเข้ามาสอนด้วย เลยไม่รู้สึกน่าเบื่อ นักเรียน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 ตอบว่า รู้สึกดี เพราะใจเย็นขึ้น ได้ความรู้เพิ่มเติมจากสิ่งที่ยังสงสัยอยู่ ทำให้จิตใจแจ่มใส นักเรียน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ตอบว่า รู้สึกดีใจ เพราะมีพระเข้ามาที่โรงเรียนทำให้นักเรียนมีมารยาทดี เรียบร้อยมากขึ้น นักเรียน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 ตอบว่า รู้สึกชอบ เพราะ พระอาจารย์เล่าเรื่องที่เป็นคติเตือนใจ สนุกด้วย นักเรียน จำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 3.75 ตอบว่า รู้สึกว่าการอบรม ส่วนใหญ่คล้ายกันจนจำได้ เพราะ อบรมในสิ่งที่เข้าใจแล้ว

คำถามที่ 3 ใช้คำถามว่า “ถ้านักเรียนอบรมจริยธรรม โดยมีพระอาจารย์เป็นวิทยากร นักเรียนจะอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด ” ผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเรียงตามลำดับจากสิ่งที่พบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด สรุปได้ดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 36.66 ตอบว่า ตั้งใจฟัง เพราะ สามารถเข้าใจและมีสมาธิในการฟังบรรยายธรรมของพระอาจารย์ นักเรียน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 28.33 ตอบว่า ทำตามที่พระอาจารย์สอน เพราะ เราสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66 ตอบว่า ทำตัวให้เรียบร้อยเหมาะสมกับความเป็นนักเรียน แต่งกายให้เรียบร้อย และสำรวมกิริยามารยาท นักเรียน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ตอบว่า ไม่คุยไม่เล่นกัน เพราะ ถ้าเราคุยและเล่นกันจะไม่รู้เรื่องที่พระอาจารย์สอน นักเรียน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ตอบว่า ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องต่อพระสงฆ์

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 46 ตอบว่า ตั้งใจฟัง ทำตามที่พระอาจารย์สอน เพราะ เราสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22 ตอบว่า นั่งฟังอย่างสงบ เพราะจะได้เข้าใจและมีสมาธิในการฟังบรรยายธรรมของพระอาจารย์ นักเรียน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ตอบว่า ไม่คุยไม่เล่นกัน เพราะ ถ้าเราคุยและเล่นกันจะไม่รู้เรื่องที่พระอาจารย์สอน นักเรียน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14 ตอบว่า ทำตัวให้เหมาะสม แต่งกายให้เรียบร้อย และสำรวมกิริยามารยาท

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 ตอบว่า จะทำตามตามที่พระอาจารย์สอน เพราะ เราสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 ตอบว่า ทำตัวให้เหมาะสม แต่งกายให้เรียบร้อย สำรวมกิริยา นักเรียน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ตอบว่า ตั้งใจฟัง เพราะ บางคนอาจไม่มีโอกาสฟังแบบพวกเราก็ได้ นักเรียน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 16.25 ตอบว่า นั่งฟังอย่างสงบ เพราะจะได้เข้าใจและมีสมาธิในการฟังบรรยายธรรมของพระอาจารย์ นักเรียน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 ตอบว่า ไม่คุยไม่เล่นกัน เพราะ ถ้าเราคุยและเล่นกันจะไม่รู้เรื่องที่พระอาจารย์สอน

จากผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น สรุปได้ว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร นักเรียนเห็นความสำคัญในการอบรมจริยธรรม ทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจ มีความขยันหมั่นเพียรมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำความดีต่อบุคคลอื่น ๆ มากขึ้น และนำหลักธรรมที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการที่นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม โดยมีพระอาจารย์เป็นวิทยากร ดังที่ สุรางค์ โคว์ตระกูล (2550: 366) ที่กล่าวว่า ทัศนคติเป็นอัสมาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้าซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของหรือความคิด (Ideas) ทัศนคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีทัศนคติบวกต่อสิ่งใดก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีทัศนคติลบก็จะหลีกเลี่ยง และถ้ามีทัศนคติบวกต่อการเรียน ก็จะทำให้การเรียนรู้อาศัยประสิทธิภาพด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ระเบียบวิธีวิจัย (2540: 30) กล่าวว่า ถ้านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาเรียน ก็จะเป็นรากฐานสำคัญของการเรียน เป็นแนวทางให้นักเรียนเกิดความตั้งใจเรียน อยากรู้ อยากเห็นสิ่ง

ที่ครูสอน เห็นความสำคัญของวิชาเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจและอยากเอาใจใส่ในการเรียน ซึ่งจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีตามไปด้วย แต่ถ้านักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาที่เรียนแล้ว ย่อมเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน พยายามต่อต้านขัดขืนในการเรียนวิชานั้นๆ ซึ่งอาจทำให้นักเรียนเรียนวิชานั้นไม่ได้ผลดี

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการวางแผนนโยบายทางของผู้บริหาร ครู ครูประจำชั้น อาจารย์แนะแนว ตลอดจนผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษาปี 2552 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 739 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 37 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 362 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 225 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 117 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 108 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 213 เป็นนักเรียนชาย จำนวน 106 คน และนักเรียน

หญิง จำนวน 107 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 301 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 154 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 147 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 234 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 119 คน นักเรียนหญิง จำนวน 115 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 71 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 37 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 34 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 67 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 33 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 34 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 96 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 49 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 47 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามานะ (Yamane. 1967 : 886 -887) โดยใช้ อายุ เป็นชั้น (Strata)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่

1.1.1 อายุ

1.1.2 ความศรัทธาในพระอาจารย์

1.1.3 นิสสัยทางการเรียน

1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่

1.2.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

1.2.2 การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม

1.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่

1.3.1 ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม

1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างพระอาจารย์กับนักเรียน

1.3.3 การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์

2. ตัวแปรตาม คือ ทศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทศนคติต่อการอบรมจริยธรรม หมายถึง ความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมของนักเรียนต่อการอบรมจริยธรรม โดยมีพระอาจารย์เป็นวิทยากร เพื่อให้การอบรมจริยธรรมมีประสิทธิภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ทศนคติด้านความรู้ ได้แก่ การเห็นความสำคัญ ความรู้ความเข้าใจในคุณค่า และนำประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมจริยธรรม โดยมีพระอาจารย์เป็นวิทยากร นำเอาหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิต ในเรื่องของมารยาทการแสดงออกเกี่ยวกับ การกราบไหว้ การพูดจาไพเราะ ความอ่อนน้อม ซื่อสัตย์ เสียสละ และความกตัญญูทศนคติต่อผู้มีพระคุณ

1.2 ทศนคติด้านความรู้สึก ได้แก่ ความชอบ ความพอใจ ความสนุกสนาน และความรักความศรัทธาในพระพุทธรูปศาสนาที่ได้รับจากการอบรมจริยธรรม โดยมีพระอาจารย์เป็นวิทยากร ความเลื่อมใสศรัทธาในหลักศีลธรรมปรารถนาที่จะนำแนวทางการประพฤติปฏิบัติของพระพุทธรูปไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.3 ทศนคติด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม ได้แก่ ความตั้งใจที่จะนำความรู้ความเข้าใจและความเลื่อมใสศรัทธาในการอบรมจริยธรรมเกี่ยวกับหลักศีลธรรม โดยการแสดงความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ พูดจาไพเราะ มีความซื่อสัตย์ มีความเสียสละ และมีความกตัญญูทศนคติต่อผู้มีพระคุณ เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม และสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทศนคติต่อการอบรมจริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ส่งผลต่อทศนคติต่อการอบรมจริยธรรม แบ่งเป็น 3 ด้าน คือปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ อายุ ความศรัทธาในพระอาจารย์ และนิสัยทางการเรียนดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 อายุ หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตั้งแต่อายุ 9 -12 ปีที่กำลังเรียนในปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

2.1.2 ความศรัทธาในพระอาจารย์ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่ตระหนักถึงความเชื่อมั่นในพระอาจารย์ผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา ได้แก่ การประพฤติปฏิบัติตาม การแสดงความเคารพนับถือ และความเชื่อในพระธรรมคำสั่งสอนเรื่องกฎแห่งกรรม เกี่ยวกับการทำดียอมได้ดี การทำชั่วยอมได้ชั่ว ตามที่พระอาจารย์ได้ทำการอบรม

2.1.3 นิสัยทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนกระทำอยู่เป็นประจำเกี่ยวกับเรื่องการเรียน ได้แก่ ความตั้งใจเรียน การเข้าห้องอบรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ การจดบันทึกความรู้จากการอบรม แสดงความอ่อนน้อม การเสียสละต่อผู้อื่น อธิบายปัญหาธรรมตามที่มอบหมายได้ การซักถามข้อสงสัยต่อพระอาจารย์ทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน

2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง และการปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1.1 การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง ได้แก่ การเคารพเชื่อฟัง การปฏิบัติตามคำสั่งสอนด้านการดำเนินชีวิตส่วนตัว การเรียน และการช่วยเหลืองานภายในบ้านตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ การขอคำแนะนำและซักถามเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับจริยธรรม และขอความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

2.2.1.2 การปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความรักความเอาใจใส่ต่อสุขภาพ ให้กำลังใจ แสดงความพลอยยินดีเมื่อทำงานได้สำเร็จ เป็นที่ปรึกษาทั้งด้านการเรียนด้านส่วนตัวให้กับนักเรียน และให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

2.2.2 การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง ที่ปฏิบัติต่อนักเรียนในด้านการอบรมจริยธรรม โดยแบ่งออกเป็น การสนับสนุนด้านวัตถุ และการสนับสนุนด้านการกระทำ ดังนี้

2.2.2.1 การสนับสนุนด้านวัตถุ ได้แก่ การจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน หนังสือสวดมนต์ บทสวดมนต์ ซีดีธรรมะต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน และเงินในการเข้าร่วมกิจกรรมอบรมจริยธรรม

2.2.2.2 การสนับสนุนด้านการกระทำ ได้แก่ การให้ความสนใจเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาชี้แนะการปฏิบัติกิจกรรมแก่นักเรียน และส่งเสริมการทำบุญต่าง ๆ

3.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของห้องการอบรมจริยธรรม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ และการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้การเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ สถานที่อบรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการอบรม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1.1 สถานที่อบรม ได้แก่ ขนาดห้องอบรมจริยธรรมเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนความสะอาดของห้องอบรมจริยธรรม ความเป็นระเบียบของห้องจริยธรรม การถ่ายเทอากาศดี มีแสงสว่างเพียงพอ ปราศจากเสียงและกลิ่นรบกวน มีการจัดตกแต่งป้ายนิเทศให้ความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และสื่อ CD หรือ DVD ที่เกี่ยวกับจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเข้าใจง่าย

3.3.1.2 สื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการอบรม ได้แก่ ในการอบรมจริยธรรมมีสื่อ และเอกสารประกอบการอบรมจริยธรรม หนังสือธรรมะ CD หรือ DVD สื่อและอุปกรณ์การอบรมมีความทันสมัย และมีคุณภาพในการใช้งานอยู่เสมอ

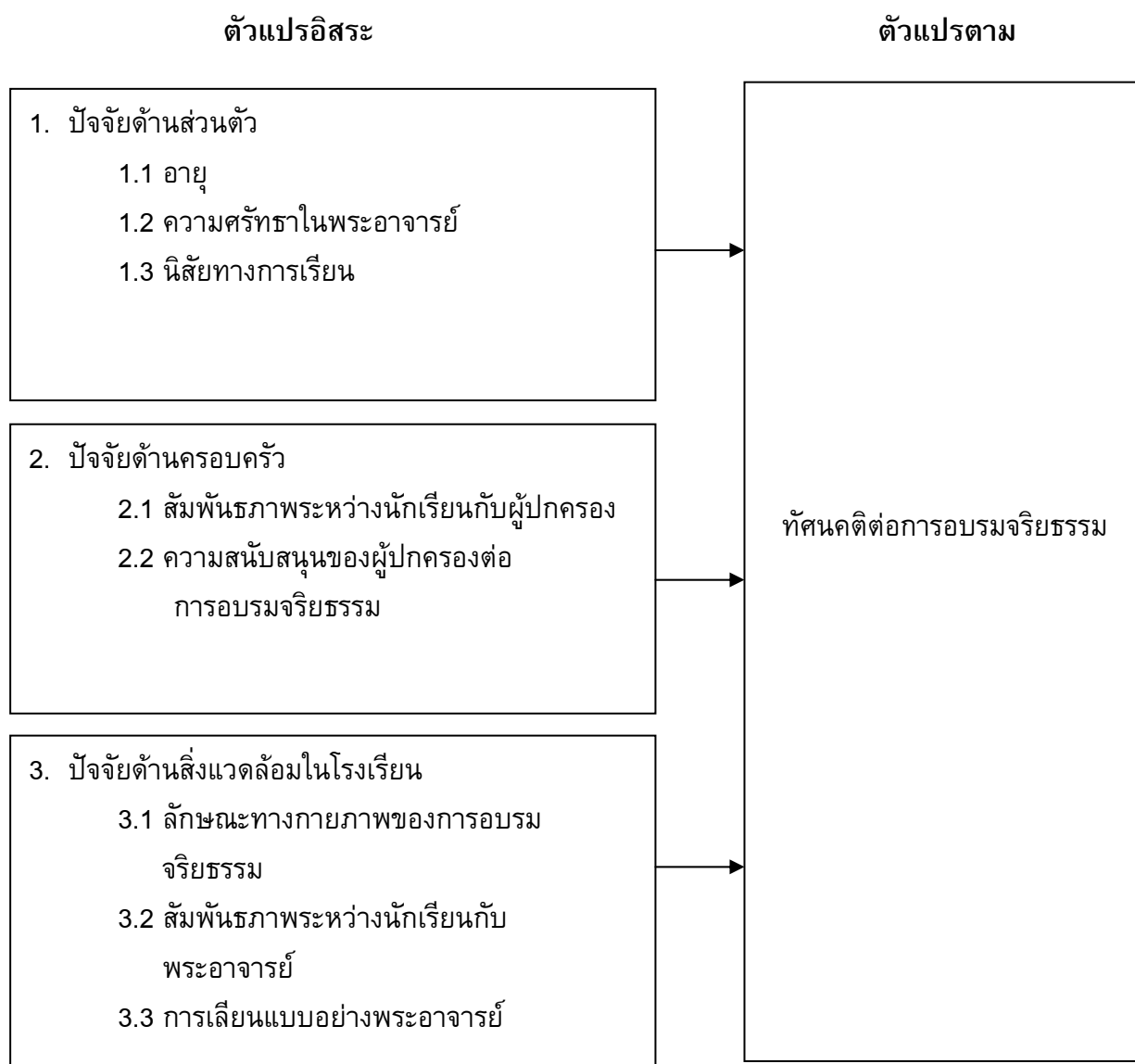
3.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ หมายถึง การปฏิบัติของนักเรียนต่อพระอาจารย์ และการปฏิบัติของพระอาจารย์ต่อนักเรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องอบรม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.2.1 การปฏิบัติของนักเรียนต่อพระอาจารย์ ทั้งภายในและนอกห้องอบรม ได้แก่ ให้ความเคารพอ่อนน้อมถ่อมตน พูตจาไพเราะ และเชื่อฟังในการอบรมของพระอาจารย์ ตั้งใจและสนใจปฏิบัติตามในสิ่งที่พระอาจารย์สั่งสอน และซักถามพระอาจารย์เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับหลักธรรม

3.3.2.2 การปฏิบัติของพระอาจารย์ต่อนักเรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องอบรม ได้แก่ ให้ความสนใจต่อนักเรียนทุกคน สร้างสัมพันธ์ที่ดีทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ให้ความเมตตากรุณาเอาใจใส่ต่อนักเรียน ให้คำปรึกษาและคติธรรมแก่นักเรียนทั้งในด้านการเรียนและด้านส่วนตัว เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

3.3.3 การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนตามแบบอย่างในการอบรมจริยธรรมของพระอาจารย์ที่นักเรียนมีความรู้สึกศรัทธา ได้แก่ มีความสนใจอยาก رؤ้อยากเห็น ศึกษาค้นคว้าธรรมะด้วยตนเอง และตั้งตนในคุณงามความดีด้วยการรักษาศีลให้ทาน เจริญสมาธิภาวนาเป็นประจำ พูตจาไพเราะ สุขภาพเรียบร้อย และรู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณ

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุคมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร มีปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านส่วนตัว คือ อายุ ความศรัทธาในพระอาจารย์ และนิสัยทางการเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน คือ ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ และการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ ผู้วิจัยจึงขอตั้งสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม
  - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม
  - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม
  - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม
  - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

1.1.1 ความหมายของทัศนคติ

คำว่าทัศนคติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Attitude" เป็นคำที่รากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม ในการศึกษาความหมายของทัศนคติพบว่า มีผู้ได้ให้ความหมายไว้หลากหลายได้แก่

กู๊ด (Good. 1959: 48) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งอาจเป็นการเข้าหาหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น รัก เกลียด กลัว หรือไม่พอใจมากน้อยเพียงใดต่อสิ่งนั้น ๆ

เคนด์เลอร์ (Kendler. 1963: 572) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ภาวะความพร้อมของแต่ละบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่างต่อบุคคล ต่อสถาบัน หรือต่อแนวคิดบางอย่าง อีกทั้งเป็นการผสมผสานหรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้เป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528: 231) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจที่มีแนวโน้มจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ใด ๆ ด้วยการเข้าหาหรือถอยออกไป

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2548: 12) ให้ความหมายของทัศนคติว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งท่าทีที่แสดงออกซึ่งถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทัศนคติมีทั้งบวกและลบ มากและน้อย และมีทิศทางไปสู่เป้าหมายที่แสดงออก พฤติกรรมได้แก่ การแสดงออก (ทางบวกหรือทางลบ) ต่อสิ่งของ บุคคล สถานที่ เหตุการณ์ อย่างสม่ำเสมอ

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง (2550: 69) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่ค่อนข้างถาวรต่อสิ่งเร้า (สิ่งของ เหตุการณ์ สถานการณ์ ประสบการณ์ ฯลฯ) ที่เรารู้จัก หรือเข้าใจ แล้วมีแนวโน้มให้เรามีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความรู้สึกนั้น

สวรงค์ ไคว้ตระกูล (2550: 366) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า ทัศนคติเป็นอักษณาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือความคิด (Ideas) ทัศนคติอาจจะเป็นบวก หรือลบ ถ้าบุคคลมีทัศนคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีทัศนคติลบ ก็จะหลีกเลี่ยง ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของทัศนคติ สรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดในจิตใจซึ่งเป็นพฤติกรรมภายในของบุคคลที่จะแสดงออกมาให้เห็นทาง พฤติกรรมลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อันเกิดจากความรู้คิด และความรู้สึก ในการเห็นคุณค่า รู้สึกพอใจ ชอบ หรือไม่เห็นคุณค่า ไม่พอใจ ไม่ชอบต่อสิ่งเร้า เช่น คน วัตถุสิ่งของ เหตุการณ์ สถานที่ และ ความคิด เป็นต้น

1.1.2 ลักษณะทั่วไปของทัศนคติ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528: 231) กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือการได้รับประสบการณ์ มิใช่สิ่งที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด
2. ทัศนคติเป็นดัชนีที่จะชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีทัศนคติที่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ตรงกันข้ามถ้ามีทัศนคติไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหา โดยการถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เช่น เด็กชอบครูสอนทำให้อยากเรียนวิชาที่ครูสอน ถ้าเด็กไม่ชอบวิชานั้น ๆ หรือไม่ชอบครูคนนั้น ก็พยายามหลีกเลี่ยงไม่เรียนวิชานั้น เป็นต้น
3. ทัศนคติสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่บุคคลอื่นได้ เช่น บิดามารดาไม่ชอบบุคคลหนึ่ง ย่อมมีแนวโน้มทำให้เด็กไม่ชอบบุคคลนั้นด้วย
4. ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากทัศนคติเป็นสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้หรือประสบการณ์นั้นเปลี่ยนแปลงไป ทัศนคติดีก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น เดิมนิสัยที่เข้ามาเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษา อาจไม่ชอบวิชานี้เลย เรียนกว่าเกิดทัศนคติทางลบ แต่เมื่อเรียนไปได้สักครึ่งหนึ่งของบทเรียน มีความรู้สึกว่าเป็นวิชาที่มีประโยชน์ จึงเปลี่ยนแนวความคิดจากความไม่ชอบเป็นความชอบ คือเปลี่ยนเป็นทัศนคติทางบวกแทน

สุรารค์ โค้วตระกูล (2550: 367) กล่าวถึงลักษณะของทัศนคติ ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้
2. ทัศนคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้นทัศนคติจึงมีทั้งบวกและลบ เช่น ถ้านักเรียนมีทัศนคติบวกต่อวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนจะชอบเรียนคณิตศาสตร์และเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็จะเลือกเรียนแขนงวิทยาศาสตร์ ตรงข้ามกับนักเรียนที่มีทัศนคติลบต่อคณิตศาสตร์ก็จะไม่ชอบหรือไม่มีแรงจูงใจที่จะเรียน เมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็จะเลือกเรียนทางสายอักษรศาสตร์ทางภาษา เป็นต้น
3. ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก อารมณ์ (Affective Component) องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้จัก (Cognitive Component) องค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Behavioral component)
4. ทัศนคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย การเปลี่ยนแปลงทัศนคติอาจจะเปลี่ยนแปลงจากบวกเป็นลบหรือจากลบเป็นบวก ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของทัศนคติ หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น (Intensity) หรือความมากน้อย ทัศนคติบางอย่างอาจจะหยุดเลิกไปได้
5. ทัศนคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เนื่องจากชุมชนหรือสังคมหนึ่ง ๆ อาจจะมีค่านิยมที่เป็นอุดมการณ์พิเศษเฉพาะ ดังนั้นค่านิยมเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลที่เป็นสมาชิก ในกรณีที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะต้องเปลี่ยนค่านิยม
6. สังคมประภิต (Socialization) มีความสำคัญต่อการพัฒนาการทัศนคติของเด็ก โดยเฉพาะทัศนคติต่อความคิดและหลักการที่เป็นนามธรรม เช่น อุดมคติ ทัศนคติต่อเสรีภาพในการพูด การเขียนเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมสูง จะมีทัศนคติบวกสูงสุด

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทั่วไปของทัศนคติ สรุปได้ว่า ทัศนคติมีลักษณะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต ซึ่งบุคคลจะมีทัศนคติเฉพาะตน ในทางความคิดเห็น ชอบหรือไม่ชอบ ที่พร้อมจะสามารถแสดงออกมา ทัศนคติมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามเหตุปัจจัยของ เวลา อารมณ์สถานการณ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับบุคคล และสิ่งแวดล้อม

1.1.3 องค์ประกอบของทัศนคติ

เดมคัทตี้ คทวณิช (2546: 312). ได้กล่าวองค์ประกอบสำคัญของทัศนคติไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ด้านความคิดและความเข้าใจ (Cognitive Component) หมายถึง ความรู้หรือความเชื่อที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่รับรู้ เช่น เชื่อว่าเดินทางโดยเครื่องบินปลอดภัยกว่าทางรถยนต์ หรือเชื่อว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีกว่าระบอบเผด็จการ เป็นต้น

ความคิดความเข้าใจถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของทัศนคติ และทัศนคติจะเป็นไปในทิศทางใดย่อมขึ้นอยู่กับ การมีความคิดความเข้าใจต่อสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใดด้วย

2. ด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง สภาวะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้น ภายหลังจากมีความคิดและความเข้าใจต่อสิ่งที่รับรู้ว่าเป็นเช่นใด เช่น รู้สึกพอใจ ไม่พอใจ รัก เกลียด ชอบ โกรธ เป็นต้น

3. ด้านพฤติกรรม (Behavior Component) หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลจะแสดง การกระทำตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเป็นไปในทิศทางใดย่อมขึ้นอยู่กับความคิด ความ เข้าใจ และความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น เช่น ถ้าคิดว่าธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญและ จำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ ก็ความรู้สึกชื่นชมดื่มด่ำกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมีผลทำให้บุคคลนั้น ปกป้อง รักษา และอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

พาสนา จุลรัตน์ (2548: 181; อ้างอิงจาก ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2544) ได้กล่าวว่ ทัศนคติจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบ ด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า หรือสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อใช้เป็นเหตุผลในการสรุป ความหรือช่วยในการประเมินสิ่งเร้าหรือสถานการณ์นั้น ๆ เช่น การที่นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโทษ ของยาเสพติด หรือการรู้ถึงความสำคัญของการเรียนหนังสือ เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Component) เป็น องค์ประกอบด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์นั้น ๆ อันเป็นผล เนื่องมาจากบุคคลได้ประเมินสิ่งเร้านั้นแล้วว่าพอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว เช่น เมื่อนักเรียนรู้ว่ายาเสพติดมีโทษต่อร่างกาย นักเรียนก็จะรู้สึกไม่ชอบผู้ที่เสพยาเสพติดและไม่ ต้องการที่จะเสพยาเสพติด เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อมหรือแนวโน้มที่บุคคลจะประพฤติ ปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่ง เร้าหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการประเมินผลพฤติกรรมที่คิดจะแสดงออกมา เช่น นักเรียนที่มี ทัศนคติทางบอกต่อการเรียนก็มักจะขยันเรียนหนังสือ และมีความพยายามที่จะเรียนให้ได้คะแนนดี เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของทัศนคติ สรุปได้ว่า องค์ประกอบของทัศนคติมีทั้ง 3 อย่าง ด้วยกัน ได้แก่ ด้านความคิดและความรู้ ด้านความรู้สึก คือ เป็นสภาวะทางอารมณ์ ความรู้สึก และด้านพฤติกรรมที่เป็นแนวโน้มที่จะแสดงออก ซึ่งองค์ประกอบ แต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันดังนั้น ในการเรียนการสอน ครูควรคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสามด้าน เพื่อสร้างทัศนคติทางบวกต่อการเรียนของนักเรียน

1.1.4 ปัจจัยของการเกิดทัศนคติ

เทมสคักต์ คทวณิช (2546: 312). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติของบุคคลนั้น ซึ่งจำแนกรายละเอียดได้ ดังนี้

1. วัฒนธรรม (Culture) แต่ละสังคมจะมีวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดแบบแผนเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ดังนั้น วัฒนธรรมจึงมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกของคนในสังคมอย่างมากด้วยเหตุนี้คนในสังคมเดียวกันจึงมักจะแสดงพฤติกรรมออกมาในแนวทางเดียวกัน เช่น คนอเมริกันบางรัฐจะมีวัฒนธรรมในการรังเกียจสีผิวจึงมีผลทำให้คนในรัฐนั้นมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนผิวดำและผิวต้ำ พฤติกรรมที่แสดงออกมาจึงมักจะลอบทำลายทรัพย์สินและทำร้ายร่างกายคนต่างผิวอยู่เสมอ เป็นต้น

2. ครอบครัว (Family) เป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลเป็นอย่างมากทั้งนี้เนื่องจากเด็กมักจะมีความคิดและความเชื่อที่คล้ายตามคำอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ดังนั้นทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวมาแล้วจึงมักจะเปลี่ยนแปลงได้ยาก ด้วยเหตุนี้จึงพบว่าทัศนคติของพ่อแม่กับลูกจึงมีความคล้ายคลึงกันมาก เช่น พ่อแม่มีความเชื่อทางศาสนาอย่างเคร่งครัด ลูกมักจะเคร่งครัดต่อศาสนาไปด้วย

3. ประสบการณ์ (Experience) ที่บุคคลได้รับจะมีส่วนสำคัญต่อการเกิดทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ทั้งในทางบวกและทางลบ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีอยู่เดิมด้วย เช่น คนป่วยที่มีประสบการณ์จากการที่ถูกพยาบาลตวาดบ่อย ๆ จึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนางพยาบาลหรือโรงพยาบาล เด็กอนุบาลจะมีทัศนคติที่ดีต่อครู เพราะมีประสบการณ์ว่าครูใจดี สวย พุดเพราะ เป็นต้น

4. อิทธิพลของกลุ่มทางสังคม (Social Group) ได้แก่ กลุ่มเพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงานกลุ่มดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติไปทิศทางหนึ่งทิศทางใดได้ง่าย โดยเฉพาะในเด็กวัยรุ่น ทั้งนี้เนื่องจากความเป็นเพื่อนยอมทำให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนม โดยเฉพาะเพื่อนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันด้วยแล้วมักจะมีความคิดเห็นที่คล้ายตามกันไปได้ง่าย

5. สื่อมวลชน (Mass Communications) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์แม้กระทั่งอินเทอร์เน็ต เหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญต่อการชักจูงให้บุคคลเกิดทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปในทิศทางใดก็ได้ ทั้งนี้เนื่องจากสื่อมวลชนทั้งหลายจะทำหน้าที่ป้อนข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้บริโภคข่าวสารจึงมักถูกโน้มน้าวความคิดจากสื่อมวลชนได้ง่ายถ้าบุคคลผู้รับข่าวสารขาดวิจารณญาณในการรับข้อมูลที่ตีพอ

กอร์ดอน อัลพอร์ต (2551: ออนไลน์; อ้างอิงจาก Gordon Allport. 1975) ได้ให้ความเห็นเรื่องทัศนคติว่าอาจเกิดขึ้นจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. เกิดจากการเรียนรู้ เด็กเกิดใหม่จะได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับ วัฒนธรรม และประเพณีจากบิดามารดา ทั้งโดยทางตรง และทางอ้อม ตลอดจนได้เห็นแนวการปฏิบัติของพ่อแม่แล้วรับมาปฏิบัติตามต่อไป

2. เกิดจากความสามารถในการแยกแยะความแตกต่าง คือ แยกสิ่งใดดี ไม่ดี เช่น ผู้ใหญ่กับเด็กจะมีการกระทำที่แตกต่างกัน

3. เกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกันออกไป เช่น บางคนมีทัศนคติไม่ดีต่อครู เพราะเคยตำหนิตน แต่บางคนมีทัศนคติที่ดีต่อครูคนเดียวกันนั้น เพราะเคยชื่นชมตนเสมอ

4. เกิดจากการเลียนแบบ หรือรับเอาทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน เช่น เด็กอาจรับทัศนคติของบิดามารดา หรือครูที่ตนนิยมชมชอบมาเป็นทัศนคติของตนได้

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยของการเกิดทัศนคติ สรุปได้ว่า ทัศนคติเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ การเลียนแบบของผู้อื่น และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สั่งสมมาตั้งแต่วัยเด็กจากครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม รวมทั้งอิทธิพลของกลุ่มทางสังคมที่ประทับใจ และการเลียนแบบบุคคลที่ตนชื่นชอบ

1.1.5 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

มอริส (ปาวิณา ینگังวลชัย. 2545: 14 อ้างอิงจาก Morris.1990) ได้เสนอข้อมูลในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคล 2 วิธี คือ

1. การให้ข้อมูล วิธีนี้ทำได้โดยการใช้วิธีการต่าง ๆ ในการนำเสนอข้อมูลที่มีทิศทางเดียวกันในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การบอกเล่า การนำเสนอด้วยเอกสาร สิ่งพิมพ์และการนำเสนอผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ

2. การใช้ความไม่สอดคล้องของเหตุการณ์ เช่น บุคคลที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาพยนตร์ในแนวต่อสู้ล้างผลาญ คือ ไม่ชอบภาพยนตร์แนวนี้ ต่อมาหากบุคคลนั้นจำเป็นต้องไปดูภาพยนตร์ในแนวดังกล่าวนี้บ่อย ๆ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตามก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความเครียดขึ้น เนื่องจากเหตุการณ์ 2 อย่างที่เกิดขึ้นเช่นนี้ คือ ปรับเปลี่ยนทัศนคติให้มีทิศทางเดียวกัน คือ สร้างความรู้สึกใหม่ว่าภาพยนตร์ในแนวต่อสู้ล้างผลาญก็ดีเหมือนกันช่วยให้เกิดข้อคิดที่มีประโยชน์หลายประการในที่สุดทัศนคติก็จะเปลี่ยนไปเป็นชอบภาพยนตร์แนวดังกล่าวได้

เดิมศักดิ์ ทวณิช (2546: 315). ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้ก็ตาม แต่ทัศนคติบางอย่างก็เปลี่ยนแปลงได้ยากและต้องใช้เวลา นักจิตวิทยาได้เสนอวิธีการในการเปลี่ยนทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่อสังคมไว้ ดังนี้

1. การชักจูง (Persuasion) ชักชวน หรือเกลี้ยกล่อม ทัศนคติหลายอย่างในตัวบุคคลอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ภายหลังจากได้รับการอธิบาย ให้เหตุผล และชี้แนะ โดยเฉพาะถ้าบุคคลนั้นเป็นที่ไว้วางใจหรือได้รับความศรัทธาและเชื่อถือ ยิ่งถ้าทั้งสองฝ่ายสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้อย่างอิสระด้วยแล้ว ยิ่งจะได้รับความสำเร็จใการเปลี่ยนทัศนคติมากกว่าการได้รับฟังเพียงฝ่ายเดียว

2. การเปลี่ยนกลุ่ม (Group Change) อิทธิพลจากความคิดของกลุ่มหรือสังคมจะทำให้บุคคลในกลุ่มเกิดการคล้อยตามได้ง่าย ดังนั้นถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลเป็น

รูปแบบใด อาจทำได้โดยให้บุคคลนั้นย้ายเข้าไปอยู่ในกลุ่มที่มีทัศนคติตามรูปแบบนั้น เช่น ถ้าต้องการให้เลิกอบายมุขก็ให้ย้ายไปเข้ากลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม เป็นต้น

3. ล้างสมอง (Brain Washing) เป็นวิธีการลบล้างความเชื่อเก่าเพื่อสร้างความเชื่อใหม่ขึ้นแทนด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยทั่วไปมักจะเป็นการให้ข้อมูลด้านดีกับเรื่องที่ต้องการจะเปลี่ยนทัศนคติ ขณะเดียวกันก็ให้ข้อมูลทางลบกับสิ่งที่เป็ทัศนคติเดิม วิธีการเปลี่ยนทัศนคติด้วยวิธีการล้างสมองนี้โดยทั่วไปผู้นำประเภทเผด็จการมักนิยมนำมาใช้กับประชาชนที่ตนปกครองอยู่

4. การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) เป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอีกวิธีหนึ่ง โดยให้การชักชวนให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลหันมาให้ความสนใจหรือเปลี่ยนความคิดและความเชื่อในสิ่งที่ตนต้องการ โดยทั่วไปมักนิยมใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อซึ่งเป็นวิธีที่ได้ผลดีมากกว่าวิธีอื่น ทั้งนี้เนื่องจากสื่อมวลชนสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการนำเสนอไปได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง อีกทั้งยังสามารถกำหนดความถี่เพื่อย้ำสิ่งที่เป็นเป้าหมายในการชวนเชื่อได้ตามความประสงค์ นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่สามารถใช้ได้ดีกับกลุ่มชนจำนวนมาก ๆ อีกด้วย ดังนั้นจึงมักจะพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ถ้าต้องการเปลี่ยนความคิดทางการเมืองหรือต้องการให้ประชาชนสนับสนุนตนแล้ว มักจะใช้การโฆษณาชวนเชื่อเป็นเครื่องมือสำคัญ

5. การให้ประสบการณ์ (Experience) การให้ประสบการณ์โดยตรงตรงกับบุคคลในเรื่องที่ประสงค์จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้น นับว่าเป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่สามารถสร้างทัศนคติใหม่ให้กับบุคคลขึ้นได้ เช่น ถ้าต้องการให้เกิดการเปลี่ยนทัศนคติของผู้ที่นิยมสูบบุหรี่ทั้งหลายที่มีต่อการสูบบุหรี่ ก็ให้ไปเห็นบุคคลที่ป่วยเป็นโรต่าง ๆ ที่เกิดจากการสูบบุหรี่ เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ สรุปได้ว่า ทัศนคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้จากเหตุปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การได้รับประสบการณ์ตรง การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น การชักจูง การเลียนแบบบุคคลที่เคารพยกย่อง และอิทธิพลจากความคิดของกลุ่มหรือสังคม

1.1.6 การวัดทัศนคติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2540: 151-153) กล่าวว่า สาขาจิตวิทยาเป็นสาขาทางพฤติกรรมศาสตร์ที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการวัด และวิจัยทางจิตใจหรือพฤติกรรมของบุคคล ได้พัฒนาวิธีการวัด และการวิจัยต่าง ๆ มาเกือบร้อยปีแล้ว โดยเริ่มจาก ฮัลล์ (Hall) ได้เริ่มทำวารสารจิตวิทยาขึ้นมาขึ้น ในปี ค.ศ. 1891 เนื่องจากการศึกษาทางศาสนากับการศึกษาทางปรัชญามีความใกล้เคียงกันมากการศึกษาทางด้านศาสนาซึ่งเริ่มในภายหลัง จึงต้องหยุดชะงักลงในปี ค.ศ. 1915 จนกระทั่งมีผู้กลับมาสนใจศึกษาอีกครั้งในปี ค.ศ. 1960 และเจริญมากขึ้นเป็นลำดับมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้สาขาสังคมวิทยามีความสนใจศึกษาศาสนาในเชิงของวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งมักไม่ค่อยเกี่ยวกับการยอมรับศาสนา หรืออิทธิพลของศาสนาที่มีต่อจิตใจ และพฤติกรรมของบุคคล เมื่อมีการนำอิทธิพลของศาสนา ชุมชน เข้ามาร่วมศึกษาเช่นนี้ มักเป็นแนวทางการศึกษาในสายพฤติกรรมศาสตร์ที่มีจิตวิทยาเป็นแกนหลักล้วน สายยศ และอังคณา

สายยศ (2543: 60-63) ได้กล่าวถึงเครื่องมือในการวัดทัศนคติไว้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview) หมายถึง การพูดคุยอย่างมีจุดหมาย ผู้สัมภาษณ์ที่ดีต้องฟังมากกว่าพูด และไม่หุเบา การสัมภาษณ์ใช้ปากเป็นเครื่องมือสำคัญ ได้ผลอย่างไรบันทึกเอาไว้

2. การสังเกต (Observation) คือ การเฝ้ามองดูสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีจุดมุ่งหมาย เครื่องมือสำคัญของการสังเกตคือตาและหู การเฝ้าดูโดยการบันทึกในสมองจะทำให้ลืมน้อย ข้อรายการ (Checklist) ที่จะใช้ในการสังเกตควรเตรียมไว้ให้พร้อม

3. การรายงานตนเอง (Self- Report) เครื่องมือแบบนี้ต้องการให้ผู้ถูกทดสอบแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส

4. เทคนิคการจินตนาการ (Projective Techniques) แบบนี้อาศัยสถานการณ์หลาย ๆ อย่างไปเร้าผู้ถูกทดสอบ โดยสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดให้ไม่มีโครงสร้างที่แน่นอน ทำให้ผู้ถูกทดสอบต้องจินตนาการออกมาจากประสบการณ์เดิมของตน

5. การวัดทางสรีระภาพ (Physiological Measurement) การวัดด้านนี้อาศัยเครื่องมือไฟฟ้าหรือเครื่องมืออื่น ๆ ในการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงสภาพของร่างกาย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดทัศนคติ สรุปได้ว่า การวัดทัศนคติสามารถวัดได้ 5 วิธี ได้แก่ วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการรายงานตนเอง วิธีการเทคนิคการจินตนาการ และวิธีการวัดทางสรีระ เป็นการวัดที่เห็นกันได้ทั่วไป บุคคลไหนมีความสะดวกอันไหนก็เหลือใช้ให้เข้ากับสถานการณ์นั้น ๆ

1.1.7 ความหมายจริยธรรม

จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ศีลธรรมอันดี ตามธรรมเนียมยุโรป อาจเรียก จริยธรรมว่า Moral philosophy (หลักจริยธรรม) จริยธรรม น. ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 หน้า 291)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 21) ได้ให้ความหมายจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม เป็นลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขต รวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ โดยลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสอบประเภท คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งนั้น คือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัดและผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้น ผู้ที่มีจริยธรรมสูงคือ ผู้ที่ลักษณะและพฤติกรรม ประเภทแรกมาก ประเภทหลังน้อย

ประภาศรี สีหอำไพ (2535: 24) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรม

ของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ตึงงามอยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มนำให้บุคคลมุ่งกระทำความดี ละเว้นความชั่ว มีแนวทางความประพฤติอยู่ในเรียนของความดี ความถูกต้อง ความควรในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างสงบเรียบร้อย และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีคุณธรรมและมโนธรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีโดยมีสำนึกที่จะใช้สิทธิและหน้าที่ของตนตามค่านิยมที่พึงประสงค์

วศิน อินทสระ (สุรางค์ โคว์ตระกูล.2550: 371; อ้างอิงจาก วศิน อินทสระ. 2518) ได้ให้ความหมายจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม ความประพฤติ การกระทำและความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม การทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องสมบูรณ์ เว้นในสิ่งที่ควรเว้น การกระทำสิ่งที่ควรด้วยความคิดรอบคอบ รู้เหตุรู้ผล ถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล

บราวน์ (สุรางค์ โคว์ตระกูล.2550: 371; อ้างอิงจาก Brown. 1968) ได้ให้ความหมายจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม ระบบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของจริยธรรม สรุปได้ว่า จริยธรรมหมายถึงความประพฤติปฏิบัติทั้งกาย วาจา ใจ ในสิ่งที่ตึงงาม และถูกต้องเหมาะสม ที่ควรปฏิบัติต่อตนเอง และผู้อื่น

1.1.8 องค์ประกอบของจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 2-3) ได้แบ่งองค์ประกอบของจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนนั้นถือว่ากระทำชนิดใดดีควรกระทำ และการกระทำชนิดใดเลว ควรงดเว้น ลักษณะพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม มากน้อยเพียงใด ความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาส่วนใหญ่ เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิดโดยในช่วงอายุ 2 -10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ

2. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทศนคติต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความกว้างขวางกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะทศนคตินั้นรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้น ทศนคติเชิงจริยธรรม จึงสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เชิงจริยธรรมเพียงอย่างเดียว ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นในเวลาหนึ่งยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นเหตุจูงใจ

หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกัน อาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ นักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม คือ เพียเจท์ และ โคลเบอร์เกอร์ ได้ใช้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการด้านจริยธรรมของบุคคลนั้น นอกจากนี้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของบุคคลด้วย คือ พัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเป็น การกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น นอกจากนี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่งคือ พฤติกรรมในสถานที่เข้ายวนใจ หรือในสภาพที่ยั่วให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์ เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่วยุ เช่น การโกงสิ่งของเงินทอง หรือ คะแนน และการกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูงย่อมงดเว้นการกระทำพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่น ๆ ของจริยธรรม จึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลเท่านั้น

โครงการวิจัยทางด้านการศึกษจริยธรรมไทย ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ. 2523: 3) ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ 3 มิติ ดังนี้

1. มิติของความรู้ (Knowledge) คือความเข้าใจเหตุผลของความถูกต้องดีงาม ความสามารถในการตัดสินใจแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยการคิด โดยใช้ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมในการประเมินตัดสินว่า พฤติกรรมใดดี ถูกและควร พฤติกรรมใดไม่ดีไม่ถูกหรือไม่ควร เป็นต้น

2. มิติของความรู้สึก (Feeling) เป็นส่วนประกอบของอารมณ์ความรู้สึก ได้แก่ ความพึงพอใจความเลื่อมใสศรัทธา ความนิยมยินดีที่จะรับและนำจริยธรรมนั้น ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติ

3. มิติด้านความประพฤติ (Conduct) เป็นส่วนของการแสดงพฤติกรรมต่อตนเองต่อผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถแสดงออกให้เห็นว่าถูกหรือไม่ถูก ควรหรือไม่ควรเพียงใด

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของจริยธรรม สรุปได้ว่า องค์ประกอบของจริยธรรมของมนุษย์นั้น ที่เห็นได้ชัดเจนได้แก่ มีความรู้ คือเข้าใจเหตุผลของความถูกต้องดีงาม มีทัศนคติ คือลักษณะของบุคคลที่แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก มีด้านพฤติกรรม คือ การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือ แสดงออกให้เห็นว่าถูกหรือไม่ถูกเพียงใด

1.1.9 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

เพียเจท์ (Piaget. 1960: 357) เป็นผู้ริเริ่มแนวความคิดที่ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาในการที่จะรู้กำหนดกฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆทางสังคม โดยพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับ พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นด้วย เพียเจท์ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 ชั้นก่อนจริยธรรม เริ่มแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึง 2 ขวบ เด็กในวัยนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดลอมอย่างละเอียด แต่มีความต้องการทางกาย ซึ่งต้องการที่จะได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใดๆ ทั้งสิ้น เป็นการสนองต่อกฎเกณฑ์ตามวัฒนธรรมที่มีการตัดสินใจเพื่อกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น

ชั้นที่ 2 ชั้นยึดคำสั่ง พัฒนาการชั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2-8 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวต่อผู้ใหญ่และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่คือประกาศิตที่ตนต้องกระทำตาม โดยถือว่าเป็นการทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงผลที่ผ่านมา

ชั้นที่ 3 ชั้นยึดหลักแห่งตน พัฒนาการชั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 8-10 ปี เพียเจท์ เชื่อว่า เกิดขึ้นจากพัฒนาการทางสติปัญญา และจากประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน ความเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะเป็นหลักภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนกันและความเท่าเทียมกันของบุคคลในช่วงวัย 8-10 ปี เด็กที่อยู่ในสังคมปกติจะบรรลุถึงชั้นที่ 3 แต่ก็อาจจะมีเด็กบางคนพัฒนาการของเขาอาจหยุดชะงักในชั้นที่ 2 เนื่องจากพัฒนาการเลี้ยงดู

แก่นสารของจริยธรรม ตามแนวทางของเพียเจท์ มี 2 ส่วน ส่วนหนึ่ง คือ การเคารพกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม และส่วนที่ 2 คือ การมีความยุติธรรม

จริยธรรมแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ชั้นแรก คือ จริยธรรมจากภายนอก จริยธรรมตามข้อบังคับ หรือจริยธรรมสังคมนิยม ชั้นที่ 2 คือ จริยธรรมจากภายใน จริยธรรมความร่วมมือ หรือจริยธรรมในการปฏิบัติต่อกัน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมจากภายนอก มี 2 ปัจจัยหลัก คือ ความจำกัดด้านพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจ และการนับถือผู้ใหญ่แบบทิศทางเดียว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลให้เด็กพัฒนาไปสู่จริยธรรมจากภายในก็คือ พัฒนาการทางความคิด ความเข้าใจ และการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยเดียวกัน

พัฒนาการทางจริยธรรมด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจ คือทรรศนะเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบ ความถูกผิด กฎเกณฑ์ และเรื่องกรรมตามสนอง

ปัจจัยสำคัญที่เพียเจท์ เชื่อว่า ช่วยให้มีพัฒนาการจากจริยธรรมภายนอก ไปสู่จริยธรรมภายในก็คือ พัฒนาการทางความคิดความเข้าใจ ที่เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentricity) ลงไป ทำให้เด็กสามารถเข้าใจทรรศนะของผู้อื่นได้ และพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นพัฒนาการเหล่านี้ เกิดขึ้นจากการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นในวัยเดียวกัน โดยมีกระบวนการที่เกี่ยวข้อง 2 กระบวน ได้แก่กระบวนการแรก การมีส่วนร่วมตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ซึ่งมีผลให้

เด็กมีทรศนะต่อกฎเกณฑ์และผู้มีอำนาจเปลี่ยนไปจากเดิม การที่เด็กโตขึ้นทำให้เด็กมีโอกาสได้รับความเท่าเทียมกับผู้มีอายุมากกว่าตนในสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น ซึ่งจะมาลดการนับถือผู้ใหญ่แบบทิศทางเดียวกันลงไป การได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันทำให้เด็กนำเอาการนับถือกันและกันเข้ามาใช้ ทำให้เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ไขกฎเกณฑ์ต่างๆ มากขึ้น มีการร่วมมือกันทำสิ่งต่างๆ มากยิ่งขึ้น ส่วนกระบวนการที่ 2 นั้น เกี่ยวกับการสวมบทบาทต่างๆ กับเพื่อนวัยเดียวกัน บางครั้งเป็นการสวมบทบาทที่จะต้องมีการกระทำต่อกันและกัน เช่น ในการเล่น เด็กคนหนึ่งอาจเล่นเป็นตำรวจ อีกคนหนึ่งเป็นผู้ร้าย การเล่นจะดำเนินไปด้วยดี เมื่อเด็กแต่ละคนต่างก็แสดงบทบาทของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การเล่นถูกบทนี้ ทำให้แต่ละคนแสดงบทบาทได้เต็มที่ ราวกับเป็นตำรวจ หรือเป็นผู้ร้ายจริงๆ การทำเช่นนี้ ทำให้เกิดความรู้สึกนับถือเพื่อนคนอื่น ๆ เคารพกฎเกณฑ์ที่พวกเขาช่วยกันสร้างขึ้นมา

เพียเจท์ เชื่อว่า พ่อแม่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก ดังได้ยกตัวอย่างมาแล้วในเรื่องการอบรมสั่งสอนให้เด็กพิจารณาเจตนาในการกระทำ ว่าเขามีเจตนาอย่างไร ในการตัดสินใจความถูกผิดนั้น (เช่น เด็กอายุ 7 ขวบ ทำถ้วยแตกไปถึง 15 ใบ แล้วเขารับว่าเขาทำผิด อย่างนี้เรียกว่าความรับผิดชอบแบบปรนัย (Objective Responsibility) และเด็กโตอายุตั้งแต่ 9 ปีขึ้นไป หากทำถ้วยแตกเพียงใบเดียวเพราะมีเจตนาจะขโมยของกันนั้น ถือว่ามีความผิดมากกว่า และถือว่าเป็นความรับผิดชอบแบบอัตนัย (Subjective Responsibility)

สรุปได้ว่าทฤษฎีของเพียเจท์ ด้านพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม เป็นทฤษฎีที่ถือได้ว่า มีคุณค่ามากอีกทฤษฎีหนึ่ง เพราะได้กระตุ้นให้มันาวิจัยเกิดขึ้นมากมาย และเป็นรากฐานให้กับทฤษฎีอื่นๆ อีกด้วย อาทิ ทฤษฎีของโคลเบอร์กอย่างไรก็ตาม ทฤษฎีของเพียเจท์ ก็มีจุดอ่อนในบางประเด็น ได้แก่ ประการแรก ในฐานะที่เพียเจท์เป็นนักทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจ ตามแนวทฤษฎีนี้ พัฒนาการของเด็กเกิดขึ้นเป็นขั้นๆ ชั้นเหล่านี้มีลักษณะคุณสมบัติจำเพาะหลายอย่าง แต่ทฤษฎี จริยธรรมของเพียเจท์กลับมีความหลวมในการใช้โมเดลเกี่ยวกับชั้นเหล่านี้ ตัวอย่างเช่น ชั้นตามทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจมีคุณสมบัติประการหนึ่งว่า หากใช้วิธีทดสอบหลายๆ วิธี เป็นต้นว่าใช้เรื่องเล่าเพื่อทดสอบเด็กหลายๆ เรื่องคำตอบที่เด็กตอบต่อเรื่องหนึ่งควรอยู่ในชั้นเดียวกับที่ตอบต่อเรื่องอื่นๆ ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า โครงสร้างรวม (Structural Whole) ลักษณะเช่นนี้ เพียเจท์กลับยอมรับว่า ไม่ได้เกิดขึ้นในทฤษฎีจริยธรรมของเขา เพราะเด็กที่เขาทดสอบบางคนให้คำตอบอย่างหนึ่งกับเรื่อง ๑ ชั้น แต่ให้คำตอบอีกอย่างหนึ่งกับเรื่องอีกเรื่องหนึ่ง และเรื่องบางเรื่องก็ชี้แนะไปในทางการตัดสินใจรับผิดชอบแบบปรนัยมากกว่าเรื่องอื่นๆ

ในประการที่ 2 เพียเจท์ จัดกลุ่มลักษณะหลายประการไว้ในชั้นทางจริยธรรมชั้นหนึ่งๆ ไม่ว่าจะเป็จริยธรรมภายนอก หรือจริยธรรมภายใน หากอาศัยข้อสมมติเกี่ยวกับโครงสร้างรวมข้างต้น เด็กที่อยู่ในชั้นจริยธรรมภายนอก ก็ควรมีลักษณะต่างๆ ทุกด้านที่สะท้อนถึงจริยธรรมจากภายนอก แต่การวิจัยกลับไม่ได้ผลยืนยันตามนี้ เด็กที่ให้คำตอบแบบจริยธรรมภายนอกด้านหนึ่ง

อาจให้คำตอบแบบจริยธรรมจากภายในในการตอบอีกด้านหนึ่งก็ได้ นั่นคือ คำตอบในด้านต่างๆ ไม่ใคร่มีความสัมพันธ์กันมากนัก

ดวงเดือน พันธุมนาวิน.(2540: 63-65) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก โคลเบอร์ก นักจิตวิทยาชาวอเมริกาได้ศึกษาทฤษฎีพัฒนาการของความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามแนวคิดของเพียเจท์ พบว่า มนุษย์ในวัฒนธรรมต่างๆ นั้น มีขั้นตอนของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หรือเจตนาก่อนกระทำจากขั้นต่ำสุดเมื่อเป็นเด็กเล็ก ไปจนถึงขั้นสูงสุดคือ ขั้น เมื่อเป็นผู้ใหญ่ตอนกลาง ในกรณีที่ความเจริญทางจิตนี้มีได้หยุดชะงักในขั้นต่ำๆ เสียก่อน และขั้นทั้ง 6 ที่ควรเกิดตามอายุที่เพิ่มขึ้นของบุคคลนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 อายุ 0-7 ปี เจตนาหลีกเลี่ยงการโดนลงโทษทางกาย

ขั้นที่ 2 อายุ 10-12 ปี เจตนาแสวงหารางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ

ขั้นที่ 3 อายุ 13-15 ปี เจตนาที่จะทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (อับอายที่ผู้อื่นจะรู้เห็นความชั่วของตนเอง)

ขั้นที่ 4 อายุ 16-20 ปี เจตนาที่จะทำตามกฎระเบียบ กฎหมาย และหลักศาสนา เพราะเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของสิ่งต่างๆ นั้นเพื่อส่วนรวม

ขั้นที่ 5 ผู้ใหญ่ตอนต้น เจตนาทำในสิ่งที่เห็นว่าถูกต้อง เพื่อส่วนรวม เป็นตัวของตัวเองละอายในตัวเองเมื่อทำชั่ว ภูมิใจตัวเองเมื่อทำดี

ขั้นที่ 6 ผู้ใหญ่ตอนกลาง เจตนาที่จะยึดหลักอุดมคติสากล เป็นแนวทางปฏิบัติ เช่น โอบตัมปะมะนุษยธรรม และความเสมอภาค

ทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้นนี้ นักพัฒนาจริยธรรมสามารถนำมาใช้กำหนดทิศทางและขั้นตอนการพัฒนาจริยธรรมได้เป็นอย่างดี โดยมีประโยชน์ 5 ประการ คือ

ประการแรก ทำให้นักพัฒนาไม่พัฒนาแบบถอยหลังเข้าคลอง เช่น พัฒนาผู้ที่อยู่ในขั้น 3 ให้ลงไปขั้น 1 อีก เพื่อให้เกรงกลัวการลงโทษทางกาย

ประการที่ 2 ทำให้นักพัฒนาไม่พัฒนาแบบข้ามขั้น เช่น ต้องการพัฒนาเด็กอายุ 8-10 ปี ซึ่งอยู่ในขั้นการแสวงหารางวัลวัตถุสิ่งของ ให้ข้ามไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง

ประการที่ 3 การบังคับให้นักพัฒนาจริยธรรมต้องทราบก่อนการพัฒนาว่า ผู้ที่รับการพัฒนานั้นมีเหตุผลเชิงจริยธรรมปัจจุบันอยู่ในขั้นใด ถ้าเป็นขั้นที่ต่ำกว่าที่เหมาะสมกับอายุของเขา ก็สมควรจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาให้สูงขึ้นไปสู่ขั้นต่อไปทีละขั้น และทฤษฎีนี้จะให้ประโยชน์

ประการที่ 4 คือกำหนดว่าขั้นต่อไปควรพัฒนาแก่ผู้รับนั้นคือขั้นใด

ประการที่ 5 ทำให้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาว่าเมื่อพัฒนาจบสิ้นแล้วจะวัดผลอย่างไร และผลจะออกมาเป็นอย่างไรจึงจะเรียกว่า การพัฒนานั้นประสบความสำเร็จ

โคลเบอร์ก เชื่อว่า การพัฒนาทางจริยธรรมนั้น ไม่ใช่การรับรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกัน ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ตาม การพัฒนาทางด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นเป็นไปตามขั้นที่หนึ่ง

ผ่านไปแต่ละขั้นจนถึงขั้นที่หก บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ เพราะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะพัฒนาจากขั้นที่ต่ำอยู่ก่อนแล้ว ต่อมา บุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่า ๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นสูงขึ้นไปอีกส่วนเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าก็จะใช้น้อยลงทุกที และถูกละทิ้งไปในที่สุด

1.1.10 การสอนจริยธรรมในโรงเรียนและปัญหา

ก่องแก้ว เจริญอักษร, (2522: 34 - 35)การจัดการศึกษาของไทยในขั้นเริ่มต้นนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงปรารถนาว่า “ การที่หัดให้รู้จักอักษรวิธีไม่เป็นเครื่องฝึกหัดให้คนดีและชั่ว เป็นแต่ได้วิธีสำหรับจะเรียนความดีชั่วได้คล่องขึ้น” มีความหมายว่า ใช้ปัญญาได้คล่องขึ้นนั่นเอง (จากหนังสือ “การศึกษา” โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์) การกำหนดให้สอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียนเป็นวิชาบังคับทุกชั้นจึงได้เริ่มตั้งแต่นั้น

สุนน อมรวีวัฒน์, (2526: 72-73) ในปี 2521 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาและหลักสูตรมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย ได้จัดเนื้อหาของหลักสูตรในรูปแบบที่เป็นจริยธรรมกลาง ๆ ที่ใช้ได้สำหรับผู้เรียนทุกศาสนา โดยในระดับประถมศึกษาชั้นนั้น ได้นำจริยธรรม 30 ประการ มาจัดไว้ในหมวด จริยศึกษา กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และจัดเรื่องของพุทธศาสนาไว้ในหน่วยชาติไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้จัดเนื้อหาเรื่องพุทธศาสนาและศาสนาอื่น แทรกไว้ในวิชาบังคับและวิชาเลือก ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้จัดเนื้อหาที่เน้นหนักไปทางศาสนาสากล จริยศาสตร์ และปรัชญา

อำไพ สุจริตกุล, (2525: 54-55) ภาระหน้าที่การสอนจริยศึกษาไม่จำกัดเฉพาะผู้สอนวิชา จริยศึกษาเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ของครูที่สอนวิชา กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยทุกวิชา คือ ศิลปะศึกษา ดนตรี นาฏศิลป์ พลศึกษา และกิจกรรมสร้างนิสัย เพราะวิชาเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ที่จะอบรมบ่มนิสัยผู้เรียนให้เป็นคนดี มีค่านิยม ที่ถูกต้อง มีบุคลิกภาพดี และสามารถควบคุมความประพฤติของตนให้อยู่ในขอบเขตที่ดีงาน มีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมฝึกฝนคุณธรรม 30 ประการ อยู่เสมอจนเป็นนิสัย

ในปีเดียวกัน กรมการศาสนาได้มีการประชุมหาหลักการวิธีสอนจริยศึกษา โดยใช้หลักการจัดจริยศึกษา 4 ประการ คือ

1. พัฒนาจริยศึกษาทั้งระบบ คือ ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา
2. ในการดำเนินการจะต้องยึดหลักการป้องกันดีกว่าการแก้ไข
3. จะต้องมีการห้าม ควบคุมไปกับการส่งเสริม
4. เมื่อมีการอบรมสั่งสอนอย่างไร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะต้องปฏิบัติและดำรงชีวิต

อย่างนั้นทั่วกันอย่างจริงจังและสืบเนื่องกัน มิใช่ทำบ้างหยุดบ้าง

ในต้นปีพ.ศ. 2523 กรมวิชาการฯ ก็ได้จัดตั้งโครงการ “การศึกษาจริยธรรมไทย” ขึ้น โดยมีฝ่ายวิจัยทดลองหลักสูตรทางการศึกษา กองวิจัยการศึกษาดุริยางคศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการ คณะกรรมการ คณะนี้ประกอบด้วย นักคิด นักพฤติกรรมศาสตร์ นักการศึกษา และนักปฏิบัติจากกรมกองต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการและจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ปัญหาหลักที่คณะกรรมการเสนอให้มีการศึกษาและวิจัย ประกอบด้วย 6 ปัญหา ดังต่อไปนี้

1. สังคมไทยให้การยอมรับและมีความต้องการในมาตรฐานของจริยธรรมอย่างไร
2. จริยธรรมไทยด้านใดบ้างที่ควรริบเร่งปลูกฝังเป็นจริยธรรมหลัก ตามสภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน
3. ในจริยธรรมที่ต้องการแต่ละด้านนั้น จะกำหนดพฤติกรรมที่ชี้บ่ง เพื่อใช้สื่อความหมายให้เข้าใจตรงกันและกัน และเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้อย่างไร
4. จะมีแนววิธีการวัดและประเมินจริยธรรม ทั้งในส่วนที่เป็นค่านิยมและพฤติกรรมภายนอกได้อย่างไร
5. ปัจจุบันประชากรกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมมีสถานภาพของการมีคุณสมบัติจริยธรรมอย่างไรและอะไรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติเหล่านี้
6. ควรมีแนวทางหรือรูปแบบของการสอนเสริมสร้างจริยธรรมแก่เยาวชนในวัยเรียนอย่างไรจึงจะมีประสิทธิผล

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนจริยธรรมในโรงเรียน สรุปได้ว่า การสอนจริยธรรมในโรงเรียนนั้นเป็นการปลูกฝังจริยธรรมให้นักเรียนรู้จักการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักธรรมด้วยเหตุผล และใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาได้

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ชมพูนุช ศรีมุกดา (2530:189) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบสืบสวน สอบสวน และโดยวิธีสอนโดยคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อพุทธศาสนาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อพุทธศาสนาของกลุ่มทดลอง ภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

พระมหาภักดี เกตุเรน (2547: 110) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างไห อำเภอบึงสามพัน จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างไห ปีการศึกษา 2547 จำนวน 245 คน ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อการเรียนวิชา

พระพุทธศาสนา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดวงเดือน พันธุนาวัน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520: 83) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทยโดยมีกลุ่มตัวอย่างอายุ 11-25 ปี จำนวน 1400 คน ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะการมุ่งอนาคตนั้นควรจะได้มีการปลูกฝังก่อนที่เด็กจะมีอายุ 10 ปี เพราะเมื่อเริ่มเป็นวัยรุ่นลักษณะทางจริยธรรมสองประการนี้จะเริ่มคงที่ ผู้ที่มาจากครอบครัวยากจนจะมีพัฒนาการช้ากว่ากลุ่มอื่นในช่วงวัยอายุตอนต้น แต่จะทันกลุ่มอื่นในวัยรุ่นตอนปลายในด้านอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากใช้เหตุผลมาก มีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ถูกศึกษาทุกระดับอายุ และพบว่าในครอบครัวยากจน บิดามีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยช่วยให้ลูกมีจริยธรรมสูงได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม สรุปได้ว่าทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการอบรมจริยธรรม การปลูกฝัง และแรงจูงใจในการอบรมของบุคคล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าน่าจะมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม เช่น แรงจูงใจในการอบรม และการส่งเสริมของผู้เกี่ยวข้องด้วย เป็นต้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอายุ

ทัศนาศา บุญทอง (2533: 10) กล่าวว่า คนเราเมื่ออายุมากขึ้น ความคิดและการมองปัญหาจะชัดเจนมากขึ้น ความคิดและการกระทำจะค่อยๆปรับเปลี่ยนไปตามอายุ

พิณทิพย์ สีนุ้ย (ปิยะดา จุฬารัตนา. 2549: 17; อ้างอิงจาก พิณทิพย์ สีนุ้ย. 2545) กล่าวว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความเหนื่อยหน่ายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ บุคคลที่มีอายุน้อยจะมีความเหนื่อยหน่ายน้อยกว่าบุคคลที่มีอายุมาก บุคคลที่มีอายุต่างกันสะท้อนให้เห็นประสบการณ์ที่แตกต่างกัน บุคคลที่มีประสบการณ์มากจะมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความสุขุมรอบคอบ สามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตจริงได้ดีกว่าบุคคลที่มีอายุน้อย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอายุ สรุปได้ว่า อายุมีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์การปรับตัวให้เข้ากับสังคม ประสบการณ์ชีวิต และ ความเชื่อ

2.1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธาในพระอาจารย์

2.1.2.1 ความหมายของศรัทธา

พระพรหมคุณาภรณ์ (2548: 140) กล่าวว่า ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล 4 ประการ ดังนี้

1. กัมมสัทธา เชื่อกรรม เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือ จงใจทำทั้งรู้ ย่อมเป็นกรรม คือ เป็นความดีความชั่วมีขึ้นในตน เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่ว่างเปล่า และเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ด้วยการกระทำมิใช่ด้วยอำนาจหรือนอนคอยโชค เป็นต้น

2. วิปากสัทธา เชื่อวิปาก เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วต้องมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลดีเกิดจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว

3. กัมมัสมกตาสัทธา เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของของตน เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของ จะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน

4. ตถาคตโพธิสัทธา เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มั่นใจในองค์พระตถาคต ว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง 9 ประการ ตรัสธรรม บัญญัติวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่า มนุษย์คือเราทุกคนนี้ หากฝึกตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุด บริสุทธิหลุดพ้นได้ ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง

ส. ผ่องสวัสดี (2550: 101) อธิบายว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า คุณสมบัติข้อแรกของผู้บรรลุธรรมได้ง่ายก็คือ ต้องมีศรัทธา คนมีศรัทธา คือ คนที่เชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า เพราะการตรัสรู้นั้น ทำให้พระองค์เป็นพระอรหันต์ ผู้ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เป็นผู้เสด็จไปดี เป็นผู้รู้แจ้งโลก เป็นสารถีผู้ฝึกคนได้เป็นเยี่ยม เป็นบรมครูของทั้งมนุษย์และเทวดา ความศรัทธามี 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 ศรัทธาหวัเตา คือ ความศรัทธาที่ยังไม่มั่นคง ยังอ่อนแอโคลงแคลนแปรเปลี่ยนกลับไปกลับมาได้ เปรียบเหมือนเตาที่ทำหวัผุๆ โผล่ๆ จากกระดอง เอาแน่นเอานอนไม่ได้เพราะยังมีความลังเลสงสัยในพระปัญญาการตรัสรู้ธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าจริงหรือไม่จริง

ประเภทที่ 2 ตถาคตโพธิศรัทธา คือ ความศรัทธาที่เกิดจากการบำเพ็ญเพียรภาวนาจนกระทั่งเข้าถึงพระรัตนตรัยภายในตัว ทำให้มีความมั่นใจในทุกคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเป็นความจริง ไม่เสื่อมคลาย เพราะได้พิสูจน์ให้เห็นด้วยตนเองแล้วว่า การตรัสรู้ธรรมนั้นมีจริง ทุกคนในโลกสามารถบรรลุธรรมนั้นได้จริง ทุกคำสอนนั้นสามารถนำพาชาวโลกให้พ้นทุกข์ พ้นกิเลสไปพระนิพพานได้จริง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของความศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้ว่า ความศรัทธา หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึกตระหนักในคุณค่า การเห็นความสำคัญ และเคารพนับถือ โดยมีความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในการตรัสรู้ธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความเชื่อในเรื่องกฎแห่ง

กรรม การทำดียอมได้ดี การทำชั่วยอมได้ชั่ว และความเชื่อในพระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดพระพุทธานุศาสนานา

2.1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

มองพรรณ เกิดพิทักษ์ (2538: 1) กล่าวว่า นิสัยในการเรียน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความพอใจและมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ประกอบด้วย ความตั้งใจ ความเอาใจใส่ในการเรียน การจัดระบบการเรียน ความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้และพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขยัน อดทน รับผิดชอบ ฟังตนเอง และมีความภูมิใจในผลการเรียนของตน

เร็น และลาร์เซน (Wrenn and Larsen. 1969: 5-11) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับนิสัยทางการเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียน ประพฤติกรรมการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ประกอบด้วย สมานในการเรียน วิธีอ่าน และการจดจำคำบรรยาย การวางแผนการเรียน การแบ่งเวลาเรียน การทบทวนบทเรียน และทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ดังนั้นนิสัยทางการเรียนจึงถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของยุทธวิธีทางการเรียนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในตัวผู้เรียนนอกจากนี้

โฮล์ทแมน (Holtzman. 1965: 17) กล่าวว่านิสัยทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมการเรียนที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับ

1. การใช้เวลาเรียนซึ่งได้แก่ การรู้จักใช้เวลาได้อย่างเหมาะสมในการเรียนและการทำงานรู้จักแบ่งเวลาว่าควรทำอะไรก่อนหลัง ไม่ผัดผ่อนหลีกเลี่ยง รอเวลาหรือทำในเวลากระชั้นชิด ไม่เสียเวลากับเรื่องที่ไม่เป็นสาระจนเกินควร ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายทันต่อเวลาและ

2. วิธีการเรียน ได้แก่ การรู้จักใช้วิธีการเรียนอย่างถูกต้อง มีการวางแผนเตรียมงานก่อนลงมือทำ รู้จักแหล่งข้อมูลที่ต้องการทราบ ทำงานด้วยความมีระเบียบรอบคอบทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า นิสัยทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมการประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความพึงพอใจ ความมุ่งมั่นในการเรียน ที่จะหาความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ จนกระทั่งกลายเป็นนิสัยติดตัวบุคคลนั้น

2.1.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2544: 75-76) กล่าวถึงปรัตติมทิส คือทิศเบื้องหน้า มารดาบิดา บุตรพึงบำรุงด้วย สถาน 5 ดังนี้

1. ท่านได้เลี้ยงมาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ
2. ทำกิจของท่าน
3. ดำรงวงศ์สกุล
4. ประพฤติตนให้เป็นคนควรรับทรัพย์มรดก

5. เมื่อท่านล่องลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน
มารดาบิดาได้รับบำรุงขณะนี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์บุตรด้วยสถาน 5

1. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว
2. ให้ตั้งอยู่ในความดี
3. ให้ศึกษาศิลปวิทยา
4. หากภรรยาที่สมควรให้
5. มอบทรัพย์ให้ในสมัย

ส. ผ่องสวัสดิ์ (2550: 98-99) กล่าวว่า การเป็นพ่อแม่ที่ดี นอกจากจะต้องทำหน้าที่
ของพ่อแม่ที่ดีให้ครบถ้วนแล้ว ยังต้องวางบทบาทต่อไปนี้ให้ได้ดีอีกด้วย คือ

1. บทบาทของความเป็นครู พ่อแม่ต้องอบรมสั่งสอนลูก ชี้แจงให้ลูกรู้ว่าอะไรถูก
อะไรผิดอะไรควร อะไรไม่ควรถ้าลูกยังเล็กนัก สอนกันด้วยเหตุผลยังไม่ได้ พ่อแม่ต้องทำเป็น
ตัวอย่างที่ดีให้ลูกดูเป็นแบบอย่าง การอบรมสั่งสอนจะต้องนุ่มนวล ค่อยพูดจาปราศรัย ไม่เอาแต่
อารมณ์ การสั่งสอนด้วยไม้เรียว ควรเก็บไว้ใช้ในคราวที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น ต้องปลูกฝังนิสัยรัก
ความสะอาดให้ลูกตั้งแต่วัยเล็ก ฝึกให้รู้จักดูแลรักษาความสะอาดของตัวเอง ตั้งแต่เรื่องเสื้อผ้า การ
อาบน้ำถูตัว แม้ที่สุดเรื่องนิสัยในการกินอาหาร อย่าปล่อยให้พลละเลย อย่าคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่อง
เล็กน้อย

เนื่องจากพ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูก โกลัซดลูกตั้งแต่แรกเกิด ดังนั้น การ
ระมัดระวังปลูกฝังสิ่งที่ถูกต้องดีงามเพื่อให้เป็นพื้นฐานความประพฤติของลูกเสียก่อน เมื่อโตขึ้นจะ
เป็นเหตุให้เขาสามารถรองรับความดีมาใส่ตัวโดยเร็ว และมักรังเกียจความไม่เข้าท่าเข้าทางต่าง ๆ
ผ่านเข้ามาได้เองโดยอัตโนมัติ

2. บทบาทเทวดา พ่อแม่ต้องมีพื้นฐานทางธรรมที่ดี จึงจะเล่นบทนี้ได้ เพราะต้องฝึก
ลูกให้รู้จักรักบุญกลัวบาป ความจริงเรื่องนี้ทำได้ง่าย ๆ เช่น อ่านนิทานชาดกให้ลูกฟัง ให้ลูกสวด
มนต์ทุกคืนก่อนเข้านอน สอนลูกให้รู้จักการทำบุญให้ทาน โดยพ่อแม่ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เช่น ตัก
บาตรทุกเช้าเป็นต้น และที่สำคัญที่สุด คือ พ่อแม่ต้องมีหิริโอตตปปะ เมื่อสอนลูกไม่ให้ทำชั่วในเรื่อง
ใดแล้ว ก็อย่าเผลอทำความชั่วนั้น ๆ ให้ลูกู้เห็นเสียเอง

3. บทบาทพระพรหม พ่อแม่ต้องมีความเมตตากรุณาต่อลูกให้ความรัก ความ
อบอุ่นต้องเลี้ยงดูไม่ทิ้งขว้าง เมื่อลูกทำผิดต้องตักเตือนสั่งสอนดี ๆ ให้ลูกู้ผิดรู้ถูก และให้อภัยไม่
ซ้ำเติม เมื่อลูกทำดีก็ชมเชยให้ภาคภูมิใจบ้าง ส่งให้ศึกษาเล่าเรียนเมื่อถึงวัยอันควร ยามเจ็บไข้ก็
พยาบาลดูแลรักษา เมื่อลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่ถึงคราวต้องแยกครอบครัวไปสร้างหลักฐาน ก็ควร
ปล่อยตามใจลูกบ้างอย่างการบังคับ แต่คอยให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้ให้กำลังใจ พ่อแม่
ต้องมีอุเบกขา คือไม่ลำเอียงเข้าข้างลูก เมื่อทำผิด ถ้าอบรมสั่งสอนลูกมาอย่างดีแล้ว แต่ลูกยังทำ
ตัวเกะกะเกเก ทำผิดกฎหมายบ้านเมือง สมควรจะต้องได้รับโทษ แม้โทษนั้นจะยิ่งใหญ่ถึงต้องติดคุก
ติดตาราง ก็ต้องยอมยอรักรักลูกจนถึงกับทำตัวเป็นพยานเท็จ ช่วยได้แค่ไหนก็ทำในสิ่งนั้น แต่อย่า
ทำลายความยุติธรรมของบ้านเมือง

4. บทบาทพระอรหันต์ พ่อแม่ต้องประพฤติตัวอยู่ในศีลธรรมให้ดีที่สุด จะได้เป็นบุญชดเชยบุคคล เป็นพระศกดิ์สิทธิ์ในบ้าน เป็นที่ปรึกษาชั้นดีประจำตระกูล เป็นที่เคารพนับถือของลูกหลานว่านเครือ ทั้งที่อยู่ร่วมบ้าน และที่แยกครอบครัวไปแล้ว ต้องสร้างทั้งบุญบารมี ทั้งศักดิ์ชื่อเสียง เหล่าลูกหลานจะได้ยำเกรง นับถือ เชื่อฟัง ไม่กล้าทำความชั่ว ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ส. ผ่องสวัสดิ์ (2550ก: 299) กล่าวว่า หน้าที่ของลูกที่ควรปฏิบัติต่อพ่อแม่ โดยย่อ คือ

1. คอยดูแลท่านให้ดี ตั้งแต่เรื่องอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยามเจ็บป่วย ก็ช่วยพยาบาลรักษาให้ดีที่สุด ทำให้สม่าเสมอตราบจนวาระสุดท้ายของท่าน
2. ประพฤติตนเป็นคนดี สร้างชื่อเสียงให้แก่วงศ์ตระกูล ให้พ่อแม่ภาคภูมิใจ
3. ประพฤติตนให้เหมาะสมกับการที่จะเป็นผู้รับมรดก
4. ทำกิจการงานแทนท่านไม่ให้บกพร่อง
5. ชักชวนหรืออำนวยความสะดวก สนับสนุนให้ท่านได้มีโอกาสทำทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา จะได้เป็นบุญติดตัวท่านไปในภพเบื้องหน้า เป็นการถางหนทางไปสู่พระนิพพานของท่านเองหน้าที่นี้เป็นหน้าที่สำคัญที่สุดที่ลูกทุกคนต้องปฏิบัติต่อพ่อแม่

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้สร้างสายสัมพันธ์ภายในครอบครัว บิดามารดาจึงเป็นบุคคลสำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อบุตรอย่างยิ่ง ทั้งในด้านการหล่อหลอมสร้างทัศนคติ การปลูกฝังอบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้ความรัก ความเข้าใจ และดูแลเอาใจใส่บุตร ส่วนบุตรมีหน้าที่คอยดูแลบิดามารดา ช่วยเหลืองาน และประพฤติตนเป็นคนดีควรแก่การรับมรดก

2.1.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม

ประกายทิพย์ พิชัย (2539 : 7-8) กล่าวว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองด้านการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อบุตรในด้านการเรียน ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียนด้านการเรียนของบุตร ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทางการเรียนที่โรงเรียน จัดขึ้น ไว้วางใจในการทำกิจกรรมของบุตรกับเพื่อน ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรียน การให้กำลังใจของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เพื่อกระตุ้นให้บุตรประสบความสำเร็จทางการเรียน ให้ความรักห่วงใยใกล้ชิดต่อบุตร และความคาดหวังของบิดามารดาหรือผู้ปกครองพยายามส่งเสริมสนับสนุนคาดหวังในมาตรฐานการเรียนแก่บุตร เพื่อต้องการให้บุตรประสบความสำเร็จในการเรียนตามที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมุ่งหวังจัดให้

นิเทศ เจริญภัณฑุรณ์ (2543: 32) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตเด็ก โดยมีพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นตัวจักรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อบุตรอย่างยิ่ง ทั้งในด้านบุคลิกภาพทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมตลอดจนความประพฤติ และรวมไปถึงความสำเร็จในชีวิตของเด็กก็ว่าได้ ถ้าจะพิจารณาถึงความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะพ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีความมุ่งหวังต่อการประสบความสำเร็จของบุตรหลานของตน เขาย่อมต้องการให้เด็กได้รับการศึกษาในระดับสูงสุดเท่าที่จะทำได้ และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

พ่อแม่ผู้ปกครองที่เข้าใจจะให้ความสนใจในการศึกษาของเด็ก ให้คำแนะนำในการเรียนแก่เด็กเป็นอย่างดี และให้การสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่างๆ สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กสามารถทำการศึกษาล่าเรียนจนประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ด้านนักเรียนที่มาจากต่างจังหวัด ต้องจากครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่ผู้ปกครอง ย่อมต้องการการสนับสนุนด้านการเรียนด้วยดี ทั้งทางด้านทุนทรัพย์ กำลังใจด้านการเรียน และให้ความร่วมมือด้านการเรียน จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ แต่ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนที่จริงจัง ย่อมมีผลในทางตรงกันข้าม คือไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนได้

งามตา วณิชานนท์ (2545: 110 -111) กล่าวว่า การปลูกฝังการอบรมทางศาสนา ด้วยวิธีการสื่อสารเพื่อชักจูงให้ปรับเปลี่ยนจิตใจเป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูอีกรูปแบบหนึ่งที่พัฒนาขึ้น โดยประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีทางจิตวิทยา และมีผลวิจัยกับเยาวชนไทยจำนวนหนึ่ง รับประทานผลดีที่ดีจะเกิดขึ้นกับจิตใจและพฤติกรรมของเยาวชนผู้รับการอบรม พ่อแม่ผู้ปกครองควรปลูกฝังอบรมลูกให้มีความเชื่อ และการปฏิบัติทางศาสนาควบคู่ไปกับการปลูกฝังลักษณะทางจิตใจที่ดีงามด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อเสริมให้ลูกมีความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น วิธีการปลูกฝังอบรมทางศาสนาวิธีนี้จะอบรมในสาระของศาสนาใดก็ได้ ขอยกตัวอย่างการปลูกฝังอบรมความเป็นพุทธมามกะ ซึ่งหมายถึง การที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อสื่อสารให้ลูกเกิดความรู้ความเข้าใจ และการยอมรับที่จะปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลทั่วไปที่เรียกตนเองว่าเป็นชาวพุทธ นั่นคือ การให้ทาน (เช่น วัตถุทาน ธรรมทาน อภัยทาน การช่วยเหลือ เสียสละ เป็นต้น) การรักษาศีล คือ ศีลห้าข้อเป็นขั้นต้นสุด และการฝึกภาวนา (เช่น การสวดมนต์ ฟังธรรมะ อ่านหนังสือธรรมะ ทำสมาธิ เป็นต้น) โดยวิธีการชักจูงให้ลูกปรับเปลี่ยนความรู้สึกไปในทิศทางที่เห็นชอบ พอใจที่จะปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาดังกล่าว อย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ชักจูงให้เด็กได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนา ด้วยการนำศาสนาเข้ามาให้เด็ก (เช่น เล่าหรือให้อ่านหนังสือพุทธประวัติ) ให้ได้ฟังนิทานหรือเรื่องจริงที่แสดงถึงกรรมดี กรรมชั่ว) พาเด็กไปวัดได้กราบพระพุทธรูป ทำบุญตักบาตร ถวายสิ่งของแด่พระสงฆ์ ได้ฝึกสวดมนต์ ทำสมาธิ กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ พ่อแม่ต้องชักจูงให้ลูกทำด้วยความเต็มใจ ไม่มีการบีบบังคับ มีความสุขที่จะทำจึงจะได้ผลดีที่สุด

2. ช่วย让孩子เข้าใจหลักธรรม ด้วยการชี้แจง อธิบาย ยกตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนประกอบเรื่องบาปบุญคุณโทษ ให้เด็กสวดมนต์แปลเพื่อเข้าใจความหมายของบทสวดมนต์ นำคำบรรยายธรรมะของพระสงฆ์บางรูปมาอธิบายให้ลูกฟังพร้อมยกตัวอย่าง เมื่อลูกเกิดคำถาม พ่อแม่ควรพยายามศึกษาหาคำตอบที่เด็กเข้าใจได้ให้แก่ลูก ไม่ควรเพิกเฉยหรือแสดงความเบื่อหน่ายรำคาญลูก

3. ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กยอมรับและปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา โดยให้รางวัลหรือชมเชยเมื่อเด็กยอมปฏิบัติตาม (เช่น แสดงความเอื้อเฟื้อต่อเด็กอื่น เมตตาต่อสัตว์เลี้ยง) และแสดงความพอใจทุกครั้งเมื่อเด็กเข้าร่วมใส่บาตร สวดมนต์และทำสมาธิ เป็นต้น สิ่งสำคัญ คือ

พ่อแม่ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเห็น เพราะ การสอนโดยทำตัวเป็นแบบอย่างเป็นการสอนที่ ให้ผลดีกว่าการสอนโดยตรงหรือการควบคุมบังคับการปฏิบัติต่อเด็กทั้ง 3 ขั้นตอน ต้องกระทำอย่าง ครบถ้วน สม่าเสมอ และต่อเนื่อง จึงจะสามารถชักจูงให้เกิดความรู้สึกชอบ และพอใจ พร้อมทั้งจะ ยอมรับและปฏิบัติตามอย่างที่ว่าพ่อแม่บรมสั่งสอน

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า การสนับสนุนนักเรียนในการอบรม จริยธรรมของผู้ปกครอง เป็นการชักจูงด้วยการสร้างความน่าสนใจในการเป็นชาวพุทธที่ดี โดยให้ การส่งเสริมสนับสนุน ปลุกฝังความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาด้วยการปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีให้บุตรได้เรียนรู้ โดยชักชวนกันไปทำบุญที่วัด และมีการสนทนาธรรม เพื่อให้มี ความเข้าใจในหลักธรรม เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ซึ่งจะช่วยให้บุตรซาบซึ้งถึงคุณค่า และความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

2.1.6 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม

รัตนา ศิริพานิช (2531: 6) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต พบว่า นักศึกษามีปัญหาในการปรับตัวด้านการเรียนการสอนมากที่สุด คือ ความรู้สึกแข่งขันในทางการเรียน วิตกกังวลมากเกี่ยวกับการเรียน โดยรู้สึกว่ แบ่งเวลาไม่ถูก และรู้สึกว่าตนเองไม่อบอุ่น ไม่มั่นคงในสภาพการเรียน รองลงมาคือ ปัญหาการ ปรับตัว ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน คือความรู้สึกว่าเพื่อนไม่จริงจังต่อกัน ส่วน ปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์มีน้อยที่สุด ข้อที่นักศึกษารู้สึกว่า ควรมีการปรับตัวมากที่สุด คือรู้สึกตนเองขาดความเป็นกันเองกับอาจารย์

อรพันธ์ ประสิทธิรัตน์ (2546: 267-272) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) หมายถึง สภาพ สภาวะ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวผู้เรียนที่มีอยู่ตาม ธรรมชาติหรืออาจเป็นสิ่งที่ถูกจัดทำจัดสร้างขึ้น อาจเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เป็นรูปธรรมที่ มองเห็นได้หรือเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ อยู่ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ซึ่งมี ผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ความสำคัญของสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางบวกและทางลบ ทางบวก เช่น ห้องเรียนที่ถูกสุขลักษณะ มีแสง สว่างพอเพียง สะอาด สงบ อากาศเย็นสบาย มีโต๊ะ เก้าอี้ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน มี สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพบรรยากาศในการเรียนการสอนเต็มไปด้วยความอบอุ่น สนุกสนาน มีความสมัครสมานสามัคคีกันผู้เรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และร่วมมือกันเป็นอย่างดี สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะส่งผลดี ทางลบ ก็จะเป็นสิ่งตรงกันข้าม คือ ห้องเรียนสกปรกกรุงรัง การถ่ายทอดอากาศไม่ดี ร้อนเกินไป เย็นเกินไปบรรยากาศในการเรียนเต็มไปด้วยความเคร่งเครียด ผู้เรียนแก่งแย่งดีกัน อิจฉาริษยากัน เช่นนี้ก็จะเป็สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งผลทางลบต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียน ท้อถอย ไม่มีความอบอุ่น ไม่มีกำลังใจในการเรียน ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องคำนึงไว้ เสมอว่า ถ้ามีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีที่เหมาะสมกับวัย และระดับของผู้เรียนจะเป็นสิ่งที่ช่วย ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความสะดวกสบาย ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ มีกำลังใจ และมีความพึงพอใจ

ในการเรียน ทำให้เกิดสมาธิ ปัญญาและเกิดการเรียนรู้ในที่สุด ความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้นี้มี 9 ประการ ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้นับสนุน และอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้นี้ที่เหมาะสม เช่น ห้องเรียนมีความสะดวกสบาย มีอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนครบถ้วน ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ผู้สอนก็มีความสุขในการสอน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่น สะดวกรวดเร็ว ตามแผนที่วางไว้

2. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้นับสนุนการเรียนรู้อื่นๆ เช่น ทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ เป็นตัวกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจและเกิดแรงจูงใจในการเรียน เปลี่ยนเจตคติไปในทางที่ดี มีความพึงพอใจในการเรียน ช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนก็คือความรู้สึที่เกิดจากตัวผู้เรียน ความรู้สึกพึงพอใจ สนใจ อยากเรียน อยากรู้ ซึ่งจะเป็นตัวการนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในที่สุด ดังนั้น ถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้นี้ที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านกายภาพ จิตภาพ และทางด้านสังคมภาพแล้ว จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึที่ดังกล่าวดังกล่าวได้

3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อื่นๆช่วยจัดประสบการณ์การเรียนรู้อื่นๆที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ประสบการณ์การเรียนรู้อื่นๆขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ตามปกติแล้วการรับรู้และการเรียนรู้อื่นๆของผู้เรียนจะเกิดขึ้นหลังจากที่ได้ปะทะสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ เป็นการสร้างประสบการณ์ ดังนั้น ถ้าเราต้องการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อื่นๆที่ดีก็ต้องจัดให้ผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อื่นๆที่ดีก่อนแล้วสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดประสบการณ์ของผู้เรียนในภายหลัง

4. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อื่นๆที่ดีจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาประการหนึ่งก็คือมุ่งให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพดี มีการแสดงออกทางกาย วาจาและใจตามแบบอย่างที่ดีที่สังคมยอมรับ กล่าวคือ มีคุณธรรม และจริยธรรมที่เป็นเครื่องหมายของคนดี มีการประพฤติ ปฏิบัติที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี การที่จะหล่อหลอมพฤติกรรมหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์นั้นต้องใช้เวลา และอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน จึงจะสามารถกล่อมเกล่าผู้เรียนได้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อื่นๆถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยปรับหรือโน้มน้าวพฤติกรรมของผู้เรียน โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมการเรียนมีบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตัดสินปัญหาด้วยเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้จะค่อย ๆ แทรกซึมเข้าไปในความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน สะสมทีละน้อยจนในที่สุดก็จะแสดงออกในลักษณะของบุคลิกภาพ รูปแบบในการรับรู้ ตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ของผู้เรียน

5. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อื่นๆ มีส่วนช่วยในการควบคุมชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อื่นๆเป็นตัวกำหนดอาณาเขตของการเรียน ทำให้มีบรรยากาศที่แตกต่างไปจากกิจกรรมอื่น ยกตัวอย่างเช่น ลักษณะของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อื่นๆจะไม่เหมือนลักษณะของสภาพแวดล้อมในสถานเริงรมย์ ผู้เรียนเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่จัดไว้ได้อย่างเหมาะสม

ก็จะรู้จักสารรวม อยู่ในระเบียบวินัยมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดโต๊ะ เก้าอี้ของนักเรียนอย่างมี วัตถุประสงค์ จะช่วยให้การควบคุมชั้นเรียนมีระบบระเบียบ และง่ายสำหรับผู้สอนมากขึ้น

6. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นแหล่งทรัพยากรทางการเรียน การ จัด สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นไปอย่างกว้างขวาง หลายแห่งเห็นความสำคัญของมุม วิชาการ ศูนย์วิชาการมุมสื่อการเรียนการสอน ทำให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเองสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลางได้อย่างดี นอกจากนี้แหล่งทรัพยากรการเรียนจะช่วยพัฒนาความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตลอดจน เป็นการสร้างนิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ไม่ยึดติดอยู่แต่เฉพาะความรู้ที่ได้จากผู้สอน

7. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสริมสร้างบรรยากาศในการเรียน สภาพแวดล้อมการ เรียนรู้ที่ดี จะทำให้บรรยากาศในการเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด ในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความสะดวกสบาย สงบ ปราศจาก สิ่งรบกวน จะช่วยสร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ที่จะ ศึกษาหาความรู้หรือทำกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ อย่างตั้งใจและมีสมาธิ ยิ่งถ้าผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งจัดว่าเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านจิตภาพมีบุคลิกลักษณะที่อบอุ่น เป็นมิตร ก็จะทำให้ บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้น

8. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน การจัดสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ง่ายต่อการเคลื่อนไหว โยกย้ายทำให้ผู้สอนไปถึงตัวผู้เรียนได้สะดวก ตำแหน่งของผู้สอนไม่จำเป็นต้องอยู่หน้าชั้นเสมอไป ผู้สอนอาจนั่งอยู่ท่ามกลางผู้เรียนเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง สภาพแวดล้อมเช่นนี้ช่วยให้ผู้สอนมี ความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากขึ้น ทำให้ได้รู้จักอุปนิสัย ตลอดจนพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ ดีส่วนผู้เรียนจะลดความกลัว และมีความกล้ามากขึ้น กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น มีเจตคติที่ดี ต่อผู้สอน

9. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะช่วยลดความเมื่อยล้า หรือความ อ่อนเพลียทางด้านสรีระของผู้เรียน เช่น การจัดโต๊ะเก้าอี้ที่มีขนาดพอเหมาะกับร่างกายของผู้เรียน ช่วยให้การนั่งสบาย สามารถนั่งได้นาน ๆ โดยไม่ปวดหลัง การให้แสงส่องสว่างในห้องเรียนที่เหมาะสม จะช่วยให้ผู้เรียนคลายความเมื่อยล้าของสายตา นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ด้านร่างกายอารมณ์ สังคม และสติปัญญาด้วย

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ (Physical Environment)

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อผู้เรียนทางกาย ประกอบด้วยสถานที่เรียน (อาจเป็นห้องเรียน หรือห้องปฏิบัติการ ห้องทดลองหรือแหล่งทรัพยากร การเรียน) ซึ่งเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ประกอบ และอุปกรณ์ตกแต่ง องค์ประกอบของสถานที่หลักๆ มักจะคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการ คือ จะประกอบด้วยพื้นที่ประตู

หน้าต่าง ผนังห้องเพดาน ขนาดของห้อง สภาพของสถานที่โดยทั่วไป เช่น แสงสว่าง เสียง การระบายอากาศ ระบบควบคุมอุณหภูมิ ถ้าเป็นห้องเรียนก็จะมีโต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ป้ายนิเทศ รูปภาพ สื่อการสอนประเภททัศนศึกษา อันได้แก่ แผนภูมิ แผนสถิติ แผนที่ ลูกโลก ส่วนห้องปฏิบัติการหรือห้องทดลองก็จะมีอุปกรณ์ใช้ในการศึกษาค้นคว้าหรือทดลองเฉพาะห้อง ขนาดของห้องและอุปกรณ์ประกอบจะแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้ นอกจากนี้จะมีอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่จัดโดยผู้สอน และผู้เรียน เพื่อใช้ในการเรียนตามเนื้อหาของแต่ละวิชา

2. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ (Psychological Environment)

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบ คือเป็นสิ่งที่มากระทบความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากสิ่งที่เป็นกายภาพ หรือเกิดจากบุคคล สิ่งที่เป็นกายภาพที่มากกระทบความรู้สึกของผู้เรียน ได้แก่ ความร้อนหนาว ทำให้รู้สึกหงุดหงิดหรือสดชื่น สีที่ทำให้รู้สึก เช่น เย็นตา วิงเวียน ร้อน พื้นที่ว่างหรือแออัด ระยะห่างของพื้นที่ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดหรือห่างเหิน ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ก็เป็นตัวก่อให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ได้ สำหรับบุคคลที่เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากบุคลิกภาพหรือการกระทำของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียน เช่น ครูผู้สอนเพื่อนร่วมชั้นเรียน หรือบุคลากรอื่น ๆ โดยเฉพาะบุคลิกภาพครูผู้สอนจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกทางบวกหรือทางลบของผู้เรียนค่อนข้างมาก ความเข้มงวดของครูอาจจะเป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับการมีวินัยของผู้เรียนความสง่างามในท่วงทีของครูก่อให้เกิดความชื่นชม และประทับใจ การลงโทษผู้เรียนอย่างไม่เห็นเหตุผลของครู จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย สับสน ไม่รู้จะปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะถูกตอง เป็นต้น

3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคมภาพ (Sociological Environment)

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคมภาพ เป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อผู้เรียนอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การประพฤติปฏิบัติต่อกันซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติ หรือเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ยกตัวอย่างเช่น การร่วมมือกันทำงาน การช่วยเหลือกัน การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกัน สำหรับในชั้นเรียนนั้น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคมภาพ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า ลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียนที่ดี ห้องเรียนควรมีความสะอาด ปลอดภัย ระบายอากาศได้ดี มีแสงสว่าง อุณหภูมิที่พอเหมาะ มีโต๊ะเก้าอี้ สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอต่อความต้องการของครู และนักเรียน รวมทั้งควรมีบรรยากาศการเรียนที่อบอุ่นมีความร่วมมือกันภายในชั้นเรียน มีผลทำให้มีทัศนคติต่อการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

2.1.7 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์

2.1.7.1 ทักษะ ทิศเบื้องขวา ได้แก่ ครูอาจารย์: ครูอาจารย์อนุเคราะห์ศิษย์ ดังนี้

1. ฝึกฝนแนะนำให้เป็นคนดี
2. สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
3. สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง
4. ยกย่องให้ปรากฏในหมู่เพื่อน
5. สร้างเครื่องคุ้มกันภัยในสารทิศ คือ สอนให้ศิษย์ปฏิบัติได้จริง นำวิชาไปเลี้ยงชีพ

ทำการงานได้

2.1.7.2 ศิษย์พึงบำรุงครูอาจารย์ ดังนี้

1. ลูกต้อนรับแสดงความเคารพ
2. เข้าไปหา
3. ใฝ่ใจเรียน
4. ประนินบัติ
5. เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ

2.1.7.3 หน้าที่ของครูต่อศิษย์

1. คุณธรรมซึ่งเป็นหน้าที่ของครูต่อศิษย์ ครูเปรียบเสมือนแขนขา หรือทิศเบื้องขวา จากทิศ 6 ซึ่งกล่าวถึงหน้าที่ของครูต่อศิษย์เพื่อเตือนใจครูในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. สอนและแนะนำให้ศิษย์เป็นคนดี
2. สอนให้ศิษย์เกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้อย่างชัดเจน
3. สั่งสอนและถ่ายทอดศิลปวิทยาให้อย่างสิ้นเชิง
4. ส่งเสริมและยกย่องความดีงามตามความสามารถของศิษย์ให้ปรากฏไปทุกที่
5. สร้างเครื่องคุ้มภัยในสารทิศ ด้วยการให้ความรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้อย่าง

กว้างขวางลึกซึ้ง สามารถนำไปปฏิบัติหน้าที่และใช้การดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

2. คุณธรรมที่ครูพึง คือ ขันติ โสรจจะ ขันติ คือ ความอดทน โสรจจะ คือ ความสงบ เสี่ยงม ส้ารวมทั้งกาย วาจาและใจ

ครูต้องมีความอดทนอย่างมากในการเป็นครูที่ดี และต้องมีความสงบเสี่ยงม ส้ารวมกาย วาจา ใจ เพื่อทำหน้าที่ครูที่ดี และเป็นผู้มีมารยาทงดงาม มีจิตใจงาม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสมควรได้รับการยกย่องจากผู้พบเห็น

3. หิริโอตตปปะ ครูเป็นตัวอย่างของลูกศิษย์ ถ้าครูดีมีคุณธรรม คือ มีหิริ- ความละอายที่จะทำชั่ว และโอตตปปะ – ความกลัวที่จะทำชั่ว ทั้งในที่ลับและที่แจ้งแล้ว แสดงว่าครูมีหิริแท้โอตตปปะแท้ เกิดขึ้นจากใจของตัวเอง ในการไม่อยากทำชั่ว เพราะเห็นว่าไม่ดี เกิดโทษ นับว่าได้กระทำตนอยู่ในฐานะที่ควรได้รับความเคารพยกย่องบูชาสมกับการเป็นตัวอย่างที่ดีของคนในสังคม

2.1.7.4 หลักตรวจสอบ 3 ประการ

พระเทพเวที (ปยุตฺ์ ปยุตฺโต, 2531: 64) อธิบายไว้ดังนี้

1. สอนด้วยความรู้จริง ทำได้จริง จึงสอนเขา ครูที่ดีต้องเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องที่ตนสอนอย่างลึกซึ้งสามารถวิเคราะห์ วิจารณ์และสามารถแสดงอรรถาธิบายในเรื่องต่าง ๆ อย่างน่าเชื่อถือ และตรงกับความจริง

2. สอนอย่างมีเหตุผล ให้เขาพิจารณา เข้าใจแจ่มแจ้งด้วยปัญญาของเขา ครูจะสอนพูดหรืออาจจะทำอะไรได้ต้องประกอบด้วยหลักการและเหตุผล ไม่พูดแบบไร้สาระ เพื่อเจอ หรือสอนสิ่งที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ให้สอดคล้องกับความเป็นไปของสังคม

3. สอนให้ได้ผลจริง สำเร็จตามความมุ่งหมายของเรื่องการสอนนั้น ๆ เช่น ให้เข้าใจได้จริง เห็นจริง ทำได้จริง นำไปปฏิบัติได้ผลจริง ๆ เป็นต้น โดยผู้เรียนสามารถนำหลักหรือคำสอนไปปฏิบัติได้จริง อย่างได้ผลและเป็นประโยชน์

หลัก 3 ประการนี้ เป็นประโยชน์ต่อครูใช้ตรวจสอบตนเองว่าสามารถสอนได้อย่างดีตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ ถ้าทำได้ดังกล่าว จึงจะเป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพ.

ประทีป อึ้งทรงธรรม (2542: 36) ได้แสดงทัศนะต่อความสัมพันธ์ของการเป็นครูผู้มีบทบาทหน้าที่สอนสั่งและให้ความรู้แก่นักเรียนไว้ว่า การเรียนการสอนนักเรียนนั้นต้องไม่เพียงแต่สอนและให้ความรู้แก่นักเรียนภายในห้องเรียนหรือโรงเรียนได้เพียงอย่างเดียว แต่ครูต้องพร้อมที่จะเป็นผู้พลีแรงกายแรงใจต่อการมอบเนื้อหาความรู้ทั้งในและนอกบทเรียนในต่างสถานที่ได้อีกด้วย

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า ครูอาจารย์เป็นผู้สร้างสายสัมพันธ์กับนักเรียน มีความเมตตากรุณา หนักแน่น อดทนต่อศิษย์ ครูอาจารย์จึงเป็นบุคคลสำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างยิ่ง ทั้งในด้านการหล่อหลอมสร้างทัศนคติ การปลูกฝังอบรมคุณธรรมจริยธรรม สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้งในศิลปวิทยาต่าง ๆ ส่วนนักเรียนมีหน้าที่คอยปรนนิบัติ ให้ความเคารพอ่อนน้อม และประพฤติตนเป็นศิษย์พร้อมรับความรู้

2.1.8 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์

เนื่องจากการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ที่เป็นวิทยากรอบรมยังไม่มีผู้ใดศึกษาค้นคว้าไว้เป็นหลักฐาน ผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงสิ่งที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการเลียนแบบพระสงฆ์ ดังนี้

พระสุธีวรญาณ (2541: 133; 150-151; 235-237) ได้ให้ความหมายของพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์ หมายถึง ศาสนทายาทของพระพุทธเจ้า เป็นหนึ่งในพระรัตนตรัย พระสงฆ์มี 2 ประเภท ได้แก่ สวากสงฆ์ และภิกษุสงฆ์ หรือพูดอีกนัยหนึ่งคือ อริยสงฆ์ และสมมติสงฆ์ สวากสงฆ์เกิดจากการบรรลुरुธรรม ภิกษุสงฆ์เกิดจากการอุปสมบทตามพระวินัย ซึ่งบทบาทของพระสงฆ์ควรมี ดังนี้

1. พัฒนาจิตวิญญาณของมนุษย์ด้วยการมีสำนักปฏิบัติธรรมต่าง ๆ

2. ทำหน้าที่ให้การศึกษาด้านพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ทั้งระบบปริยัติธรรม คือ แผนกธรรม แผนกบาลี และมหาวิทยาลัยสงฆ์ ตลอดจนการสื่อสารธรรมผ่านทางสื่อมวลชน

การเป็นผู้นำในการพัฒนาชนบทในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เป็นผู้นำ ผู้ประสานงานในการตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษา และพัฒนาชนบท เป็นวิทยากรที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนา

นอกจากนี้ พระสงฆ์ต้องประกอบศาสนกิจ คือ หน้าที่ที่ควรทำในพระพุทธศาสนา แต่เดิมในพระคัมภีร์ เรียกว่า ธุระในพระพุทธศาสนา มี 2 ประการ ดังนี้

1. คันถธุระ ได้แก่ หน้าที่ที่พระบวชมาแล้ว จะต้องศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนสามารถรู้ และเข้าใจหลักธรรมวินัยที่จะต้องประพฤติปฏิบัติอย่างทั่วถึง คือ สามารถศึกษาจนจบพระไตรปิฎก แล้วสามารถทรงจำได้เป็นอย่างดี เพื่ออบรมสั่งสอนพุทธศาสนิกชนได้ถูกต้อง

2. วิปัสสนาธุระ คือ หน้าที่ที่ผู้บวชมาแล้วจะต้องรู้หลักปฏิบัติตามที่เล่าเรียนมาแล้วให้เกิดภาวนามยปัญญา รู้แจ้งเห็นจริงตามสภาวะของสังขารธรรมทั้งปวง จนได้ดวงตาเห็นธรรม หลักปฏิบัตินี้มีปรากฏชัดในมหาสติปัฏฐานสูตร โดยเริ่มตั้งสติตามพิจารณากาย เวทนา จิต และธรรม ทั้งการเกิด การดับอย่างต่อเนื่อง จนเกิดวิปัสสนาญาณครบศาสนกิจในปัจจุบันอาจแบ่งได้เป็นศาสนกิจเพื่อความเจริญของงามในพระพุทธศาสนาของตนเอง และศาสนกิจเพื่อความ สุข ความเจริญของผู้อื่น โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่โดยรอบบริเวณวัดทั้งใกล้และไกล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. อัดตहितศาสนกิจ คือ กิจที่ควรทำเพื่อความงามส่วนตน เช่น การทำวัตร สวดมนต์ การบิณฑบาต การกวาดลานวัด การปลงอาบัติ พิจารณาปัจจุเวกขณะ การลงอุโบสถฟังพระปาฏิโมกข์ การตั้งใจศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย และการปฏิบัติสมาธิจิตภาวนา

2. พรहितศาสนกิจ คือ กิจที่ควรทำเพื่อความ สุขของผู้อื่น เช่น การออกไปเยี่ยมเยียนผู้เจ็บป่วย ผู้ได้รับภัยพิบัติ การทำวัดให้ร่มรื่นเป็นที่พักผ่อนทางจิตใจของประชาชน สร้างสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ ด้วยการขุดสระน้ำ สร้างแหล่งเก็บน้ำทั้งอุปโภค บริโภค สร้างศาลาปฏิบัติธรรม เป็นต้น

พุทธทาสภิกขุ (ม.ป.ป.: 133) กล่าวว่า “คันถธุระ” เป็นเรื่องการเรียนตำราโดยตรง “วิปัสสนาธุระ” เป็นการเรียนจากภายใน คือ การอบรมจิตโดยเฉพาะ ไม่เกี่ยวกับตำรา สองคำนี้ไม่ได้มีมาในบาลีพระไตรปิฎก จะมีปรากฏก็แต่ในหนังสือชั้นหลังๆ เช่น อรรถกถาธรรมบท เป็นต้น แต่ถึงอย่างนั้นก็ตามเราก็อาจใช้เป็นหลักเกณฑ์ได้ว่า วิปัสสนาธุระนั้น เป็นภาระงานของพุทธบริษัทที่ต้องตั้งอกตั้งใจจะทำความดีทุกขด้วยการทำความเพียรในทางเพ่งพิจารณาโดยตรง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 4-5; 20-21) ได้กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมไทย ดังนี้

1. พระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องศีลธรรม และความประพฤติที่ดีงามเพื่อสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชน

2. พระสงฆ์ควรเป็นนักเทศน์ที่ดี เพื่อสามารถดึงดูดจิตใจของประชาชนให้ปฏิบัติตามหลักคำสอนได้อย่างถูกต้อง

3. พระสงฆ์ควรพัฒนาตนเองในด้านความรู้ทั้งทางโลก และทางธรรม เพื่อรู้เท่าทันต่อกระแสโลกอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมในปัจจุบัน

4. พระสงฆ์ควรเอาใจใส่ในการพัฒนาจิตใจของประชาชนมากกว่าที่จะเน้นการพัฒนาวัตถุในวัด หรือมุ่งหารายได้เพียงอย่างเดียว

5. พระสงฆ์ควรเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ในที่นี้มีได้หมายความว่า เป็นเงิน หรือวัตถุ สิ่งของแต่หมายถึง ด้านคำสอน และหลักธรรมต่าง ๆ

6. พระสงฆ์ควรดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และเผยแผ่ศาสนา ธรรมสู่ชุมชน

7. พระสงฆ์ควรมีบทบาทเชิงรุกในการศึกษาธรรมะให้ถึงแก่คน แล้วนำสิ่งที่ศึกษามา ถ่ายทอดให้กับประชาชน ทำให้คนไม่ตึกลงเป็นคนดี และมีความรับผิดชอบได้

8. ควรกำหนดให้มีตำแหน่งด้านความรู้ และควรแสวงหาพระสงฆ์ที่มีความรู้มาเป็น ตัวอย่างเพื่อให้พระสงฆ์ตื่นตัว ในการศึกษา หรือมองเห็นความสำคัญในการศึกษา จึงจะนำธรรมะ มาเผยแผ่ได้

9. พระสงฆ์ต้องมีความรู้สมภูมิ สามารถรอบรู้ในการพัฒนาทั้งจิตใจ และรูปแบบ การบริหารมีความรู้ด้านกฎหมาย กฎระเบียบของสงฆ์ ต้องเป็นผู้นำในการพัฒนา และผลิตบุคลากร ของศาสนาให้มีความเป็นผู้นำ

10. พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการสั่งสอนเยาวชนด้านศีลธรรมในโรงเรียนต่างๆ ของ รัฐบาล และเอกชน เช่น เป็นวิทยากรอบรม จัดโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษา เป็นต้น

11. พระสงฆ์ควรให้การอบรมทั้งด้านปริยัติ และปฏิบัติแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ และ พนักงานตามโรงงานต่าง ๆ ที่ไม่มีโอกาสได้ไปฟังพระธรรมเทศนาที่วัด

12. พระสงฆ์ควรมีการรวมตัว หรือทำงานเป็นทีม และทำงานเชิงรุกซึ่งต้องได้รับการ สนับสนุนจากเจ้าอาวาส และรัฐบาลในเรื่องงบประมาณ

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2550: 243) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของตัวแบบมีอิทธิพลต่อการ แสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบของผู้เรียน พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม และทำลายสังคมนั้น สามารถ เรียนรู้ได้จากการสังเกตเป็นส่วนมาก รวมทั้งสิ่งที่เป็นามธรรมต่าง ๆ และทัศนคติ จึงต้องระลึก เสมอว่า การเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบเกิดขึ้นเสมอ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2548:251) การเลียนแบบเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการ สังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ ๆ หรือ เปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กได้การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบนี้ถือได้ว่าเป็นวิธีที่เกิดตามธรรมชาติ โดยที่จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกส่วนใหญ่ นั้นมาจากการลอกเลียนแบบตัวแบบที่อยู่ ใกล้ชิดเขาหรือที่เขาสนใจทั้งสิ้น ในการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบนี้

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หน้าที่ของพระสงฆ์ คือ ธุระใน พระพุทธศาสนาที่สำคัญ มี 2 ประการได้แก่ งานด้านการศึกษาเล่าเรียนวิชาทางพระพุทธศาสนา และงานด้านการบำเพ็ญเพียรเจริญสมาธิภาวนา ซึ่งถือเป็นงานของพระสงฆ์ และพุทธศาสนิกชน ทุกคน ที่ควรทำหน้าที่ของความเป็นชาวพุทธที่ดีที่ปฏิบัติตนตามแนวทางคำสั่งสอนของพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอายุ

2.2.1.1 งานวิจัยในประเทศ

ดวงเดือน พันธมนาวิน และคนอื่น ๆ (2540: 191-194) ได้ศึกษาความเชื่อ และการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของคนไทย: การปลูกฝังอบรม และคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 3,450 คน ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 10 – 64 ปี ผลการวิจัยพบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณความเชื่อทางพุทธ การปฏิบัติทางพุทธ และวิถีชีวิตแบบพุทธ ในกลุ่มผู้ใหญ่ที่เป็นครู ที่มีอายุตั้งแต่ 25 - 60 ปีจำนวน 1,111 คน ในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เสริมสุข อนันตพงศ์ (2551: 115) ได้ศึกษาการนำกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำรงชีวิตของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 381คนผลการวิจัย พบว่า การนำกฎแห่งกรรมไปใช้ในการดำรงชีวิตของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนจำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักศึกษาที่มีอายุ16-20 ปี มีการนำกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำรงชีวิตด้านกระทำทางกาย สูงกว่านักศึกษาที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และสูงกว่านักศึกษาที่มีอายุ 21-29 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการกระทำทางวาจา นักศึกษาที่มีอายุ 30ปีขึ้นไป มีการนำกฎแห่งกรรมไปใช้สูงกว่านักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 16-20 ปี และ 21-29 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2.1.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

โจนส์ (Jones. 1970: 42-48) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกับผิดชอบของเด็กตามอายุผลการศึกษาพบว่า เด็กอายุ 9-11 ปี มีความรู้สึกับผิดชอบน้อยและมีช่วงความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน อายุ 13 ปีขึ้นไป จะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นเรื่อยๆจนถึงอายุ 16-17 ปี จึงจะคงที่

แมคคาร์ธี (จักรินทร์ พริงทองฟู. 2546: 14; อ้างอิงจาก McCarthy. 1986) ได้ศึกษาการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเอง และการเจตคติของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี เอกคณิตศาสตร์ ระหว่างนักศึกษาอายุน้อยกับนักศึกษาที่มีอายุมาก โดยใช้ SDLRS และMAS (The Math Attitude Scale) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาอายุน้อยมีระดับการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองในระดับปานกลาง และมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เชิงลบ นักศึกษาอายุมากมีระดับการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองในระดับปานกลางและสูงกว่า มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ แต่ยังคงมีความวิตกกังวลต่อการเรียนเช่นเดียวกับนักศึกษาอายุน้อย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอายุ สรุปได้ว่า เมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น พฤติกรรมการแสดงออกบางประการจะเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งอายุส่งผลต่อความเชื่อ ทัศนคติใน

การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า อายุน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม โดยมีพระอาจารย์เป็นวิทยากร

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธาในพระอาจารย์

2.2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

เนื่องจากยังไม่พบว่าม้งงานวิจัยเกี่ยวกับความศรัทธาในพระอาจารย์โดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลงานวิจัยที่น่าจะเกี่ยวข้องกับความศรัทธาในพระอาจารย์ทางอ้อมได้ ดังนี้

นิมิตร มั่งมีทรัพย์ (2543: 107) ได้ศึกษาความรู้และทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อพุทธศาสนา ในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเยาวชนชายหญิงที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ และเยาวชนที่ทำงานควบคู่ไปกับการศึกษาต่อในภาคนอกเวลา ในปีการศึกษา 2543 ในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ จำนวน 4,132 คน ผลการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับระบบความคิดความเชื่อของเยาวชนที่มีต่อพุทธศาสนาจากการสนทนากลุ่มเยาวชนทั้งสี่ภาคพบว่า โลกทัศน์และความเข้าใจต่อพุทธศาสนาในความรู้สึกนึกคิดของเยาวชนส่วนใหญ่มีลักษณะสัมพันธ์สอดคล้องกับเรื่องของกฎแห่งกรรม และชีวิตหลังความตาย เยาวชนหลายคนเชื่อว่า กรรมในพุทธศาสนามีสองลักษณะ คือ กรรมดี และกรรมชั่ว ศาสนาพุทธต้องการให้คนทำกรรมดี(ทำความดี)และละเว้นกรรมชั่ว(การกระทำความชั่ว) ซึ่งผลของกรรมทั้งกรรมดี และกรรมชั่วจะมีผลเชื่อมโยงไปสู่การเปลี่ยนแปลงฐานะและชีวิตของผู้กระทำทั้งในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ และชีวิตหลังความตาย

ฐิณีรัตน์ ถาวร (2550: 65-67) ได้ศึกษาความศรัทธาในพุทธศาสนากับการยอมรับความสูงอายของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุเขตบางเขน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 200 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุโดยรวมมีความศรัทธาในพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธาในพระอาจารย์ สรุปได้ว่า ความศรัทธาในพระอาจารย์ มีความเชื่อว่าพระอาจารย์เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา และเป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ทำให้เยาวชนเชื่อว่าผลของกรรมทั้งกรรมดี และกรรมชั่วจะมีผลเชื่อมโยงไปสู่การเปลี่ยนแปลงฐานะและชีวิตของผู้กระทำทั้งในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกนี้และชีวิตหลังความตาย ผู้สูงอายุมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

2.2.3.1 งานวิจัยในประเทศ

พระมหาพะเต็ด ชุ่มเพ็งพันธ์ (2548: 67-79) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีต่อพุทธจริตด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ เขตภาษีเจริญ

กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 จำนวน 331 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสัยทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพุทธิจริตด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จรรยา ฉินศิริเศรษฐ (2543: .....) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 440 คน พบว่า เพศหญิงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทักษะคิดด้านการเรียนภาษาอังกฤษ นิสัยด้านการเรียน ปัจจัยสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2.3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

คอยโว (Koivo. 1983 : 2524-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ด้านการรับรู้ของนักเรียนในเรื่องนิสัยและทัศนคติในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน สรุปได้ว่า นิสัยทางการเรียนมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์คุณสมบัติต่าง ๆ ได้ เช่น นิสัยทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียน ปัญหาในการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัย และทัศนคติทางการเรียน เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่า นิสัยทางการเรียนน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม โดยมีพระอาจารย์เป็นวิทยากร

2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

2.2.4.1 งานวิจัยในประเทศ

ภัทรสิรินันท์ เสวตไอยาราม (2549: 67-77) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพุลเจริญวิทยาคม อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพุลเจริญวิทยาคม อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ไซมอน (Symond. 1973 : 283-285) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงการยอมรับ เปรียบเทียบกับการปฏิเสธบุตร ผลการศึกษาพบว่า บุตรที่พ่อแม่ยอมรับจะเป็นผู้ที่เพื่อนฝูงยอมรับเป็นอย่างดี ชอบเข้าสังคม สนใจการทำงาน มองโลกในแง่ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีมโนคติเกี่ยวกับตนเอง คือรู้สึกว่าคุณค่า มีความอบอุ่นและปลอดภัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองจะมีแนวโน้มมีพฤติกรรมเหมาะสม

ในด้านความรับผิดชอบต่อการเรียน ความมั่นคงทางอารมณ์ ความขยันหมั่นเพียร มีแรงจูงใจที่ดีในการเรียน ดังนั้น การอบรมการเลี้ยงดูของพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อการมีคุณธรรมของนักเรียน

2.2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม

2.2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ศิริวัลย์ อุดมพรวิวัฒน์ (ณัฐพล แยมฉิม. 2547: 38 ; อ้างอิงจาก ศิริวัลย์ อุดมพรวิวัฒน์ 2524) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองในกลุ่มของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแตกต่างจากการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองในกลุ่มของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในด้านการให้เวลานักเรียนทำการบ้านอย่างเพียงพอ แสดงความดีใจและภูมิใจให้นักเรียนเห็นเมื่อสอบได้คะแนนดี คอยเตือนและให้กำลังใจในการเรียน ไม่รบกวนในขณะที่นักเรียนกำลังทำการบ้าน ตรวจสอบสมุดรายงานผลการเรียนของนักเรียน ชื่อและอนุญาตให้ชื่อของเล่นที่นำมาฝึกคิด ได้ฝึกทักษะการคิดคำนวณจากชีวิตประจำวัน จัดหาอุปกรณ์การเรียนได้อย่างครบถ้วน และแนะนำให้รู้จักอุปกรณ์ที่มีอยู่ในบ้านเพื่อช่วยในการเรียน

2.2.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮิลเลียด และ โรเบิร์ต (Hilliard ; & Robert. 1969: 426) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ปกครอง ผลวิจัยพบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้น บิดามารดามักจะให้การยอมรับ ยกย่องชมเชย แสดงความสนใจและเข้าใจเด็กมาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม สรุปได้ว่า ความสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม มีความสัมพันธ์ และสามารถพยากรณ์คุณสมบัติต่าง ๆ ได้ เช่น ความสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจพฤติกรรมตามหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา และความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา เป็นต้น

2.2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม

2.2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

สิริพร ดาวัน (สุภาภรณ์ ศศิติกธรรม. 2543 :41; อ้างอิงจาก สิริพร ดาวัน : 2540) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และถ้าโรงเรียนมีบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี เด็กจะเกิดความขยันหมั่นเพียรกระตือรือร้นในการเรียน

พระมหาเดชจำลอง พุฒหอม (2550: 84) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร กลุ่ม

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 จำนวน 327 คน เป็นนักเรียนชาย 188 คน และนักเรียนหญิง 139 คน ผลการวิจัยพบว่าลักษณะทางกายภาพของการเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาในการเรียน

2.2.6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

มัวร์ (Moors. 1978: 293-269) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความไม่สนใจเรียน และระดับชั้นของนักเรียนกับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า ในชั้นเรียนที่นักเรียนไม่สนใจเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนให้ความสนใจในเรื่องการแข่งขันการควบคุม และการสนับสนุนจากครูผู้สอนในเกณฑ์ที่ต่ำ และนักเรียนที่มีความสนใจและประสบความสำเร็จในการเรียนรู้สึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และครูผู้สอนให้อิสระในการทำงานแก่นักเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม สรุปได้ว่าสภาพของการอบรมจริยธรรม ควรมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความตั้งใจเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม

2.2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์

2.2.7.1 งานวิจัยในประเทศ

เนื่องจากยังไม่พบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ โดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และเพื่อน ได้ ดังนี้

บุปผา ประทีปทอง (2542: 66) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร พบว่า นิสัยทางการเรียนสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียน และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2.7.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ไทเลอร์ (Tyler. 1964: 16) ศึกษาความสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครูในอุดมคติ พบว่าสัมพันธภาพที่ดีในอุดมคตินั้น ครูต้องการสื่อความเข้าใจที่ดีกับนักเรียน เป็นมิตรที่ดีให้ความรักความเอาใจใส่ มีความเข้าใจและยอมรับนักเรียน

โคแกน (Cogan. 1975: 135-139) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสอนของครู ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างครู และนักเรียน จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น ครูและนักเรียน มีความสัมพันธ์กันมากเท่าใด นักเรียนจะสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้ถึงขีดสุดได้มากเพียงนั้น และลักษณะความสัมพันธ์ของครูและนักเรียนจะมีอิทธิพลต่อ

ความสนใจในวิชาที่เรียนของนักเรียน นักเรียนมีความศรัทธาในตัวครูซึ่งช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มองเห็นการเรียนเป็นงานประจำ กิจกรรมเป็นงานอดิเรก การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ สรุปได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์มีบทบาทสำคัญ พระอาจารย์ต้องมีความเมตตา ยุติธรรม ไม่เผด็จการ มีความเป็นประชาธิปไตย ตลอดจนต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ กระตุ้นให้มีแรงจูงใจตลอดเวลา

2.2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์

2.2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

เนื่องจากยังไม่พบว่ามิงงานวิจัยเกี่ยวกับการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์โดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลงานวิจัยที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ทางอ้อมได้ ดังนี้

สุรินทร์ สุธาชัย และคนอื่น ๆ (2542: 17) ได้ศึกษาทัศนคติของชาวพุทธกลุ่มต่าง ๆ ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในภาคเหนือตอนบนทั้งที่เป็นจริงและคาดหวัง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นชาวพุทธกลุ่มต่าง ๆ ในภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 6,538 คน ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของชาวพุทธกลุ่มต่าง ๆ ในภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด คิดว่าปัจจุบันพระสงฆ์สนใจการเรียนรู้อริยธรรม สมัยใหม่อย่างกว้างขวางกว่าอดีต

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ สรุปได้ว่า พระสงฆ์สนใจการศึกษาค้นคว้าความรู้ อ่านหนังสือ ทำงานวิจัย เผยแพร่หลักธรรมทางศาสนา ทบทวนบทเรียนติดตามข่าวสารต่าง ๆ และชาวพุทธคิดว่าพระสงฆ์ในปัจจุบันสนใจการเรียนรู้อริยธรรม สมัยใหม่ ซึ่งเป็นแบบอย่างของนักเรียนที่ดี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่า การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

3.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนอุดมศึกษา

โรงเรียนอุดมศึกษา ก่อตั้งและวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 สร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2518 โดยตั้งชื่อโรงเรียนว่า "โรงเรียนอุดมศึกษาลาดพร้าว" ใช้อักษรย่อว่า " อ.ด.พ." มี ผศ. เกษมศรี วัชรสฤณี เป็นผู้รับใบอนุญาตและผู้จัดการ และอาจารย์ละม่อม ชื่นสำราญ เป็นครูใหญ่ กระทรวงศึกษาธิการให้เปลี่ยนชื่อเป็น "โรงเรียนอุดมศึกษา" แต่ยังคงใช้อักษรย่อ "อ.ด.พ." เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 7 นักเรียน 385 คน มีคุณครูจำเนียร ใจเย็น เป็นครูใหญ่

ปัจจุบันโรงเรียนมีอาคารเรียน 8 อาคาร มีอาคารปฏิบัติการ "ศูนย์เจริญธรรมหลวงพ่อเจ้าคณะศรีอยุธยา" มีดร. กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน มีครู จำนวน 210 คน มีนักเรียน จำนวน 2,939 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.2 ปรัชญาของโรงเรียน

"สร้างรากฐานทางวิชาการให้ดีมีวินัยและคุณธรรม" ความหมายของ อ.ด.พ.

- อ หมายถึง อุดหนุน อุดหนุน อุดหนุน
- ด หมายถึง ดีความรู้ ดีวินัย ดีคุณธรรม
- พ หมายถึง พากเพียรพยายาม

3.3 สีประจำโรงเรียน

ชมพู หมายถึง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสุภาพอ่อนน้อม
ขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์สะอาด มองโลกในแง่ดี

3.4 ต้นไม้ประจำโรงเรียน

ต้นไทร

3.5 ดอกไม้ประจำโรงเรียน

ดอกพุทธรักษา

3.6 วิสัยทัศน์ ปี 2550 – 2554

อ.ด.พ. มุ่งมั่น สร้างสรรค์การเรียนรู้ ตามมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมผู้นำ เลิศล้ำปัญญา คุณธรรมสูงค่า ก้าวหน้าเทคโนโลยี ยึดมั่นสิ่งดีงามของไทย ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง หลีกเลี้ยงสิ่งเสพติดรักษ์ชีวิตและสิ่งแวดล้อม

3.7 ภารกิจ (พันธกิจ)

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและตามมาตรฐานระบบสากล
2. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถให้การสอน ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
3. พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐานสากลให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
4. จัดการเรียนการสอน และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ตระหนักและปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รักในศิลปวัฒนธรรมภาษาไทย เอกลักษณ์ไทย และภูมิปัญญาไทย
5. จัดโครงการ/ กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ในด้านความเป็นผู้นำผู้ตาม มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้รักการอ่าน การค้นคว้า ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
6. จัดโครงการ/กิจกรรม พัฒนานักเรียนและบุคลากรให้เป็นผู้ที่สนใจความก้าวหน้าในวิทยาการใหม่ ๆ และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย
7. ส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส จีน
8. จัดโครงการ/ กิจกรรมพัฒนานักเรียนในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. จัดโครงการ/ กิจกรรมส่งเสริมการป้องกัน ความปลอดภัยในชีวิต รวมทั้งป้องกันและหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด
10. พัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
11. สร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมืออันดีกับผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในและต่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาที่ดีแก่นักเรียน

3.8 เป้าหมาย / จุดหมาย

1. โรงเรียนมีระบบบริหารงานที่มีคุณภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้อันของโรงเรียน
2. ครูมีความรู้ความสามารถในการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. นักเรียนมีความรู้และเข้าใจ และสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง
4. นักเรียนมีทักษะการจัดการที่มีประสิทธิภาพ
5. นักเรียนมีความตระหนัก และร่วมมือในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
6. นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ปฏิบัติตนตามพื้นฐานของความพอเพียง มีความภูมิใจในความเป็นไทย รักและช่วยกันรักษาสິงดีงานของไทย
7. นักเรียนมีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักการอ่านและสนใจใฝ่รู้

8. นักเรียนมีความรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทาง การศึกษา การเมือง เศรษฐกิจและสังคมโลกสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร
10. นักเรียนมีสุขนิสัย และสมรรถภาพทางกายที่ดี รู้จักรักษาความปลอดภัยในชีวิตมีความสามารถในการเข้าใจตนเอง และเข้าใจผู้อื่น ทำงานเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม
11. นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ผู้รู้ / ภูมิปัญญาท้องถิ่น
12. โรงเรียน บ้าน ชุมชน ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาที่ดีต่อนักเรียน

3.9 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รู้จักวิธีการศึกษาหาความรู้
2. มีความสามัคคี มีวินัย และรับผิดชอบ
3. ซื่อสัตย์ สุจริต
4. สุขภาพ อ่อนนุ่ม
5. มีความเมตตา เสียสละ กตัญญูกตเวทีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
6. รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อม และใช้ชีวิตอย่างพอเพียง
7. รู้เท่าทันและสามารถป้องกันภัยจากสิ่งเสพติด

3.10 นโยบายของโรงเรียน (Policy)

“อ.ด.พ. ร่วมใจ พัฒนา คุณภาพการศึกษา รักษาสิ่งแวดล้อม”

โรงเรียนอุดมศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและสิ่งแวดล้อม และมีความตั้งใจที่จะจัดบริการทางการศึกษาให้มีคุณภาพ รวมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรมีความสามารถและศักยภาพในเชิงวิชาการตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคมและสังคมเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ

ในการบรรลุถึงความมุ่งมั่นดังกล่าว คณะกรรมการบริหารของโรงเรียนจึงได้ดำเนินการจัดตั้งระบบการบริหารงานคุณภาพและระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม และพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มั่นใจว่าโรงเรียน

1. มุ่งปฏิรูปหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนภูมิปัญญาไทยมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาต่อการเรียนรู้
2. มุ่งส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษา ที่เน้นการศึกษาค้นคว้าการจัดกิจกรรมที่ให้เกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ตลอดจนการสร้างบรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากรและนักเรียนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้

3. มุ่งเน้นเพื่อเสริมสร้างบุคลากร และนักเรียนทุกคนในโรงเรียนให้มีจิตสำนึกในความเป็นไทยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ค่านิยมที่ดีงาม มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดีในสังคม

4. มุ่งเน้นการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน จัดระบบดูแลป้องกันความปลอดภัยในโรงเรียน ป้องกันสุขภาพและต่อต้านสิ่งเสพติด

5. มุ่งส่งเสริมกระบวนการบริการต่าง ๆ ในสามารถตอบสนองสนับสนุนกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พอใจต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และผู้รับช่วงต่อ

6. มุ่งเน้นในการพัฒนาและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

6.1. มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย และข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

6.2. มุ่งมั่นที่จะปรับปรุงสภาพน้ำทิ้งจากกระบวนการต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

6.3. มุ่งมั่นที่จะลดปริมาณการเกิดขยะ รวมทั้งการพัฒนาปรับปรุง การจัดการขยะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

6.4. กระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรในโรงเรียน ตระหนัก และมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงาน และการใช้ทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

6.5. มุ่งมั่นที่จะป้องกันและปรับปรุงการปลดปล่อยมลภาวะสู่อากาศ เพื่อลดผลกระทบต่ออากาศ โดยให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด

6.6. พัฒนาและปรับปรุงความสะอาด/ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียน รวมทั้งการเพิ่มพื้นที่สีเขียว / ภูมิทัศน์ให้เหมาะสม และป้องกันการปนเปื้อนในดินเพื่อลดผลกระทบต่อพื้นดิน

6.7. มุ่งป้องกันควบคุม โดยตระหนักถึงอันตราย และผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินการของโรงเรียนที่เกี่ยวกับสารพิษ/ สารเคมี ตลอดจนอันตรายที่เกิดจากอุบัติเหตุ อัคคีภัย แสง เสียง โดยจัดให้มีการจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความปลอดภัยอย่างสูงสุด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษาปี 2552 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 739 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 377 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 362 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 225 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 117 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 108 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 213 เป็นนักเรียนชาย จำนวน 106 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 107 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 301 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 154 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 147 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 234 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 119 คน นักเรียนหญิง จำนวน 115 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 71 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 37 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 34 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 67 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 33 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 34 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 96 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 49 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 47 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามานะ (Yamane. 1967 : 886 -887) โดยใช้ อายุ เป็นชั้น (Strata) โดยมีวิธีการสุ่มดังนี้

1. ผู้วิจัยจำแนกประชากร ออกเป็น 3 ระดับชั้น ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 225 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 213 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 301 คน
2. ผู้วิจัยจำแนกประชากรในแต่ละระดับชั้นเป็นเพศ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 225 คน นักเรียนชาย จำนวน 117 คน นักเรียนหญิง จำนวน 108 คน นักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 213 นักเรียนชาย จำนวน 106 คน นักเรียนหญิง จำนวน 107 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 301 คน นักเรียนชาย จำนวน 154 คน นักเรียนหญิง จำนวน 147 คน

3. ผู้วิจัยประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากตารางของยามาเน่ (Yamane. 1967 : 886 -887) พบว่า ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้สัดส่วน ประชากร : กลุ่มตัวอย่าง = 3 : 1 ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างได้ดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 71 คน นักเรียนชาย จำนวน 37 คน นักเรียนหญิง จำนวน 34 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 67 คน นักเรียนชาย จำนวน 33 คน นักเรียนหญิง จำนวน 34 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 96 คน นักเรียนชาย จำนวน 49 คน นักเรียนหญิง จำนวน 47 คน

ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	225	71
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	213	67
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	301	96
รวม	739	234

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 9 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามความศรัทธาในพระอาจารย์
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

ลักษณะแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง.....ให้ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. อายุ.....ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความศรัทธาในพระอาจารย์ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธาในพระอาจารย์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของประพนธ์ ชูจำปา. (2552 : 148 -150).

2.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความศรัทธาในพระอาจารย์ โดยใช้แนวความคิดจากข้อ 2.1 และ 2.2

ลักษณะแบบสอบถามความศรัทธาในพระอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Type Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถาม ความศรัทธาในพระอาจารย์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธาในพระอาจารย์ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าเชื่อว่าพระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า					
00	ข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้าขาดพระสงฆ์ไป พระพุทธศาสนาก็ยังคงอยู่ได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจ และให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

	(คะแนน)	(คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีความศรัทธาในพระอาจารย์มาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีความศรัทธาในพระอาจารย์ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีความศรัทธาในพระอาจารย์น้อย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

3.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของพระมหานพร อริยาโณ (2550: 135-136) และแบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของประพนธ์ ชูจำปา (2552:147-148)

3.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน โดยใช้แนวความคิดจากข้อ 3.1 และ 3.2

ลักษณะแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Type Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าจดบันทึกความรู้จากการอบรมจริยธรรม ทุกครั้ง					
00	เมื่อข้าพเจ้าขาดเรียนวิชาจริยธรรม ข้าพเจ้ารีบ สอบถามเนื้อหาที่เรียนจากพระอาจารย์					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจ และให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด 5	1
จริง 4	2
จริงบ้าง 3	3
จริงน้อย 2	4
จริงน้อยที่สุด 1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีนิสัยทางการเรียนดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีนิสัยทางการเรียนดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีนิสัยทางการเรียนไม่ดี

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพนักเรียนกับผู้ปกครอง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

4.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองของสุมาลี ภูผาลา (2547:46) และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองของเสริมศรี ชื่นเซวง (2551:96-97)

4.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง โดยใช้แนวความคิดจากข้อ 4.1 และ 4.2

ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Type Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริงจริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ให้
นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลง
ในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่ง
เครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	<u>การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง</u> ข้าพเจ้าตั้งใจปฏิบัติตามความต้องการของ ผู้ปกครอง					
00	ข้าพเจ้าไม่เคยปรึกษาผู้ปกครองเมื่อมีปัญหา เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว					
0	<u>การปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน</u> ผู้ปกครองกล่าวชมเชยข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้าทำ คะแนนสอบได้ดี					
00	ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจซักถามเกี่ยวกับการเรียน ของข้าพเจ้า					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจ และให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

(คะแนน)

จริงที่สุด	5
จริง	4
จริงบ้าง	3
จริงน้อย	2
จริงน้อยที่สุด	1

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

1
2
3
4
5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดี
 คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดีพอใช้
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองไม่ดี

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

5.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามการส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครองของประพนธ์ ชูจำปา. (2552: 87) และการสนับสนุนของผู้ปกครองของเสริมศรี ชื่นเชวง (2551: 46-47).

5.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม โดยใช้แนวความคิดจากข้อ 5.1 และ 5.2

ลักษณะแบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรมเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Type Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	การสนับสนุนด้านวัตถุ ผู้ปกครองคอยหาบทสวดมนต์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติธรรมมาให้ข้าพเจ้าอ่านเสมอ					
00	การสนับสนุนด้านการกระทำ ผู้ปกครองแนะนำให้ข้าพเจ้าสวดมนต์ และนั่งสมาธิเป็นประจำทุกวัน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจ และให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

(คะแนน)

จริงที่สุด

5

1

จริง

4

2

จริงบ้าง

3

3

จริงน้อย

2

4

จริงน้อยที่สุด

1

5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรมมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรมน้อย

ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

6.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

6.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในสถานศึกษาของนิมิตร มิ่งมีทรัพย์ (2543: 122) และลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนของศุภาภรณ์ อหันตะ (2551:127-128)

6.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม โดยใช้แนวความคิดจากข้อ 6.1 และ 6.2

ลักษณะแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Type Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	<u>สถานที่เรียน</u> ห้องจริยธรรมปลอดโปร่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก					
00	<u>สื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียน</u> สื่อและอุปกรณ์การอบรมที่พระอาจารย์ใช้ไม่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจ และให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง มีลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรมดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง มีลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรมดีพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง มีลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรมไม่ดี

ตอนที่ 7 แบบสอบถามความสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

7.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ภาพนักเรียนกับผู้ปกครอง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

7.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามความสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครูของเสริมศรี ชื่นเซวง. (2551: 50-51).

7.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ โดยใช้แนวความคิดจากข้อ 7.1 และ 7.2

ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Type Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	<u>การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อพระอาจารย์</u> ข้าพเจ้าไม่กล้าซักถามพระอาจารย์เมื่อไม่เข้าใจ หลักธรรมทางศาสนา					
00	<u>การปฏิบัติตนของพระอาจารย์ต่อนักเรียน</u> พระอาจารย์รับฟังเหตุผลของข้าพเจ้า					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจ และให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ดีพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ไม่ดี

ตอนที่ 8 แบบสอบถามการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

8.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

8.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามการเลียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธาของประพนธ์ ชูจำปา. (2552 : 91 - 92).

8.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการปฏิบัติตนด้านการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ โดยใช้แนวความคิดจากข้อ 8.1 และ 8.2

ลักษณะแบบสอบถามการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Type Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าตั้งตนในความดีด้วยการรักษาศีล ให้ทาน ตามแบบอย่างพระอาจารย์					
00	ข้าพเจ้าไม่ได้สนใจที่จะเลียนแบบพระอาจารย์ที่ ศึกษาด้านพระพุทธศาสนา					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจ และให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

	(คะแนน)	(คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ไม่ดี

ตอนที่ 9 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

9.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

9.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่องความรู้ และทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ของนิมิตร มิ่งมีทรัพย์ (2543: 123-137) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา ระดับกลางของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนนทบุรีของ บุญเลิศ คำดี (2543: 88-91) และแบบสอบถามความเชื่อและการปฏิบัติของคนไทยของงามตา วรินทร์านนท์ (2536: 261-264)

9.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม โดยใช้แนวความคิดจากข้อ 9.1 และ 9.2

ลักษณะแบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Type Scale) โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน มีด้านละ 5 ระดับ ดังนี้ ด้านความรู้ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้านความรู้สึก ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม ได้แก่ เป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง น้อยครั้ง และน้อยครั้งที่สุด

9.1 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ด้านความรู้

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก

ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อย

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0	การอบรมจริยธรรมช่วยให้ข้าพเจ้าเกิดความ กตัญญูกตเวทิมากยิ่งขึ้น					
00	ข้าพเจ้าคิดว่าไม่จำเป็นต้องฝึกอบรมจริยธรรม บ่อย ๆ เพราะไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน					

9.2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ด้านความรู้สึกรู้สึก

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนบ้างครั้ง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้ามีความศรัทธาในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา					
00	ข้าพเจ้าไม่ชอบการนั่งสมาธิ					

9.3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ด้านแนวโน้มน้ำที่จะแสดง

พฤติกรรม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคต
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนบ่อยมาก แต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนบ้าง
น้อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตน้อยครั้ง
น้อยครั้งที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนน้อยที่สุดจนเกือบจะไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	น้อยครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
0	ข้าพเจ้านำบทสวดมนต์ที่พระอาจารย์สอนไปฝึกหัดที่บ้าน					
00	ข้าพเจ้าไม่เคยนำความรู้ที่ได้จากการอบรมจริยธรรมมาอธิบายให้กับคนอื่นรับทราบ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจ และให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ข้อความที่มีความหมายทางลบ

	(คะแนน)	(คะแนน)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง มากที่สุดเป็นประจำ	5	1
เห็นด้วย มาก บ่อยครั้ง	4	2
ไม่แน่ใจ ปานกลาง บางครั้ง	3	3
ไม่เห็นด้วย น้อย น้อยครั้ง	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง น้อยที่สุด น้อยครั้งที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538 : 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีทัศนคติปานกลางต่อการอบรมจริยธรรม
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีทัศนคติทางลบต่อการอบรมจริยธรรม

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตามลำดับต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยจะสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยจะนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีไลลักษณ์ พงษ์โสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสณา จุฬรัตน์ และอาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในข้อความให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วจะนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนโรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Discrimination) โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t – test โดยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาเป็นแบบสอบถามการวิจัย มีดังต่อไปนี้

2.1 แบบสอบถามความศรัทธาในพระอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.255 - 5.136

2.2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.160 - 7.039

2.3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 11 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.406 - 6.450

2.4 แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 7 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.571 - 7.180

2.5 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.257 - 8.708

2.6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 7 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.563 - 4.899

2.7 แบบสอบถามการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 11 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.183 - 9.500

2.8 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.183 - 6.647 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ผลปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.8.1 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ด้านความรู้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 13 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.183 - 5.667

2.8.2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ด้านความรู้สึกรู้สึก เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 13 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.215 - 5.131

2.8.3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 9 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.219 - 6.647

3. ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วตามข้อ 2 มาหาค่าความเชื่อ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีดังต่อไปนี้

3.1 แบบสอบถามความศรัทธาในพระอาจารย์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7317

3.2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8909

3.3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8144

3.4 แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7007

3.5 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9422

3.6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7857

3.7 แบบสอบถามการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8618

3.8 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9513 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ผลปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.8.1 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ด้านความรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9183

3.8.2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ด้านความรู้สึกรู้สึก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9079

3.9.3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8568

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลจากนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
2. ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมที่สร้างขึ้น ไปเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างวันที่ 8 – 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 จำนวน 265 ฉบับ ได้รับคืนครบทุกฉบับ
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 265 ฉบับ ที่นักเรียนตอบมาตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ผลปรากฏว่าสมบูรณ์ 234 ฉบับ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 234 ฉบับ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
  - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของข้อความเป็นรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค แบบ 25 % กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t – test

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α –Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สมมติฐาน ได้แก่

3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1

3.2 วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา (F – distribution)
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนนแต่ละค่า (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนนแต่ละค่า (Mean Square)
R_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
$\hat{Y}$	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนดิบ
Z	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนมาตรฐาน
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของการพยากรณ์
S_{Eb}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์
SE_{est}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
X_1	แทน	อายุ
X_2	แทน	ความศรัทธาในพระอาจารย์
X_3	แทน	นิสัยทางการเรียน
X_4	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
X_5	แทน	การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม
X_6	แทน	ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม
X_7	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์
X_8	แทน	การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์
Y	แทน	ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 4 ตอน เรียงตามลำดับ ดังนี้
- ตอนที่ 1 เสนอผลการวิเคราะห์จำนวน และร้อยละ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ เป็นชั้น
- ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ อายุ ความศรัทธาในพระอาจารย์ และนิสัยทางการเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ และการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ และทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
- ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
- ตอนที่ 4 เสนอผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ของโรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร จะนำเสนอในแต่ละตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เสนอผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ อายุ ความศรัทธาในพระอาจารย์ และนิสัยทางการเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ และการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ และทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	การแปลผล
1. อายุ	10.95	.959	วัยเด็ก
2. ความศรัทธาในพระอาจารย์	3.95	.367	มาก
3. นิสัยทางการเรียน	3.31	.635	ดีพอใช้
4. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง	4.13	.486	ดี
5. การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม	3.84	.668	มาก
6. ลักษณะของกายภาพของการอบรมจริยธรรม	4.06	.527	ดี
7. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์	3.64	.631	ดี
8. การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์	3.89	.637	ดี
9. ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม	3.92	.535	ทางบวก

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนโรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร มีอายุอยู่ในช่วงของวัยกลางคน มีความศรัทธาในพระอาจารย์มาก มีนิสัยทางการเรียนดีพอใช้ มีความสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดี มีการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรมมาก มีลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรมดี มีสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ดี การเลียนแบบพระอาจารย์ดี และมีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม

ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
กับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

ปัจจัย	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	Y
X ₁	1.000	-.095	-.049	-.083	-.082	-.175(**)	-.065	-.149(*)	-.192(**)
X ₂		1.000	.356(**)	.320(**)	.399(**)	.523(**)	.361(**)	.580(**)	.494(**)
X ₃			1.000	.488(**)	.523(**)	.495(**)	.557(**)	.488(**)	.607(**)
X ₄				1.000	.493(**)	.407(**)	.442(**)	.449(**)	.462(**)
X ₅					1.000	.430(**)	.529(**)	.515(**)	.563(**)
X ₆						1.000	.625(**)	.677(**)	.711(**)
X ₇							1.000	.661(**)	.671(**)
X ₈								1.000	.776(**)
Y									1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า :- ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ปัจจัย ได้แก่ อายุ (X_1) ความศรัทธาในพระอาจารย์ (X_2) นิสัยทางการเรียน (X_3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง(X_4) การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม(X_5) ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม (X_6) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ (X_7) และการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ (X_8)

ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร กล่าวคือการเสนอผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	47.877	11.969	144.695**
Residual	229	18.943	.083	
Total	233	66.820		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า มีปัจจัยจำนวน 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วง
ชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

ปัจจัย	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₈	.651	.035	.776	.776	.602	351.222**
X ₈ X ₃	.273	.036	.300	.819	.671	235.554**
X ₈ X ₃ X ₆	.253	.051	.269	.841	.708	185.513**
X ₈ X ₃ X ₆ X ₅	.095	.035	.118	.846	.717	144.695**

$$a = .475$$

$$R = .846$$

$$R^2 = .717$$

$$SE_{est} = .287$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดได้แก่ การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์(X₈) นิสัยทางการเรียน (X₃) ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม(X₆) และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม (X₅) ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 71.7 ผู้วิจัยจึงนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = .475 + .651 X_8 + .273 X_3 + .253 X_6 + .095 X_5$$

สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .776 X_8 + .300 X_3 + .269 X_6 + .118 X_5$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษาปี 2552 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 739 คน เป็นนักเรียนชายจำนวน 377 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 362 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 225 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 117 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 108 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 213 เป็นนักเรียนชาย จำนวน 106 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 107 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 301 คน เป็นนักเรียนชายจำนวน 154 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 147 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 234 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 119 คน นักเรียนหญิง จำนวน 115 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 71 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 37 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 34 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 67 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 33 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 34 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 96 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 49 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 47 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามานะ (Yamane. 1967: 886 -887) โดยใช้อายุเป็นชั้น (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 9 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความศรัทธาในพระอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.255 - 5.136

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.160 - 7.039

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 11 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.406 - 6.450

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 7 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.571 - 7.180

ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.257 - 8.708

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 7 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.563 - 4.899

ตอนที่ 8 แบบสอบถามการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 11 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.183 - 9.500

ตอนที่ 9 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.183 - 6.647 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ผลปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

9.1 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ด้านความรู้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 13 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.183 - 5.667

9.2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ด้านความรู้สึกรู้สึก เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 13 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.215 - 5.131

9.3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 9 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.219 - 6.647

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลจากนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมที่สร้างขึ้น ไปเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างวันที่ 8 - 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 จำนวน 265 ฉบับ ได้รับคืนครบทุกฉบับ

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 265 ฉบับ ที่นักเรียนตอบมาตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ผลปรากฏว่าสมบูรณ์ 234 ฉบับ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 234 ฉบับมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ปัจจัย ได้แก่ อายุ (X_1) ความศรัทธาในพระอาจารย์ (X_2) นิสสัยทางการเรียน (X_3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_4) การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม (X_5) ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม (X_6) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ (X_7) และการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ (X_8)
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดได้แก่ การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ (X_8) นิสสัยทางการเรียน (X_3) ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม (X_6) และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม (X_5) ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 71.7
3. สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร มีดังนี้
  - 3.1 สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = .475 + .651 X_8 + .273 X_3 + .253 X_6 + .095 X_5$$

- 3.2 สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .776 X_8 + .300 X_3 + .269 X_6 + .118 X_5$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ปัจจัย ได้แก่ อายุ (X_1) ความศรัทธาในพระอาจารย์ (X_2) นิสัยทางการเรียน (X_3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_4) การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม (X_5) ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม (X_6) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ (X_7) และการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ (X_8) อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 อายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร แสดงว่านักเรียนที่มีอายุมาก มีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีอายุมาก มีความต้องการอยากรู้ อยากเห็น มักจะสนใจ และให้ความสำคัญในการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งการฟังพระธรรมเทศนา การสวดมนต์ ถวายสังฆทาน และนั่งสมาธิ เป็นการสร้างความดีให้กับตนเอง เพราะโดยธรรมชาติของพัฒนาการตามวัย เมื่ออายุยังน้อยมีแนวโน้มสนใจสิ่งแปลกใหม่ และอยากทดลองหรือเรียนรู้สิ่งใหม่ แต่เมื่ออายุมากขึ้น ความสนใจ วุฒิภาวะ ความคิด และการกระทำก็จะเปลี่ยนไปด้วย (กมลรัตน์ ทองสมัคร. 2541: 32; อ้างอิงจาก นวลอนงค์ ศรีธัญรัตน์. 2534) ฉะนั้นเมื่อนักเรียนมีอายุมากขึ้นมีความสนใจ หรือตื่นเต็น้อยากจะเรียนรู้ ดังที่ ทศนา บุญทอง (2533 : 10) กล่าวว่า คนเราเมื่ออายุมากขึ้น ความคิด และการมองปัญหาจะชัดเจนมากขึ้น ความคิดและการกระทำจะค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไปตามอายุ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ โจนส์ (Jones.1970: 42-48) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กตามอายุ ผลการศึกษาพบว่า เด็กอายุ 9-11 ปี มีความรู้สึกรับผิดชอบน้อยและมีช่วงความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน อายุ 13 ปีขึ้นไป จะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นเรื่อยๆจนถึงอายุ 16-17 ปี จึงจะคงที่

ดังนั้น อายุ จึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

1.2 ความศรัทธาในพระอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีความศรัทธาในพระอาจารย์มาก มีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีความศรัทธาในพระอาจารย์ ผู้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนา อันมีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง พระอาจารย์ได้นำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยนำสื่อซีดี-วีดีโอ มาประกอบการอบรมจริยธรรม และพุทธธรรมะแทรกกับสื่อนั้นทำให้นักเรียนรู้ถึงหลักความเป็นจริงของธรรมชาติ เช่น หลักกฎแห่งกรรม บาป บุญ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ และความกตัญญูกตเวที เป็นต้น นักเรียนได้รับรู้กฎแห่งกรรมที่เป็นหลัก

เหตุและผล บุคคลใดกระทำความกรรมเช่นไรย่อมได้รับผลเช่นนั้น ถ้าทำความดีย่อมได้รับผลดี และถ้าทำความกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว นักเรียนนำหลักธรรมคำสอนของพระอาจารย์ไปประยุกต์ใช้เป็นคติเตือนใจในการดำเนินชีวิต ทำให้นักเรียนมีความศรัทธาในพระอาจารย์ผู้นำหลักธรรม จึงทำให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม ดังที่ พระภิกษุวิริยคุณ (2551ก: 3-4) กล่าวว่า ธรรมดาก่อนที่บุคคลจะศรัทธาในสิ่งใด เขาย่อมจะใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลว่าสิ่งนั้นถูกต้องจริง ดีจริง เป็นประโยชน์จริง หรือไม่อย่างไร จนกระทั่งมั่นใจว่า ตนได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว ต่อจากนั้นศรัทธา ก็จะมีบทบาทสำคัญนำไปสู่การกระทำตามมาตรฐานที่ตนยึดมั่นไว้ในใจนั้น ด้วยเหตุนี้ หากบุคคลใดมีศรัทธาในเรื่องอะไร อย่างไร ระดับไหนก็ตาม ศรัทธานั้นจะทำหน้าที่เป็นแม่บทหรือมาตรฐานในการตัดสินถูกผิดสำหรับเรื่องนั้น ๆ ของบุคคลต่อไป ถ้าใครมีศรัทธาในสิ่งที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เขาก็จะประพฤติตนอยู่ในกรอบแห่งศีลธรรมอยู่เสมอ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิมิตร มั่งมีทรัพย์ (2543: 107) ได้ศึกษาความรู้และทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อพุทธศาสนา ในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเยาวชนชายหญิงที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ และเยาวชนที่ทำงานควบคู่ไปกับการศึกษาต่อในภาคนอกเวลาในปีการศึกษา 2543 ในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ จำนวน 4,132 คน ผลการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับระบบความคิดความเชื่อของเยาวชนที่มีต่อพุทธศาสนาจากการสนทนากลุ่มเยาวชนทั้งสี่ภาคพบว่า โลกทัศน์และความเข้าใจต่อพุทธศาสนาในความรู้สึกนึกคิดของเยาวชนส่วนใหญ่มีลักษณะสัมพันธ์สอดคล้องกับเรื่องของกฎแห่งกรรม และชีวิตหลังความตาย เยาวชนหลายคนเชื่อว่า กรรมในพุทธศาสนามีสองลักษณะ คือ กรรมดี และกรรมชั่ว ศาสนาพุทธต้องการให้คนทำกรรมดี(ทำความดี)และละเว้นกรรมชั่ว(การทำความชั่ว) ซึ่งผลของกรรมทั้งกรรมดี และกรรมชั่วจะมีผลเชื่อมโยงไปสู่การเปลี่ยนแปลงฐานะและชีวิตของผู้กระทำทั้งในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ และชีวิตหลังความตาย

ดังนั้น ความศรัทธาในพระอาจารย์ จึงมีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

1.3 นิสัยทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนดี มีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนดี จะมีความเอาใจใส่ในการฟังการอบรม อ่านหนังสือเพิ่มเติมความรู้เสมอ เข้ารับฟังการอบรมอย่างสม่ำเสมอ จดบันทึกความรู้จากการอบรมทำการบ้านส่งทุกครั้ง แสดงมารยาทที่อ่อนน้อมเมื่อพบพระอาจารย์ และซักถามข้อสงสัยต่อพระอาจารย์ผู้สอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวแสดงถึงความเป็นผู้มีนิสัยทางการเรียนที่ดีอยู่เป็นปกติ ดังที่ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2538: 1) กล่าวว่า นิสัยในการเรียนหมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความพอใจและมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ประกอบด้วย ความตั้งใจ

ความเอาใจใส่ในการเรียน การจัดระบบการเรียน ความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้และพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชยัน อดทน รับผิดชอบ ฟังตนเอง และมีความภูมิใจในผลการเรียนของตน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา ฉินศิริเศรษฐ (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 440 คน พบว่า เพศหญิงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทักษะคิดด้านการเรียน ภาษาอังกฤษ นิสัยด้านการเรียน ปัจจัยสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น นิสัยทางการเรียน มีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

1.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับผู้ปกครองดี มีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม ทั้งนี้เพราะ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองเป็นการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง และการปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน คือ การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง ได้แก่ การเคารพ เชื่อฟัง การปฏิบัติตามคำสั่งสอนทั้งด้านการดำเนินชีวิตส่วนตัว การเรียนและการช่วยเหลืองานภายในบ้าน และการปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความรักให้กำลังใจ อบรมสั่งสอน เป็นที่ปรึกษาทั้งด้านการเรียน และด้านส่วนตัวให้กับนักเรียน เมื่อนักเรียนได้รับความรัก การดูแลเอาใจใส่ พูดชมเชย ชักถาม รับฟังความคิดเห็น และคอยติดตามถามไถ่เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ของนักเรียน จึงกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัว มีความสนใจเอาใจใส่ในการเรียน มีกำลังใจในการเรียน เพราะ รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีความสำคัญ เป็นความหวังของผู้ปกครอง นักเรียนจึงมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะศึกษาเล่าเรียน มีความเอาใจใส่ในการเรียน เพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ดังที่ เฮอร์ลิค (Hurlock, 1964: 661) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวคือบิดามารดาที่ยอมรับเด็ก ให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้านและเห็นความสำคัญของเด็ก ผลที่ตามมาคือทำให้เด็กเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ เป็นมิตร มีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความรับผิดชอบ ชยันหมั่นเพียร

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรสิรินันท์ เสวตไอยาราม (2549: 67-77) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพุลเจริญวิทยาคม อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพุลเจริญวิทยาคม อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง จึงมีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

1.5 การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การที่นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรมมาก มีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม ทั้งนี้เพราะ การที่ผู้ปกครองให้การสนับสนุนทั้ง 2 ด้าน คือสนับสนุนทางด้านวัตถุ และสนับสนุนทางด้านการกระทำทางด้านวัตถุ คือ จัดสรรหาอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการอบรมจริยธรรม เช่น หาบทสวดมนต์ ชื้อหนังสืออ่านเพิ่มเติมความรู้ และซีดี-วีดีโอเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม เป็นต้น ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมต่อการอบรมจริยธรรม ทางด้านการกระทำ คือ ผู้ปกครองให้ความสนใจเอาใจใส่เข้าร่วมกิจกรรมจริยธรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น กิจกรรมวันแม่ เวียนเทียนในวันวิสาขบูชา กิจกรรมหล่อเทียนวันเข้าพรรษา เป็นต้น เมื่อมีโอกาสผู้ปกครองพานักเรียนไปทำบุญรักษาศีล ถวายสังฆทาน ตักบาตรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจ ตั้งใจที่จะปฏิบัติตามผู้ปกครอง นักเรียนเมื่อได้รับการสนับสนุนของผู้ปกครองมาก จึงมีทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ดังที่ นิเทศ เจริญภักดิ์ (2543: 32) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตเด็กโดยมีพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นตัวจักรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อตัวเด็กอย่างยิ่ง ทั้งในด้านบุคลิกภาพทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมตลอดจนความประพฤติ และรวมไปถึงความสำเร็จในชีวิตของเด็กก็ว่าได้ ถ้าจะพิจารณาถึงความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะพ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีความมุ่งหวังต่อการประสบความสำเร็จของบุตรหลานของตน เขาย่อมต้องการให้เด็กได้รับการศึกษาในระดับสูงสุดเท่าที่จะทำได้ และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี พ่อแม่ผู้ปกครองที่เข้าใจจะให้ความสนใจในการศึกษาของเด็ก ให้คำแนะนำในการเรียนแก่เด็กเป็นอย่างดี และให้การสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กสามารถทำการศึกษเล่าเรียนจนประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ด้านนักเรียนที่มาจากต่างจังหวัด ต้องจากครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่ผู้ปกครอง ย่อมต้องการการสนับสนุนด้านการเรียนด้วยดี ทั้งทางด้านทุนทรัพย์ กำลังใจด้านการเรียน และให้ความร่วมมือด้านการเรียน จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ แต่ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนที่จริงจัง ย่อมมีผลในทางตรงกันข้าม คือไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮิลเลียด และ โรเบิร์ต (Hilliard ; & Robert. 1969: 426) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ปกครอง ผลวิจัยพบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้น บิดามารดามักจะให้การยอมรับ ยกย่องชมเชย แสดงความสนใจและเข้าใจเด็กมาก

ดังนั้น ความสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม จึงมีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

1.6 ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่อบรมในห้องจริยธรรมที่มีลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรมดี มีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม ทั้งนี้เพราะ สภาพแวดล้อมของการอบรมจริยธรรมสนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน ได้แก่ ห้องอบรม สื่ออุปกรณ์การอบรม กล่าวคือ ห้องอบรม มีการถ่ายเทอากาศภายในห้องอบรม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ห้องอบรมมีความสะอาด บริเวณห้องปราศจากกลิ่นและเสียงรบกวน ขนาดห้องอบรมไม่แออัด คับแคบ เมื่อเทียบกับปริมาณของนักเรียน และจัดสื่ออุปกรณ์การอบรมมีความพร้อมเพรียง การเสนอสื่อวีดิโอ โดยการนำตัวอย่างสื่อเกี่ยวกับความรู้ รัก สามัคคี กฎแห่งกรรม บาป บุญ และความกตัญญูทศเวท อธิบายธรรมะแทรกจากการดูสื่ออื่น ๆ ทำให้นักเรียนเกิดความประทับใจ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นนักเรียนที่เข้าอบรมมีความสนใจอย่างมาก และเกิดแรงจูงใจในการเข้าอบรมจริยธรรม เปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่ดี มีความพึงพอใจ สนใจ อยากรู้ในการอบรม ซึ่งเป็นตัวการนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในที่สุด ดังนั้น ถ้านักเรียนเข้ารับการอบรมอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านกายภาพ จิตภาพ และด้านสังคมภาพแล้ว การเรียนรู้ย่อมเกิดประสิทธิผลได้ ดังที่ลอเรนซ์ (Lawrence. 1976: 418) กล่าวว่า บรรยากาศในการเรียนการสอน เป็นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่มีผลต่อสภาพจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกที่จะทำให้ นักเรียนสนใจการเรียน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพร ดาววัน (สุภาพรณ์ ศศิดิลภรธรรม. 2543: 41; อ้างอิงจาก สิริพร ดาววัน : 2540) ที่ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนพินุลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และถ้าโรงเรียนมีบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี เด็กจะเกิดความขยันหมั่นเพียรกระตือรือร้นในการเรียน

ดังนั้น ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม จึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

1.7 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับพระอาจารย์ดี มีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม ทั้งนี้เพราะ นักเรียนมีความเคารพเชื่อฟังพระอาจารย์ผู้เป็นวิทยากรอบรม นักเรียนมีความมุ่งมั่น สนใจกระทำในสิ่งที่พระอาจารย์สั่งสอน ซักถามพระอาจารย์เมื่อมีข้อสงสัย ทั้งปัญหาด้านศีลธรรมจริยธรรม และด้านส่วนตัว พระอาจารย์มีเวลาพอสำหรับให้ความสนใจต่อนักเรียน ให้คำปรึกษา ช่วยแก้ปัญหา ข้อขัดแย้ง ทั้งด้านส่วนตัวและด้านการเรียน ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจสนใจเข้าอบรมจริยธรรม และทำให้นักเรียนมีทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมในทางที่ดี ดังที่ ประทีป อึ้งทรงธรรม (2542: 36) ได้แสดงทัศนะต่อความสัมพันธ์

ของการเป็นครูผู้มีบทบาทหน้าที่สอนสั่งและให้ความรู้แก่นักเรียนไว้ว่า การเรียนการสอนนักเรียนนั้นต้องไม่เพียงแต่สอนและให้ความรู้แก่นักเรียนภายในห้องเรียนหรือโรงเรียนได้เพียงอย่างเดียว แต่ครูต้องพร้อมที่จะเป็นผู้พลีแรงกายแรงใจต่อการมอบเนื้อหาความรู้ทั้งในและนอกบทเรียนในต่างสถานที่ได้อีกด้วย

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ โคแกน (Cogan. 1975: 135-139) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสอนของครู ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างครู และนักเรียน จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดียิ่งขึ้น ครูและนักเรียน มีความสัมพันธ์กันมากเท่าใด นักเรียนจะสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้ถึงขีดสุดได้มากเพียงนั้น และลักษณะความสัมพันธ์ของครูและนักเรียนจะมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนของนักเรียน นักเรียนมีความศรัทธาในตัวครูซึ่งช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มองเห็นการเรียนเป็นงานประจำ กิจกรรมเป็นงานอดิเรก การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์ จึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

1.8 การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่เลียนแบบอย่างพระอาจารย์มาก มีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม ทั้งนี้เพราะ พระอาจารย์เป็นผู้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนา เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งพระธรรมวินัย เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรแสดงความเคารพกราบไหว้ และในฐานะพระอาจารย์เป็นผู้สอนจริยธรรม นำประเพณีปฏิบัติสมาธิ อบรมมารยาท ความเสียสละ บาป บุญ และความกตัญญูกตเวที พระอาจารย์จึงเป็นต้นแบบในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนทั้งหลาย ดังที่ สุรางค์ โค้วตระกูล (2550: 243) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของตัวแบบมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบของผู้เรียน พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม และทำลายสังคมนั้น สามารถเรียนรู้ได้จากการสังเกตเป็นส่วนมาก รวมทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรมต่าง ๆ และทัศนคติ จึงต้องระลึกเสมอว่า การเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบเกิดขึ้นเสมอ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลรัตน์ คนองเดช (2537: 65) ได้ศึกษาผลของการศึกษาการเลียนแบบที่มีต่อการออกเสียงของเด็กสองภาษาระดับอนุบาลใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า เด็กสองภาษาระดับอนุบาลที่ผ่านการฝึกการเลียนแบบครูสามารถออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้องมากกว่าเด็กสองภาษาที่ไม่ได้ผ่านการฝึกการเลียนแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ จึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุตมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดได้แก่ การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ (X_8) นิสสัยทางการเรียน (X_3) ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม (X_6) และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม (X_5) อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ เป็นปัจจัยอันดับแรกที่สุดที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนมีการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์มาก ทำให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม เป็นอันดับแรก ทั้งนี้เพราะ พระอาจารย์เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งพระธรรมวินัย เป็นผู้ที่ไม่บุคคลทั่วไปควรแสดงความเคารพกราบไหว้ และในฐานะพระอาจารย์ผู้สอนจริยธรรม นำนักเรียนประพฤติปฏิบัติสมาธิ อบรมจรรยา มารยาท ความเสียสละ บาป บุญ และความกตัญญูกตเวทิตะ พร้อมทั้งส่งเสริมนักเรียนให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม เช่น ทำบุญ ถวายสังฆทาน ตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง เวียนเทียนวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น ซึ่งเป็นต้นแบบในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนทั้งหลาย นักเรียนได้พบเห็นพระอาจารย์เป็นแบบอย่างอันงดงามแล้ว นักเรียนนำแบบอย่างนั้นเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตได้ ดังที่ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2548) กล่าวว่า การเลียนแบบเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ ๆ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กได้ การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบนี้ถือได้ว่าเป็นวิธีที่เกิดตามธรรมชาติ โดยที่จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกส่วนใหญ่ นั้นมาจากการลอกเลียนแบบตัวแบบที่อยู่ใกล้ชิดเขาหรือที่เขาสนใจทั้งสิ้น ในการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบนี้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ (2544: 67) ได้ศึกษาผลของสื่อมวลชนที่มีต่อพฤติกรรม การเลียนแบบการแต่งกายของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่นอกเขตเทศบาลเมืองเห็นว่า สื่อมวลชนมีผลต่อการเลียนแบบการแต่งกายโดยรวม และมีผลต่อกระบวนการใส่ใจ และกระบวนการจูงใจ ในการมีพฤติกรรม การเลียนแบบการแต่งกายมากกว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเทศบาลในเขตเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญ .05 ดังนั้นนักเรียนที่มีการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์มาก จึงทำให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม

2.2 นิสสัยทางการเรียน เป็นปัจจัยอันดับที่สองที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสสัยทางการเรียนของนักเรียนดี ทำให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรมเป็นอันดับที่สอง ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนดี จะมีความเอาใจใส่ในการฟังการอบรม อ่านหนังสือเพิ่มเติมความรู้เสมอ เข้ารับฟังการอบรมอย่างสม่ำเสมอ จดบันทึกความรู้จากการอบรม ทำการบ้านส่งทุกครั้ง แสดงมารยาทที่อ่อนน้อมเมื่อพบพระอาจารย์ และซักถามข้อสงสัยต่อพระอาจารย์ผู้สอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ซึ่ง

พฤติกรรมดังกล่าวแสดงถึงความเป็นผู้มีนิสัยทางการเรียนที่ดีอยู่เป็นปกติ ดังที่ เรนน์ และลาร์เซน (Wrenn and Larsen. 1969: 5-11) กล่าวว่า นิสัยทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ประกอบด้วย สมาธิในการเรียน วิธีอ่าน และการจดจำคำบรรยาย การวางแผนการเรียน การแบ่งเวลาเรียน การทบทวนบทเรียน และทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ดังนั้นนิสัยทางการเรียนจึงถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของยุทธวิธีทางการเรียนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในตัวผู้เรียน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของคอยโว (Koivo. 1983: 2524-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ด้านการรับรู้ของนักเรียนในเรื่องนิสัยและทัศนคติในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.3 ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม เป็นปัจจัยอันดับที่สามที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรมดี ทำให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมของการอบรมจริยธรรมสนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน ได้แก่ ห้องอบรม มีการถ่ายเทอากาศภายในห้องอบรม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ห้องอบรมมีความสะอาด บริเวณห้องปราศจากกลิ่นและเสียงรบกวน ขนาดห้องอบรมไม่แออัด คับแคบ เมื่อเทียบกับปริมาณของนักเรียน และจัดสื่ออุปกรณ์การอบรมมีความพร้อมเพียง การเสนอสื่อวีดิโอ โดยการนำตัวอย่างสื่อเกี่ยวกับกิจกรรมความเสียสละ กฎแห่งกรรม บาป บุญ และความกตัญญูกตเวที โดยกล่าวธรรมะแทรกจากการดูสื่อนั้น ๆ ทำให้นักเรียนเกิดความประทับใจ เป็นตัวกระตุ้นนักเรียนที่เข้าอบรมมีความสนใจอย่างมาก และเกิดแรงจูงใจในการเข้าอบรมจริยธรรม เปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่ดี มีความพึงพอใจ อยากเรียน อยากรู้ในการอบรม ซึ่งเป็นตัวการนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในที่สุด การเรียนรู้ย่อมเกิดประสิทธิผลได้ ดังที่ การ์ริสัน (สุวารินทร์ โรจน์ขจรนภาลัย. 2547: 41 ; อ้างอิงจาก Garrison. 1970 : 1) ได้กล่าวถึงการใช้อุปกรณ์การสอนว่าบรรดาอุปกรณ์ทั้งหลายมิใช่จะมีประโยชน์เพียงช่วยกระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกอยากเรียนเท่านั้นแต่อุปกรณ์ทั้งหลายยังสามารถช่วยให้ ผู้เรียนสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้อย่างดีด้วย

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุปผา ประทีปทอง (2542: 66-67) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสานพบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งหมายความว่าถ้าโรงเรียนมีบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

2.4 การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม เป็นปัจจัยอันดับที่สี่ที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรมมาก ทำให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการอบรมจริยธรรม เป็นอันดับที่สี่ซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้เพราะ ผู้ปกครองให้การสนับสนุนทางด้านวัตถุ คือ จัดสรรหาอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการอบรมจริยธรรม เช่น หาบทสวดมนต์ ซื้อหนังสืออ่านเพิ่มเติมความรู้ และซีดี-วีดีโอเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม เป็นต้น ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมต่อการอบรมจริยธรรม ทางด้านการกระทำ คือ ผู้ปกครองให้ความสนใจเอาใจใส่เข้าร่วมกิจกรรมจริยธรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น กิจกรรมวันแม่ เวียนเทียนวันวิสาขบูชา หล่อเทียนวันเข้าพรรษา เป็นต้น ผู้ปกครองนำนักเรียนปฏิบัติสมาธิ เมื่อมีโอกาสผู้ปกครองพานักเรียนไปทำบุญรักษาศีล ถวายสังฆทาน ตักบาตรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจ มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามผู้ปกครอง นักเรียนเมื่อได้รับการสนับสนุนของผู้ปกครองมาก จึงมีทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

เนื่องจากยังไม่พบว่า มีงานวิจัยเกี่ยวกับการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์โดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลงานวิจัยที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ทางอ้อมได้ดังนี้

สุรินทร์ สุชาชัย และคนอื่น ๆ (2542: 17) ได้ศึกษาพรรณณะของชาวพุทธกลุ่มต่าง ๆ ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในภาคเหนือตอนบนทั้งที่เป็นจริงและคาดหวัง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นชาวพุทธกลุ่มต่าง ๆ ในภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 6,538 คน ผลการวิจัยพบว่า พรรณณะของชาวพุทธกลุ่มต่าง ๆ ในภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด คิดว่าปัจจุบันพระสงฆ์สนใจการเรียนรู้อริยธรรม สมัยใหม่อย่างกว้างขวางกว่าอดีต

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวัลย์ อุดมพรวิวัฒน์ (ณัฐพล แยมฉิม. 2547: 38 ; อ้างอิงจาก ศิริวัลย์ อุดมพรวิวัฒน์ 2524) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองในกลุ่มของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแตกต่างจากการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองในกลุ่มของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในด้านการให้เวลานักเรียนทำการบ้านอย่างเพียงพอ แสดงความตั้งใจ และภูมิใจให้นักเรียนเห็นเมื่อสอบได้คะแนนดี คอยเตือนและให้กำลังใจในการเรียน ไม่รบกวนในขณะที่นักเรียนกำลังทำการบ้าน ตรวจสอบสมุดรายงานผลการเรียนของนักเรียน ซื้อและอนุญาตให้ซื้อของเล่นที่นำมาฝึกคิด ได้ฝึกทักษะการคิดคำนวณจากชีวิตประจำวัน จัดหาอุปกรณ์การเรียนได้อย่างครบถ้วน และแนะนำให้รู้จักอุปกรณ์ที่มีอยู่ในบ้านเพื่อช่วยในการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานครมี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ นิสัยทางการเรียน ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม สามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว และผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลเพื่อพิจารณา นำไปเป็นข้อมูลประกอบวางแผนพัฒนา หรือหาวิธีการในการส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนอนุบาลศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร มีทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม โดยนำปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ได้แก่

1.1 การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม คณะผู้บริหาร คณะครู และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ผู้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนา เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งพระธรรมวินัย เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรแสดงความเคารพกราบไหว้ และในฐานะพระอาจารย์ผู้สอนจริยธรรม นำนักเรียนประพฤติปฏิบัติสมาธิ อบรมจรรยา มารยาท ความเสียสละ บาป บุญ และความกตัญญู กตเวทิตะที่พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม เช่น ทำบุญถวายสังฆทาน ตักบาตร ข้าวสารอาหารแห้ง เวียนเทียนวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น ซึ่งเป็นต้นแบบในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนทั้งหลาย เมื่อนักเรียนได้พบเห็นพระอาจารย์เป็นแบบอย่างอันงดงามแล้ว นักเรียนสามารถนำแบบอย่างนั้นเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตได้ และอยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน ดังนั้น คณะผู้บริหาร คณะครู และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตามพระอาจารย์ เพื่อให้นักเรียนได้มีการเลียนแบบพระอาจารย์มากขึ้น

1.2 นิสัยทางการเรียน สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม คณะผู้บริหาร คณะครู และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน จึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างเสริมการพัฒนา นิสัยทางจริยธรรมของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยครูควรจัดทากิจกรรมทำบุญตักบาตรตอนเช้า ไหว้พระสวดมนต์ก่อนเรียนหนังสือ อันจะเป็นการสร้างนิสัยให้กับนักเรียน ให้มีมารยาทที่อ่อนน้อมเมื่อเห็นพระอาจารย์ มีความเสียสละ มีความเมตตา กรุณาต่อเพื่อน นักเรียนมีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม รู้จักแบ่งเวลาในการเรียนรู้ และพัฒนาการเรียนของตนเองอยู่เสมอ

1.3 ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม คณะผู้บริหาร คณะครู และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน จึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างเสริมการจัดสภาพแวดล้อมของการอบรมจริยธรรมในที่ เหมาะสมกับบรรยากาศการอบรมจริยธรรม ได้แก่ การถ่ายเทอากาศภายในห้องอบรม ความเป็น

ระเบียบเรียบร้อย ห้องอบรมมีความสะอาด บริเวณห้องปราศจากกลิ่นและเสียงรบกวน ขนาดห้องอบรมไม่แออัด คับแคบ เมื่อเทียบกับปริมาณของนักเรียน และการเสนอสื่อวีดิโอเกี่ยวกับความเสียหาย กฎแห่งกรรม บาป บุญ และความกตัญญูตักเตือน เป็นต้น ควรสอดแทรกธรรมะจากการดูสื่ออื่น ๆ ด้วย และสื่ออื่นต้องทันสมัยอยู่เสมอ จะเป็นตัวกระตุ้นนักเรียนมีความสนใจ อยากเรียน อยากรู้มากขึ้น และเกิดแรงจูงใจในการเข้าอบรมจริยธรรม เปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่ดี มีความพึงพอใจในการอบรม ซึ่งเป็นตัวการนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในที่สุด ดังนั้น คณะผู้บริหาร คณะพระครู และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน จึงควรจัดให้มีลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม

1.4 การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม คณะผู้บริหาร คณะครู เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ และผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรมนั้น โรงเรียนควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางจริยธรรม เช่น กิจกรรมวันแม่ ตักบาตรข้าวสารอาหารแห้งในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น ผู้ปกครองควรจะให้บังเกิดผลดีได้อย่างแท้จริง โดยการให้นักเรียนจัดทำสมุดบันทึกความดีประจำตัวนักเรียน ใช้สำหรับจดบันทึกความดีประจำวันที่นักเรียนได้ปฏิบัติในแต่ละวันจนครบหนึ่งสัปดาห์ เช่น การถวายสังฆทาน รักษาศีล และเจริญสมาธิภาวนา เป็นต้น ให้ผู้ปกครองลงชื่อรับทราบพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อการทำความดีของนักเรียน โดยให้นักเรียนนำสมุดบันทึกความดี ส่งพระอาจารย์ หรือคณะครู ทุกสัปดาห์ที่เข้าชั้นเรียน เพื่อสร้างลักษณะนิสัยของชาวพุทธศาสนิกชนที่ดีให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน ผู้ปกครองควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ด้วยการพานักเรียนไปเข้าวัด ทำบุญ ฟังธรรม ปฏิบัติธรรม และนั่งสมาธิอยู่เสมอ พร้อมทั้งชี้แนะ ตักเตือน ห้ามปรามเมื่อนักเรียนกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น คณะผู้บริหาร คณะครู เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ และรวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน จึงควรให้มีการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรมมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมหลักสูตรอื่น ได้แก่ หลักสูตรพระไตรปิฎกศึกษา และหลักสูตรธรรมศึกษา เป็นต้น

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมในกลุ่มตัวอย่าง เช่น กลุ่มพนักงานบริษัท หรือนักศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

2.3 ควรนำปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรมทั้ง 4 ปัจจัย ได้แก่ การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ นิสัยทางการเรียน ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม ไปพัฒนาเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ได้แก่ กิจกรรมกลุ่ม เทคนิคแม่แบบ และบทบาทสมมติ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ(2524). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและองค์ประกอบที่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528). จิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- กมลรัตน์ คนองเดช. (2537). ผลของการศึกษาการเลียนแบบที่มีต่อการออกเสียงของเด็กสองภาษาในระดับอนุบาลใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ปรินทิพย์ กศ.ม. ปัตตานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติคุณ บุญเสริม. (2545) ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ละคร ของนักเรียนชั้นต้นวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- งามตา วรินทร์านนท์. (2536). ลักษณะทางพุทธศาสนาและพฤติกรรมของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร. กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2549) เทคนิคการเขียนเค้าโครงการวิจัย : แนวทางสู่ความสำเร็จ พิมพ์ที่บริษัท ไทเนรมิตกิจ อินเทอร์เน็ตโปรดักส์ จำกัด บางกรวย นนทบุรี
- ชุติมัน ศรีแก้ว. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพย์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- จูนีรัตน์ ถาวร.(2550). ความศรัทธาในพุทธศาสนากับการยอมรับความสูงอายุของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พัชรุนานิน.(2530) ประมวลความทางวิชาการตอน 2. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ดวงเดือน พันธุนานิน. (2524) จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- ดวงเดือน พันธุนานิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม(2520).จริยธรรมของเยาวชนไทยรายงานการวิจัย.ฉบับที่ 21. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และคนอื่นๆ. (2540). รายงานการวิจัยเรื่อง *ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของคนไทย : การปลูกฝังอบรมและคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เต็มศักดิ์ คทวณิช. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป* กรุงเทพฯ : จัดพิมพ์ บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด(มหาชน)
- นิมิตร มั่งมีทรัพย์. (2543). รายงานการวิจัย *ความรู้และทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.
- นาวดี โมกขะเวส. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติในการให้บริการของพยาบาลวิชาชีพศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุปผา ประทีปทอง.(2542). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา)*.กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาศรี สีหอำไพ.(2535) *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรมสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ประพนธ์ ชูจำปา. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. ปรินญาณินพนธ์กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผกา สัตยธรรม (2550). *คุณธรรมของครู* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.(2536). *การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ:ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พาสณา จุลรัตน์. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*.กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช).(2548). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสตร์ ชุดคำวัด*. กรุงเทพฯ : เลียงเชียง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2548). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพฯ : เอส.อาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักส์.
- พระชลภัช คุณวีโร. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่ออริยะในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนธรรมาภิบาลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พระมหาภักดี เกตุเรน.(2547). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี.ปริญญาานิพนธ์กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาพะเต็ด ชุ่มเพ็งพันธ์. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพุทธิจิตต์ด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชชา สุวรรณพาณิชย์ (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สุหระบางมะเขือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ :
- พัชรินทร์ จิตต์มัน. (2551). การศึกษาความฉลาดทางจริยธรรมและเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ (พื้นที่พระนครใต้). สารนิพนธ์ กศ.ม.(ธุรกิจศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระมหานพพร อริยาโน (สีเนย์). (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของพระนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- ระวีวรรณ จำเรียง (2540) ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- รุ่งรัตน์ สนิชพันธ์. (2551). การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในโรงเรียนกลุ่มสนามชัยสังกัด กรุงเทพมหานคร ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่างกัน. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2543).การวัดด้านจิตพิสัย.พิมพ์ครั้งที่1.กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น.
- วันสนันท์ คร่ำสุข. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต.(2539). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล.(2550). *จิตวิทยาการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- สิรินทิพย์ สมคิด. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4*
โรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคม จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยา
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมณฑา สวนผลรัตน์.(2550). *การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม*
และจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ส. ผ่องสวัสดิ์.(2549). *คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์ ภาคครอบครัวอบอุ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ชมรมพุทธ
ศาสตร์สากล ในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์.
- . (2550ก). *ครอบครัวอบอุ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาเยาวชนต้นแบบศีลธรรม.
- . (2550ข). *ชีวิตนี้มีไว้ทุ่มเต็มพัน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2544) *นวโกวาท* หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี
พิมพ์ครั้งที่ 79 มหามกุฏราชวิทยาลัย กรุงเทพฯ.
- สุมาลี ภูผาลา (2547) *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียน*
ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดธาตุทอง เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สาร
นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ
- เสริมสุข อนันตพงศ์. (2551). *การนำกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำรงชีวิตของ*
นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศรี ชื่นเชวง. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียน*
โรงเรียนดนตรีสยามกลการนุชฎา สาขาสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร. ปรินญา
ณินพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ.
- อารี พันธุ์มณี. (2546). *จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ใยไหม.
- อุดมสาร วารสารโรงเรียนอุดมศึกษา (2551) รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

อมรรัตน์ ศรีเจริญพรรณ.(2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดประดู่ธรรมารัตน์ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานครสารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์. (2546, เมษายน). สภาพแวดล้อมการเรียนรู้. ใน สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสพระชนมายุ 4 รอบ วันที่ 2 เมษายน 2546. คณะกรรมการโครงการสารานุกรมศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 267-270. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Allport, Gordon W. (1967). Attitude Reading in Attitude Theory and Measurement.

Edited by Martin Fishbein. New York : John Wiley and Sons.

Cogan, Morris L. (1975, April). "Studies of Teacher Behavior". *The Journal of Experimental Education*. P. 135-139.

Fishbein, Martin. (1967). Reading in Attitude Theory and Measurement. New York : John Wiley and Son

Hoffman, M.L. (1979). Development of Moral Thought, Feeling and Behavior, *American Psychologist*. 10 : 958-966.

Mcguire.W.J.(1967)."Attitude and Attitude Change."In The Handbook of Social Psychology.3 : 136-314 : By G. Lindzey and E. Aronson.Addison Wesley.

Moors,R.H.(1978, April).Classroom Social Climate and Student Absence and Grade. *Journal of Education Psychology*. 70(4): 263-269.

Piaget, Jean. (1960). *The Moral Judgment of Child*. Blencoe : Free Press.

Sagotsky, Garald, and others. (1981). Learning to Cooperate : Effects of Modeling and Direct Instruction, *Child Development*. 52 : 1037-1042.

Thornburg, Hershel D.(1975,January) "Attitudinal Determinants : in Holding Dropout in school," *The Journal of Educational Research*. 68:181-185.

Triandis, Harry C. (1971). Attitude and Attitude Change. New York : John Wiley and Sons.

Walker, Lawrence J. and John H.Taylor. (1991) "Interactions and the Development of Moral Reasoning," *Child Development*. 62 (2) : 264 -283; April.

Wright, D. (1981). *The Psychology of Moral Behavior*.Middlesex England : Penquin Books Ltd.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความร่วมมือและแบบสอบถาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/ 1323

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย พระเชวง โสภจักร นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ เวชณี กริทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์ และ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ, ความศรัทธาในพระอาจารย์, นิสัยทางการเรียน, สัมพันธภาพนักเรียนกับผู้ปกครอง, การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม, ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม, สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนพระอาจารย์, การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ และทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ พระเชวง โสภจักร และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/ 1322

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา

เนื่องด้วย พระเชวง โสภาจร นิตยระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ เวรณี กริทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ, ความศรัทธาในพระอาจารย์, นิสัยทางการเรียน, สัมพันธภาพนักเรียนกับผู้ปกครอง, การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม, ลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม, สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนพระอาจารย์, การเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ และทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ พระเชวง โสภาจร และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 087-099-6097

ที่ ศธ 0519.12/ 1324

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอุดมศึกษา

เนื่องด้วย พระเชวง โสภางร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ เวชณี กริทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 234 คน ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวศิริลักษณ์ เนียมนุช ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087-099-6097

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมศึกษา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งนักเรียนสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของนักเรียนไม่มีข้อถูกหรือผิดและไม่มีผลกระทบต่อการเรียนแต่อย่างใด คำตอบทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

คำชี้แจง	แบบสอบถามประกอบด้วยทั้งหมด 9 ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1	แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ
ตอนที่ 2	แบบสอบถามความศรัทธาในพระอาจารย์
ตอนที่ 3	แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน
ตอนที่ 4	แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
ตอนที่ 5	แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม
ตอนที่ 6	แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม
ตอนที่ 7	แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์
ตอนที่ 8	แบบสอบถามการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์
ตอนที่ 9	แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

ผู้วิจัยขอความกรุณาให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดและโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

พระเชวง โสภากจร

นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1   แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง   แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดเติมข้อความลงไปในช่วงว่าง.....ให้ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. อายุ .....ปี

ตอนที่ 2   แบบสอบถาม ความศรัทธาในพระอาจารย์

คำชี้แจง   แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธาในพระอาจารย์ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่วงว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1	ข้าพเจ้าเชื่อว่าพระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า					
2	ข้าพเจ้าตระหนักดีว่าพระอาจารย์เป็นผู้แนะนำหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้ถึงทางพ้นทุกข์					
3	ข้าพเจ้าเชื่อว่าคำสั่งสอนของพระอาจารย์เป็นสิ่งที่น่านับถือควรแก่การประพฤติปฏิบัติตาม					
4	ข้าพเจ้าเห็นว่าการสวดมนต์บูชาพระ เป็นเรื่องไร้สาระ					
5	ข้าพเจ้าเชื่อว่าบุญและบาปเท่านั้นที่ติดตามเราไปในชีวิตหลังความตาย					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
6	ข้าพเจ้าเชื่อว่านรก สวรรค์ ภพภูมิต่าง ๆ เป็นเรื่องเล่าที่เหลวไหล					
7	ข้าพเจ้ารู้สึกละเอียดใจ และเกรงกลัวต่อการทำผิดศีลธรรม					
8	ข้าพเจ้ากระทำการสิ่งต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงเรื่องบุญ บาป					
9	ความสุข และความสำเร็จในชีวิตเกิดขึ้นได้ เพราะผลบุญที่เราได้กระทำไว้ในอดีตส่งผล					
10	พระอาจารย์ได้สั่งสอนให้ข้าพเจ้ารู้จักบาปบุญ และรู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณ					
11	พระสงฆ์นำพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า มาเผยแผ่แก่มวลมนุษย์					
12	ข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้าขาดพระสงฆ์ไป พระพุทธศาสนาก็ยังคงอยู่ได้					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ข้าพเจ้าจดบันทึกความรู้จากการอบรมจริยธรรมทุกครั้ง					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
2	ข้าพเจ้าทำเครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้ข้อความสำคัญที่พระอาจารย์เน้น					
3	ขณะอบรมจริยธรรมข้าพเจ้าคิดถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับจริยธรรม					
4	ข้าพเจ้าส่งการบ้านวิชาจริยธรรมตามกำหนดเวลาทุกครั้ง					
5	ข้าพเจ้าตรวจทานการบ้านวิชาจริยธรรมก่อนส่งทุกครั้ง					
6	เมื่อทราบกำหนดการสอบวิชาจริยธรรม ข้าพเจ้ารีบวางแผนอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบทันที					
7	เมื่อข้าพเจ้าขาดเรียนวิชาจริยธรรม ข้าพเจ้ารีบสอบถามเนื้อหาที่เรียนจากพระอาจารย์					
8	เมื่อข้าพเจ้าขาดเรียนวิชาจริยธรรม ข้าพเจ้ารีบสอบถามเนื้อหาที่เรียนจากเพื่อน					
9	หลังเลิกเรียนวิชาจริยธรรม ข้าพเจ้าอ่านทบทวนในเนื้อหาวิชาที่เรียน					
10	เมื่อพระอาจารย์เปิดโอกาสให้ถาม ข้าพเจ้าไม่เคยถามข้อสงสัยใด ๆ เลย					
11	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจในเนื้อหาธรรมะ ข้าพเจ้ารีบสอบถามจากพระอาจารย์หลังเลิกเรียน					
12	ข้าพเจ้าสามารถอธิบายหลักธรรมได้ด้วยตนเองตามที่พระอาจารย์ซักถาม					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง ข้าพเจ้าตั้งใจปฏิบัติตนตามความต้องการของผู้ปกครอง					
2	ข้าพเจ้าทำงานที่ผู้ปกครองมอบหมายให้ด้วยความเต็มใจ					
3	ข้าพเจ้ารายงานเกี่ยวกับการเรียนให้ผู้ปกครองทราบอยู่เสมอ					
4	ข้าพเจ้าเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเพื่อนของข้าพเจ้าให้ผู้ปกครองรับรู้อยู่เสมอ					
5	ข้าพเจ้าไม่เคยปรึกษาผู้ปกครองเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว					
6	ข้าพเจ้าตระหนักถึงความหวังดีที่ผู้ปกครองสนับสนุนด้านการเรียนแก่ข้าพเจ้า					
7	การปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจ ซักถามเกี่ยวกับการเรียนของข้าพเจ้า					
8	ผู้ปกครองกล่าวชมเชยข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้าทำคะแนนสอบได้ดี					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
9	เมื่อใกล้สอบผู้ปกครองพูดอวยพร และให้กำลังใจ ในการอ่านหนังสือเตรียมสอบ					
10	ผู้ปกครองซักถามเกี่ยวกับการคบเพื่อนของข้าพเจ้า					
11	เมื่อข้าพเจ้าทำความผิด ผู้ปกครองขอถาม เหตุผลก่อน					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรมจริยธรรม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการอบรม
จริยธรรมให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้วตอบคำถามโดยทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	การสนับสนุนด้านวัตถุ ผู้ปกครองคอยหาบทสวดมนต์ที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติธรรมมาให้ข้าพเจ้าอ่านเสมอ					
2	ผู้ปกครองสนับสนุนข้าพเจ้าด้วยการซื้อหนังสือ ธรรมะให้ข้าพเจ้าเพื่ออ่านเพิ่มพูนความรู้					
3	ผู้ปกครองพาข้าพเจ้าไปถวายภัตตาหารแด่ พระสงฆ์ที่วัด					
4	ผู้ปกครองนำสื่อเกี่ยวกับการฝึกนั่งสมาธิมาให้ ข้าพเจ้าฝึกปฏิบัติ					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
5	การสนับสนุนด้านการกระทำ ผู้ปกครองยกตัวอย่างผู้ที่ประสบความสำเร็จสมหวัง ในชีวิต จากการรักษาศีลให้ข้าพเจ้าฟัง					
6	ผู้ปกครองแนะนำให้ข้าพเจ้าสวดมนต์ และนั่งสมาธิ เป็นประจำทุกวัน					
7	ผู้ปกครองไม่เคยชักชวนข้าพเจ้าไปปฏิบัติธรรมเลย					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการอบรมจริยธรรม ให้
นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลง
ในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่ง
เครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
	สถานที่อบรม					
1	ห้องจริยธรรมปลอดโปร่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก					
2	บริเวณพื้นที่ห้องอบรมสะอาด ปราศจากฝุ่น และสิ่งสกปรก					
3	ในห้องอบรมมีแสงสว่างเพียงพอ					
4	บริเวณห้องอบรมมีกลิ่นเหม็นรบกวน					
5	บริเวณพื้นที่อาคารอบรมมีความร่มรื่นสวยงาม					
6	บริเวณห้องอบรมมีเสียงดังรบกวน					
7	ห้องอบรมมีสื่อธรรมะเพียงพอกับความต้องการ					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
8	เสียงภายนอกห้องเรียนดัง ทำให้รบกวนสมาธิในการอบรม					
9	มีบริการห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้าทางจริยธรรมแก่นักเรียน					
10	<u>สื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการอบรม</u> สื่อการอบรมที่นำเสนอไม่มีความทันสมัย					
11	อุปกรณ์การอบรมที่พระอาจารย์ใช้มีสภาพที่ดีพร้อมใช้งาน					
12	สื่อการสอนของพระอาจารย์ทำให้นักเรียนเข้าใจหลักธรรมได้ดีขึ้น					
13	สื่อในการอบรมเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่เรียน					
14	สื่อและอุปกรณ์การสอนที่พระอาจารย์ใช้งานมีสภาพดี					
15	เอกสารประกอบการเรียนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
16	สื่อและอุปกรณ์การอบรมที่พระอาจารย์ใช้ไม่เหมาะกับวัยของนักเรียน					
17	หนังสือเรียนที่ใช้ศึกษาสามารถอ่านเพื่อทำความเข้าใจได้ง่าย					
18	สื่อและอุปกรณ์การอบรมของพระอาจารย์มีความทันสมัย					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพระอาจารย์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างพระอาจารย์กับนักเรียน ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1	การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อพระอาจารย์ ข้าพเจ้าไม่กล้าซักถามพระอาจารย์เมื่อไม่เข้าใจ หลักธรรมทางศาสนา					
2	ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำสั่งสอนของพระอาจารย์ ขณะทำ การอบรม					
3	ข้าพเจ้าซักถามหรือขอคำแนะนำหลักธรรมจากพระ อาจารย์ เมื่อปฏิบัติไม่ถูกต้อง					
4	การปฏิบัติตนของพระอาจารย์ต่อนักเรียน พระอาจารย์ให้คำแนะนำในการสวดมนต์แก่ข้าพเจ้า					
5	พระอาจารย์ฟังเหตุผลของข้าพเจ้า					
6	พระอาจารย์มีเวลาให้ข้าพเจ้าสมาธิ					
7	พระอาจารย์เอาใจใส่นักเรียนไม่ทั่วถึงกันขณะ บรรยายธรรม					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ข้าพเจ้าตั้งตนในความดีด้วยการรักษาศีลให้ท่าน เลียนแบบอย่างพระอาจารย์					
2	ข้าพเจ้าสนใจศึกษาด้านพระพุทธศาสนาเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ที่ข้าพเจ้าศรัทธา					
3	ข้าพเจ้าไม่ได้สนใจที่จะเลียนแบบพระอาจารย์ที่ศึกษาด้านพระพุทธศาสนา					
4	พระสงฆ์ไม่ค่อยจะศึกษาด้านพระพุทธศาสนา จึงทำให้ข้าพเจ้าไม่สนใจในหลักธรรมตามพระอาจารย์					
5	ข้าพเจ้าสนใจศึกษาพระพุทธศาสนาตามแบบอย่างพระอาจารย์ที่สอนนักเรียนได้					
6	ข้าพเจ้าไม่ตั้งใจศึกษาด้านพระพุทธศาสนาเลียนแบบอย่างพระอาจารย์					
7	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือธรรมะเลียนแบบอย่างพระอาจารย์ที่ข้าพเจ้าศรัทธา					
8	พระอาจารย์ค้นคว้าธรรมะมาเทศนาให้ฟัง ทำให้ข้าพเจ้าตั้งใจฟังแล้วศึกษาหัวข้อธรรมะนั้นเพิ่มเติม					
9	ข้าพเจ้าคิดว่า การสวดมนต์ และนั่งสมาธิเป็นหน้าที่ของพระอาจารย์ ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
10	ข้าพเจ้าไม่มีพระสงฆ์ที่ศรัทธา จึงไม่สนใจเรียนด้าน พระพุทธศาสนา					
11	ข้าพเจ้ายึดถือการปฏิบัติที่ดีของพระอาจารย์มา เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม

9.1 ด้านความรู้

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
- เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก
- ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
- ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อย
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	การอบรมจริยธรรมช่วยให้ข้าพเจ้าเกิดความ กตัญญูกตเวทิมายิ่งขึ้น					
2	ข้าพเจ้าเข้าใจหลักธรรมอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้อง มารับการอบรมจริยธรรมก็ได้					
3	การอบรมจริยธรรมมีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ กับกิจกรรมต่างๆในสังคมได้ดี					
4	การอบรมจริยธรรมช่วยให้ข้าพเจ้ามีจิตใจอ่อน นุ่มต่อมตนมากยิ่งขึ้น					
5	การอบรมจริยธรรมและหลักธรรมเป็นสิ่งที่ล้ำสมัย					

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	การอบรมจริยธรรมทำให้ข้าพเจ้าเห็น ความสำคัญของพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น					
7	การฝึกสมาธิช่วยให้ข้าพเจ้าได้ฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์แก้ปัญหาได้ดีขึ้น					
8	ข้าพเจ้าคิดว่าไม่จำเป็นต้องฝึกอบรมจริยธรรม บ่อย ๆ เพราะไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน					
9	การอบรมจริยธรรมทำให้ชีวิตของข้าพเจ้า เคร่งเครียดเกินไป					
10	ความรู้วิชาการทางโลกสำคัญกว่าความรู้ ทางธรรม					
11	การอบรมจริยธรรมช่วยให้ข้าพเจ้ามีลักษณะ ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง					
12	การอบรมจริยธรรมช่วยให้ข้าพเจ้าเข้าใจชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข					
13	การอบรมจริยธรรมทำให้ข้าพเจ้ากล้าที่จะต่อสู้ กับอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยความมุ่งมั่น					

9.2 ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนบ้างครั้ง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ข้าพเจ้าศรัทธาในหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา					
2	ข้าพเจ้าไม่ชอบการนั่งสมาธิ					
3	การอบรมจริยธรรมทำให้ข้าพเจ้ามีความอดทนต่อตนเอง					
4	การอบรมจริยธรรมน่าเบื่อหน่ายเนื่องจากมีหลักกรรมในการปฏิบัติเข้าใจยาก					
5	ข้าพเจ้ามีความสุขเมื่อได้เข้ารับการอบรมจริยธรรม					
6	ข้าพเจ้าภูมิใจที่ได้แสดงความสามารถในการอธิบายหัวข้อธรรมะ					
7	ข้าพเจ้าเบื่อที่หลักกรรมยุ่งยากซับซ้อนเกินความสามารถสำหรับวัยของข้าพเจ้า					
8	ข้าพเจ้าเสียดายมากถ้าขาดการเข้ารับการอบรมจริยธรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น					
9	ข้าพเจ้าดีใจที่ได้รับการอบรมจริยธรรมทำให้ข้าพเจ้ารู้คุณค่าของชีวิตตนเองมากขึ้น					
10	การอบรมจริยธรรมทำให้ข้าพเจ้าเกิดความศรัทธาในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น					
11	การเข้ารับการอบรมจริยธรรม ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกผ่อนคลายอารมณ์กับเรื่องยุ่งยากต่าง ๆ ได้ดีขึ้น					
12	ข้าพเจ้าชอบจดจำหัวข้อธรรมะต่าง ๆ ไว้ชอบ					
13	ข้าพเจ้าพอใจที่ได้แนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องจากการอบรมจริยธรรม					

9.3 ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียดแล้ว ตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคต
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนบ่อยมาก แต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนบ้าง
น้อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตน้อยครั้ง
น้อยครั้งที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนน้อยที่สุดจนเกือบจะไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	น้อยครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
1	ข้าพเจ้านำบทสวดมนต์ที่พระอาจารย์สอนไปฝึกหัดที่บ้าน					
2	เมื่อมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับชมรมจริยธรรม ข้าพเจ้าพร้อมที่จะช่วยเหลือเต็มที่					
3	ข้าพเจ้าไม่เคยนำความรู้ที่ได้จากการอบรมจริยธรรมมาอธิบายให้บุคคลอื่นรับทราบ					
4	ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระอาจารย์ที่ได้อบรมมา					
5	ข้าพเจ้านำหลักธรรมที่เรียนมาพิจารณาการดำเนินชีวิตของตนเอง					
6	ข้าพเจ้าไม่เคยตอบข้อซักถามด้านธรรมะกับผู้อื่นเลย					
7	ข้าพเจ้าชักชวนบุคคลใกล้เคียงให้รักษาศีล 5					
8	ข้าพเจ้าแนะนำวิธีการนั่งสมาธิให้บุคคลใกล้เคียง					
9	ข้าพเจ้าไม่ชอบนั่งสมาธิเป็นเวลานาน ๆ					

ภาคผนวก ข

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามความศรัทธาในพระอาจารย์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2.407
2	2.472
3	3.638
4	3.337
5	5.136
6	2.579
7	2.526
8	2.766
9	2.325
10	3.638
11	2.255
12	2.256

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7317

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	3.120
2	2.160
3	2.400
4	5.966
5	3.742
6	2.898
7	4.320
7	2.376
8	6.065
10	2.746
11	6.298
12	7.039

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8909

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน
กับผู้ปกครอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2.962
2	3.613
3	2.687
4	6.037
5	2.406
6	6.450
7	3.613
8	5.870
9	3.040
10	5.328
11	4.932

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8144

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครอง
ต่อการอบรมจริยธรรม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	3.153
2	4.245
3	3.969
4	7.180
5	2.571
6	3.326
7	2.646

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7007

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของ
การอบรมจริยธรรม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	3.873
2	8.708
3	3.873
4	3.305
5	4.329
6	3.387
7	3.086
8	4.630
9	2.452
10	2.257
11	3.086
12	3.595
13	4.747
14	2.775
15	3.693
16	4.385
17	3.097
18	3.842

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9422

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน
กับพระอาจารย์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2.563
2	3.434
3	3.787
4	4.899
5	3.578
6	2.661
7	2.751

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7857

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการเลียนแบบอย่างพระอาจารย์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2.465
2	4.756
3	3.653
4	2.183
5	2.465
6	9.500
7	3.934
8	4.756
9	3.000
10	2.640
11	3.753

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8618

ตาราง 14 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม
ด้านความรู้

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2.563
2	3.831
3	4.099
4	3.357
5	2.420
6	2.705
7	3.032
8	4.204
9	5.667
10	2.183
11	2.970
12	3.032
13	5.376

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9183

ตาราง 15 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม
ด้านความรู้สึก

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
14	3.077
15	3.035
16	3.815
17	2.292
18	4.201
19	4.953
20	4.991
21	5.131
22	4.401
23	2.750
24	3.472
25	2.215
26	3.743

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9079

ตาราง 16 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามทัศนคติต่อการอบรมจริยธรรม
ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
27	2.335
28	2.618
29	3.091
30	5.050
31	6.647
32	5.196
33	3.807
34	4.907
35	2.219

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8568

ประวัติย่อของผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	พระเชวง ชินจาโร (โสภาจร)
วันเดือนปีเกิด	13 เมษายน 2525
สถานที่เกิด	ต.เตือศรีคันไชย อ. วานรนิวาส จ.สกลนคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	วัดพระราม ๙ กาญจนภิเษก ซ. 19 ถ.พระราม ๙ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10320
โทรศัพท์	087-099-6097, 089-533-8009
ตำแหน่ง	ครูสอนศีลธรรม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วัดพระราม ๙ กาญจนภิเษก กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ประถมศึกษา จากโรงเรียนบ้านยางคำ อ.วานรนิวาส จ. สกลนคร
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนวัดสิริกานูจนาราม อ. เมือง จ. กาญจนบุรี
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย อ. วังน้อย จ. พระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2548	ปริญญาตรี วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย อ. วังน้อย จ. พระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2552	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร